Mina fon Barnhelm

arba

Kareivio laimė

PENKIŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

Vertė
ANTANAS ŽUKAS

VEIKĖJAI

FON TELHEIMAS — atleistas iš tarnybos majoras
MINA FON BARNHELM
GRAFAS FON BRUCHZALIS — jos dėdė
FRANCISKA — jos tarnaitė
JUSTAS — majoro tarnas
PAULIS VERNERIS — buvęs majoro vachmistras
VIEŠBUČIO ŠEIMININKAS
DAMA SU GEDULU
FELDJEGERIS
RIKO DE LA MARLINJERAS

Veiksmas vyksta pakaitomis čia viešbučio salėje, čia gretimame kambaryje

PIRMASIS VEIKSMAS

Pirmoji scena

Justas

JUSTAS *(snaudžia kampe ir kalba per miegus).* Tai niekšas, tas šeimininkas! Tu, mus? Gyviau, brolau! Vožk tam šunsnukiui! *(Užsimoja ir pabunda)* Še tau! Ir vėl? Vos tik sumerkiu akis, tuoj ir mušuosi su juo. Kad nors pusė tų smūgių jam tektų!.. Bet žiūrėk, jau ir išaušo! Reikės eiti pasidairyti, kur tas vargšas mano ponas. Jeigu būtų mano valia, jis daugiau nė kojos į tuos prakeiktus namus nebekeltų. Bet kur jis bus praleidęs naktį?

Antroji scena

Viešbučio šeimininkas, Justas

ŠEIMININKAS. Labas rytas, ponas Justai, labas rytas! O, taip anksti, ir jau atsikėlęs? O gal reikia sakyti: taip vėlu, ir dar negulęs?

JUSTAS. Kaip nori, taip ir sakyk.

ŠEIMININKAS. Bet juk aš sakau tik „labas rytas"; ir man rodos, kad ponas Justas galėtų man už tai padėkoti?

JUSTAS. Labai ačiū!

ŠEIMININKAS. Visada apmaudu, kai žmogus negauni kaip reik išsimiegoti. Iš kiek kertam, kad ponas majoras negrįžo namo, o pats čia jo visą naktį pralaukei?

JUSTAS. Ir koks to žmogaus nuovokumas!

ŠEIMININKAS. Aš tik spėju, tik spėju.

JUSTAS *(apsisuka ir rengiasi išeiti).* Žemai lenkiuosi!

ŠEIMININKAS *(sulaiko jį).* Na jau, na jau. Kam gi čia tas lankstymasis!

JUSTAS. Na gerai, nesilenkiu!

ŠEIMININKAS. Ponas Justai! Nenorėčiau tikėti, ponas Justai, kad pats tebepyksti ant manęs nuo vakar dienos? Kas gi gali neatlyžti per naktį?

JUSTAS. Aš. Mano širdis neatlyš ir per kitas naktis.

ŠEIMININKAS. Argi tai krikščioniška?

JUSTAS. Lygiai taip pat krikščioniška, kaip ir garbingą žmogų išstumti iš viešbučio, išmesti į gatvę vien dėl to, kad jis negali tuoj pat užsimokėti.

ŠEIMININKAS. Fui! Kas gi galėtų būti toks bedievis?

JUSTAS. Nagi vienas krikščionis — viešbučio šeimininkas. Ir dar ką — mano poną! Tokį žmogų! Tokį karininką!

ŠEIMININKAS. Aš išstūmiau jį iš viešbučio? Į gatvę išmečiau? Aš per daug gerbiu karininkus ir per daug užjaučiu juos, atleistus į atsargą, kad galėčiau taip padaryti! Tik bėdos prispirtas turėjau paruošti jam kitą kambarį. Mesk tai iš galvos, ponas Justai. *(Kreipdamasis į kažką už scenos)* Ei! Pamėginsiu kitaip susigerinti.

Įeina berniukas

Atnešk stiklelį. Ponas Justas malonės išmesti burnelę. Ir ko nors geresnio!

JUSTAS. Nesivargink, ponas šeimininke. Tegu tas lašas pavirs nuodais... Bet geriau neprisiekinėsiu; juk dar nė lašelio šiandien burnoj neturėjau.

ŠEIMININKAS *(berniukui, atnešusiam butelį likerio ir stiklelį).* Duok šen; eik sau! Na, ponas Justai, čia tai bent gėrimas, stiprus, skanus, sveikas. *(Pripila ir duoda)* Jis kaip mat nuramins nemigos iškankintą skrandį!

JUSTAS. Lyg ir nederėtų man gerti!.. Bet, antra vertus, kodėl gi mano sveikata turėtų kentėti dėl kažkieno storžieviškumo? *(Ima ir geria)*

ŠEIMININKAS. Į sveikatą, ponas Justai!

JUSTAS *(grąžindamas stiklelį).* Nieko sau! Bet, ponas šeimininke, pats vis tiek storžievis!

ŠEIMININKAS. Na jau, na jau! Na greitai dar vieną — ant antros kojos.

JUSTAS *(išgėręs).* Ką ir besakysi: gėrimas geras, labai geras! Ar pats darei, ponas šeimininke?

ŠEIMININKAS. Kur jau ten! Tai tikrų tikriausias danciginis!

JUSTAS. Klausyk, ponas šeimininke, jei mokėčiau veidmainiauti, tai už tokį puikumėlį niekaip nesusilaikyčiau puspadžio nelyžtelėjęs, bet nemoku — kas širdy, tas ir ant liežuvio: vis dėlto pats storžievis, ponas šeimininke!

ŠEIMININKAS. Man kaip gyvam to dar niekas nėra sakęs. Dar vieną, ponas Justai; dievas trejybę myli!

JUSTAS. Kaip nori. *(Geria)* Geras daiktas, tikrai geras daiktas! Bet ir teisybė geras daiktas. Ponas šeimininke, pats vis tiek storžievis.

ŠEIMININKAS. Jei iš tikrųjų toks būčiau, tai argi klausyčiausi, kaip pats čia mane koneveiki?

JUSTAS. O kodėl gi ne? Juk retai pasitaiko piktas storžievis.

ŠEIMININKAS. O gal dar vieną, ponas Justai? Juk ir namas stovi ant keturių kerčių.

JUSTAS. Ne, kas per daug, tai per daug! O ir ką pačiam tas padės, ponas šeimininke? Ir iki paskutinio lašo išgėręs, aš vis tiek laikyčiausi savo. Kur tai girdėta, ponas šeimininke, turėti tokio puikaus danciginio ir išdarinėti tokias kiaulystes! Ir dar tokiam žmogui, kaip mano ponas, kuris išgyvęno pas patį tiek laiko, iš kurio pats pelnei ne vieną mielą talerį, kuris per visą gyvenimą nė sudilusio skatiko niekam neliko skolingas! Iškraustyti tokį žmogų, ir dar jam nesant — vien dėl to, kad jis porą mėnesių laiku nesusimokėjo, vien dėl to, kad jis nebegali tiek daug beišleisti, kaip kadaise!

ŠEIMININKAS. Bet jeigu to kambario man būtinai prireikė? Jeigu man iš anksto buvo aišku, kad ponas majoras ir pats būtų jį mielai užleidęs?.. Tik kad mes negalėjom taip ilgai laukti jo sugrįžtant... Negi aš galėjau leisti, kad tokia iš svetur atvykusi ponia nuvažiuotų nuo mano durų? Negi aš galėjau tokį kąsnį kišti stačiai į nasrus kitam viešbutininkui? Be to, vargu ar ta

ponia apskritai būtų kur kitur susiradusi pastogę. Visi viešbučiai dabar kimšte prikimšti. Nejau aš galėjau leisti tokiai jaunai, tokiai gražiai, tokiai mielai damai likti gatvėj? Jūsų ponas perdaug galantiškas, jis nepritartų tokiam mano poelgiui! Ir ko jis dėl to netenka? Ar aš neparūpinau jam kito kambario?

JUSTAS. Iš kiemo pusės, pačioje pastogėj, langais į akliną kaimyno sieną...

ŠEIMININKAS. Reginys buvo kuo puikiausias, kol tas biaurybė kaimynas nesurioglino priešais langus mūro. O kambarys tai juk visai gražus ir tapetais išmuštas...

JUSTAS. Buvo išmuštas!

ŠEIMININKAS. Kodėl buvo? Viena siena ir dabar tebėra. Ir pačiam greta kambariukas, ponas Justai. O ko tam kambarėliui trūksta? Yra jame židinys. Tiesa, žiemą jis šiek tiek rūksta...

JUSTAS. O vasarą pro jį kuo puikiausiai vidun lyja. Tai ką, ponuli, dar ir šaipytis iš mūsų užsimanei?

ŠEIMININKAS. Na ką jūs, ponas Justai, ponas Justai...

JUSTAS. Nesuk ponui Justui galvos, kad ne...

ŠEIMININKAS. Aš suku jam galvą? Čia jau to danciginio likerio darbas!..

JUSTAS. Tokį karininką, kaip mano ponas! O gal pats manai, kad atsargon atleistas karininkas tai jau nebe karininkas ir jau nebegali tokiems ponuliams nusukti sprando? Kodėl jūs, viešbučių šeimininkai, buvote tokie šilkiniai per karą? Kodėl gi tada kiekvienas karininkas buvo jums garbingas žmogus, o kiekvienas kareivis — doras, šaunus vaikinas? Negi tas truputis taikos jau spėjo jus taip išpaikinti?

ŠEIMININKAS. Ko gi taip karščiuojies, ponas Justai?..

JUSTAS. O ko man nesikarščiuoti...

Trečioji scena

Fon Telheimas, šeimininkas, Justas

FON TELHEIMAS *(įeidamas).* Justai!

JUSTAS *(manydamas, kad taip į jį kreipiasi šeimininkas).* Justai? Man rodos, kad mudu kartu kiaulių neganėm?

FON TELHEIMAS. Justai!

JUSTAS. Manyčiau, kad aš pačiam esu „ponas Justas"!

ŠEIMININKAS *(pastebėjęs majorą). Tss! Tss!* Ponas, ponas, ponas Justai, atsigręžk. Paties ponas...

FON TELHEIMAS. Justai, man atrodo, kad tu bariesi? O ką aš tau liepiau?

ŠEIMININKAS. O jūsų malonybe, nieko panašaus. Gink dieve! Negi nuolankiausias jūsų tarnas drįs bartis su tuo, kam tenka garbė jums patarnauti?

JUSTAS. O kad aš galėčiau užvažiuoti jam per kuprą!..

ŠEIMININKAS. Tiesa, ponas Justas gina savo pono reikalus, ir gina kiek karštokai. Bet juk gerai ir daro. Dėl to aš jį dar labiau gerbiu, netgi myliu už tai...

JUSTAS. Kaipgi netrenkti jam į dantis!

ŠEIMININKAS. Gaila tik, kad jis be reikalo taip karščiuojasi. Aš nė kiek neabejoju, jog jūsų malonybė teiksitės ant manęs nesupykti už tai, kad aš... iš bėdos, kad aš... bėdos prispirtas...

FON TELHEIMAS. Nėra čia ko kalbėti, pone! Aš esu jums skolingas. Man nesant, jūs iškraustėt mane iš kambario. Aš turiu susimokėti ir ieškotis pastogės kur nors kitur. Tai aišku kaip dieną!

ŠEIMININKAS. Kitur? Jūs ketinat išsikraustyti, gerbiamasis pone? Vargas man, nelaimingajam! Ne, ne, nieku gyvu! Geriau jau tegu ta dama išsikrausto. Ponas majoras negali, nenori jai savo kambario užleisti. Kambarys jo, ir tegu ji sau išeina. Aš nieko jai negaliu padėti. Einu, jūsų malonybe...

FON TELHEIMAS. Draugužį! Kiaulyste kiaulystės nepataisysi! Tegu sau ta ponia lieka kambary...

ŠEIMININKAS. Tai jūsų malonybė galėjot pamanyti, kad aš iš nepasitikėjimo, dėl to, kad jūs nesumokėjot?.. Tartum aš nežinočiau, kad jūsų malonybė nesumokėjot tik dėl to, kad dar nepanorėjot... Ta užantspauduota piniginė, ta, kur su užrašu: „Penki šimtai talerių luidorais", kurią jūsų malonybė palikot rašomajame pulte, yra saugiai padėta...

FON TELHEIMAS. Tikiuosi, taip pat ir kiti mano daiktai... Justas perims juos iš jūsų, kai tik apmokės sąskaitą.

ŠEIMININKAS. Tiesą pasakius, aš iš tikrųjų persigandau, aptikęs tą piniginę. Aš niekada nė nesuabejojau, kad jūsų malonybė

esate tvarkingas, atsargus žmogus, kuris niekada neišleidžia paskutinių savo atsargų... Bet vis dėlto... jeigu būčiau nujautęs, kad jūsų rašomajame pulte yra grynų...

FON TELHEIMAS. Būtumėt mandagiau su manim pasielgęs. Suprantu... O dabar eikit sau sveikas, palikit mane. Man reikia pasikalbėti su savo tarnu.

ŠEIMININKAS. Bet, jūsų malonybe...

FON TELHEIMAS. Eime, Justai, tas ponas nenori, kad aš jo namuose aiškinčiau, ką tu turi padaryti...

ŠEIMININKAS. Einu, einu, gerbiamasis pone! Visi mano namai jūsų paslaugoms.

Ketvirtoji scena

Fon Telheimas, Justas

JUSTAS *(trepteldamas spiauna šeimininkui įkandin).* Tfū!

FON TELHEIMAS. Na, kas čia dabar?

JUSTAS. Tiesiog netveriu pykčiu.

FON TELHEIMAS. Žiūrėk tik, kad netrenktų apopleksija!

JUSTAS. O jūs... Nebeatpažįstu aš jūsų, brangusis pone. Tegu aš čia pat skradžiai žemę prasmegsiu, jeigu jūs netapote šio klastingo, beširdžio lupiko angelu sargu! Tegu mane pakaria, tegu galvą nukerta, tegu ratu sudrasko... vis tiek aš jį savo rankomis pasmaugčiau, savo dantimis sudraskyčiau!..

FON TELHEIMAS. Tai gyvulys!

JUSTAS. Geriau gyvulys, negu toks žmogus!

FON TELHEIMAS. Bet ko tu nori?

JUSTAS. Aš noriu, kad jūs pajustumėt, kaip skaudžiai esat įžeistas.

FON TELHEIMAS. Na ir kas iš to?

JUSTAS. Kad jūs atkeršytumėt... Bet ne... tas diegas jums per menkas.

FON TELHEIMAS. Tai gal kad pavesčiau tau už mane atkeršyti? Taip aš iš pradžių ir maniau. Geriau, sakau, kad jo akys manęs nebepamatytų, kad jis savo užmokestį atsiimtų iš tavo rankų. Žinau, su kokia kandžia panieka tu moki pažerti saują pinigų.

JUSTAS. Šit kaip? Nieko sau kerštas!

FON TELHEIMAS. Bet visa tai — paskui. Dabar nebeturiu nė skatiko grynais! Nesumetu nė kur jų gauti.

JUSTAS. Pinigų nebeturit? O kas toj piniginėj su užrašu: „Penki šimtai talerių luidorais" — toj, kurią viešbutininkas aptiko jūsų rašomajame pulte?

FON TELHEIMAS. Tai pinigai, palikti man pasaugoti.

JUSTAS. Bet juk tai ne tas šimtas pistolių, kurį prieš keturias ar penkias savaites atnešė buvęs jūsų vachmistras?

FON TELHEIMAS. Tas pats, gautas iš Paulio Vernerio. Kodėl klausi?

JUSTAS. Tai šitų pistolių jūs dar neišleidot? Su jomis, brangusis pone, jūs galit daryti ką tinkamas. Už tai aš atsakau...

FON TELHEIMAS. Iš tikrųjų?

JUSTAS. Verneris iš manęs sužinojo, kaip jums sunku išgauti pinigus iš Generalinės karo kasos. Jis sužinojo...

FON TELHEIMAS. Kad aš tikrai tapsiąs elgeta, jei dar netapau juo. Už tai aš tau labai dėkingas, Justai. Ir ta žinia paskatino Vernerį pasidalyti su manim savo menkais ištekliais. Gerai dar, kad aš tai atspėjau. Klausyk, Justai: nedelsdamas pateik man ir savo sąskaitą. Mudu skiriamės...

JUSTAS. Ką? Kodėl?

FON TELHEIMAS. Daugiau nė žodžio; kažkas ateina.

Penktoji scena

Dama su gedulu, fon Telheimas, Justas

DAMA. Prašom atleisti, pone!

FON TELHEIMAS. Pas ką jūs atėjote, ponia?

DAMA. Kaip tik pas tą kilnų žmogų, su kuriuo turiu garbę kalbėtis. Jūs manęs nebepažįstat? Aš esu jūsų buvusio štabsrotmistro našlė...

FON TELHEIMAS. Dėl dievo, brangioji ponia! Kaip jūs pasikeitėt!

DAMA. Aš ką tik atsikėlus iš ligos patalo, į kurį mane buvo parbloškęs sielvartas dėl vyro mirties. Atleiskit, ponas majore,

kad taip anksti jus trukdau. Išvažiuoju į kaimą, kur man viena geraširdė, bet tokia pat nelaiminga draugė siūlo pirmai pradžiai prieglobstį...

FON TELHEIMAS *(Justui).* Eik sau. Palik mus vienus.

Šeštoji scena

Dama, fon Telheimas

FON TELHEIMAS. Nesivaržykit, ponia! Prieš mane jums nėra ko gėdytis savo nelaimės. Ar galiu aš jums kuo nors pasitarnauti?

DAMA. Ponas majore...

FON TELHEIMAS. Aš jus labai užjaučiu, brangioji ponia! Kuo galėčiau būti jums naudingas? Jūs žinot, kad jūsų vyras buvo mano draugas, sakau — mano draugas, o šiuo titulu aš niekada nesišvaistydavau.

DAMA. Kas galėtų geriau už mane žinoti, koks jūs buvot jam brangus ir kaip jūs jį branginot! Jūs būtumėt buvęs paskutinė jo mintis prieš mirtį, jūsų vardas — paskutinis žodis, nuskambėjęs iš jo lūpų, jeigu prigimtis nebūtų suteikusi tos pirmenybės nelaimingam jo sūnui, nelaimingai jo žmonai...

FON TELHEIMAS. Liaukitės, madam! Aš mielai su jumis drauge paverkčiau, bet šiandien neturiu ašarų. Pasigailėkit manęs! Jūs užtikot mane tokią valandą, kada man labai nedaug bereikia, kad imčiau murmėti prieš apvaizdą. O, taurusis mano Marlofas! Greit sakykit, brangioji ponia, ką turit man įsakyti. Jei tik galėsiu jums kuo pasitarnauti, jei tik...

DAMA. Neturiu teisės išvažiuoti, neįvykdžiusi paskutinės jo valios. Prieš pat mirtį vyras prisiminė mirštąs kaip jūsų skolininkas ir maldavo mane sumokėti skolą, kai tik turėsiu pinigų. Aš pardaviau jo karietą ir atėjau išpirkti skolos rašto.

FON TELHEIMAS. Kaip, brangioji ponia? Ir dėl to jūs atėjot?

DAMA. Taip, dėl to. Leiskit man suskaičiuoti pinigus.

FON TELHEIMAS. Na jau ne, madam! Marlofas man skolingas? Negali būti. Nagi pažiūrėkim. *(Išsitraukia kišeninę knygutę ir ieško)* Nieko nerandu.

DAMA. Jūs būsit tą raštą kur nors nudėjęs, bet jis ir nereikalingas. Leiskit man...

FON TELHEIMAS. Ne, madam! Šitokių dalykų aš niekur nenudedu. Ir jeigu neturiu, tai yra įrodymas, kad niekada ir neturėjau arba kad skola sumokėta ir raštas grąžintas.

DAMA. Ponas majore!..

FON TELHEIMAS. Tikrai, brangioji ponia. Marlofas man nieko neliko skolingas. Aš net neprisimenu, kad jis būtų kada iš manęs skolinęsis. Taip, taip, madam. Greičiau ar tik nebūsiu aš jam likęs skolingas. Niekada neturėjau progos atsiteisti tam žmogui, kuris ištisus šešerius metus dalijosi su manim laime ir nelaime, garbe ir pavojais. Niekada nepamiršiu, kad auga jo sūnus. Jis bus mano sūnus, kai tik aš galėsiu būti jo tėvu. Kebli padėtis, kurioj aš pats dabar esu atsidūręs...

DAMA. Kilnus jūs žmogus! Bet nereikia ir manęs per daug menkinti. Priimkit pinigus, ponas majore. Aš bent nusiraminsiu...

FON TELHEIMAS. Negi jums nuraminti neužtenka mano žodžio, kad man tie pinigai nepriklauso? O gal jūs norit, kad aš apvogčiau mažą savo draugo našlaitį? Kad apvogčiau, madam, tiesiogine to žodžio prasme? Pinigai jo, jam juos ir atidėkit...

DAMA. Suprantu. Tik atleiskit, kad dar nežinau, kaip reikia labdarą priimti. Bet jūs, iš kur jūs žinot, kad motina daro savo sūnaus labui daugiau, negu darytų, gelbėdama savo gyvybę? Einu...

FON TELHEIMAS. Eikit, madam, eikit! Laimingos kelionės! Aš neprašau, kad jūs duotumėt man žinią apie save. Ta žinia galėtų pasiekti mane tokiu laiku, kada aš negalėčiau ja pasinaudoti. Bet štai dar kas, brangioji ponia; kad kiek, būčiau pamiršęs, kas svarbiausia. Marlofas dar turi šį tą gauti iš mūsų buvusio pulko kasos. Jo pretenzijos tokios pat teisėtos, kaip ir mano. Jeigu bus išmokėta man, tai turės būti išmokėta ir jam. Ne aš būsiu, jei taip neatsitiks...

DAMA. O brangusis pone... Bet geriau nieko nebesakysiu. Šitaip paruošti dirvą būsimoms geradarystėms — tai dievo akyse yra tas pats, kaip ir jas padaryti. Tebūnie jums atpildas jo malonė ir mano ašaros! *(Išeina)*

Septintoji scena

Fon Telheimas

FON TELHEIMAS. Vargšė šauni moteris! Kad neužmiršč iau sunaikinti tą popiergalį. *(Išsiima iš piniginės popierių ir sudrasko)* Kas gali laiduoti, kad skurdas kada nors nesugundys manęs juo pasinaudoti?

Aštuntoji scena

Justas, fon Telheimas

FON TELHEIMAS. Tai tu?

JUSTAS *(šluostydamasis akis).* Taip!

FON TELHEIMAS. Tu verkei?

JUSTAS. Aš virtuvėje rašiau savo sąskaitą, o ten pilna dūmų. Štai ta sąskaita, pone!

FON TELHEIMAS. Duok šen.

JUSTAS. Pasigailėkit manęs, pone. Tiesa, aš žinau, kad žmonės jūsų nesigaili, bet vis dėlto...

FON TELHEIMAS. Tai ko tu nori?

JUSTAS. Aš tikėjausi, kad greičiau numirsiu, negu kad būsiu atleistas.

FON TELHEIMAS. Nebegaliu ilgiau naudotis tavo paslaugomis. Turiu išmokti apsieiti be tarno. *(Atskleidžia sąskaitą ir skaito)* „Ką ponas majoras man skolingas: alga už tris su puse mėnesio, po šešis talerius į mėnesį, iš viso dvidešimt vienas taleris. Nuo šio mėnesio pirmosios visokioms smulkmenoms išleista vienas taleris septyni grašiai devyni pfenigai. Iš viso išeina dvidešimt du taleriai septyni grašiai devyni pfenigai." Gerai. Ir, kaip ir dera, aš turėsiu tau sumokėti už visą šį mėnesį.

JUSTAS. Kitoj pusėj, ponas majore...

FON TELHEIMAS. Ką? Čia dar ne viskas? *(Skaito)* „Ką ponui majorui aš skolingas: felčeriui už mane sumokėta dvidešimt penki taleriai. Už mano slaugymą ir priežiūrą ligos metu už mane sumokėta trisdešimt devyni taleriai. Gaisro ištiktam ir plėšikų apiplėštam mano tėvui, man prašant, paskolinta penkiasdešimt talerių, neskaitant dviejų arklių, pono majoro jam padovanotų

iš karo grobio. Iš viso šimtas keturiolika talerių. Atskaičius pirma minėtus dvidešimt du talerius septynis grašius devynis pfenigus, lieku ponui majorui skolingas devyniasdešimt vieną talerį šešiolika grašių tris pfenigus". Brolau, tu iš galvos išsikraustei!..

JUSTAS. Neabejoju, kad aš jums kur kas daugiau kainuoju. Bet visa tai rašyti į sąskaitą būtų tuščias rašalo gadinimas. Vis tiek negaliu aš jums visko sumokėti; ir jei galiausiai atimsit iš manęs dar ir livrėją, už kurią aš taip pat dar neatitarnavau, tai jau iš tiesų geriau būtumėt leidę man ligoninėj nusikaparnoti.

FON TELHEIMAS. Kuo gi tu mane laikai? Nieko tu man nesi skolingas, ir aš ketinu tave parekomenduoti vienam savo pažįstamam, pas kurį tau bus kur kas geriau, negu pas mane.

JUSTAS. Aš nesu jums nieko skolingas, ir vis dėlto jūs norit mane atstatyti?

FON TELHEIMAS. Nes nenoriu tau įsiskolinti.

JUSTAS. Todėl? Tik todėl? Kaip tiesa, kad aš jums skolingas, ir kaip tiesa, kad jūs negalit man įsiskolinti, lygiai taip pat tiesa, kad jūs neturėtumėt manęs atstatyti. Darykit, ką norit, ponas majore, aš vis tiek lieku pas jus; aš turiu pas jus likti.

FON TELHEIMAS. Na ir užsispyrėlis, na ir priešgina, na ir karštakošis. Šoka į akis kiekvienam, kas tik, jo nuomone, neturi teisės jam įsakinėti. O koks klastininkas, piktdžiugis, kerštininkas...

JUSTAS. Derkit mane, kaip tik norit; vis tiek neįtikinsit, kad aš blogesnis už savo šunį. Matot, pereitą žiemą einu sykį prietemiais palei kanalą ir girdžiu kažką inkščiant. Nulipu prie vandens ir griebiu balso link, manau sau — vaikas skęsta, o ištraukiu iš vandens pudelį. Ir tai gerai, sakau sau. Pudelis ima sekti iš paskos; bet aš ne per didžiausias pudelių mėgėjas. Imu jį nuo savęs vyti, bet jis nesitraukia! Griebiu mušti — vis tiek seka. Neįsileidau naktį jo į kambarį — visą naktį pragulėjo prie slenksčio. Aš spardžiau jį, kai tik jis pasipainiodavo man po kojom, bet jis tik sucypia, pasižiūri į mane ir vėl uodegą vizgina. Jis dar negavo iš mano rankos nė kąsnelio duonos, ir vis dėlto tik manęs vieno jis klauso, tik aš vienas galiu jį paliesti. Jis šokinėja priešais mane, rodo viską, ką sugeba, net nelaukdamas, kol aš jam paliepsiu. Tai tikrai biaurus pudelis, bet vis dėlto puikus šuo.

Jeigu jis ir toliau taip darys, tai aš pagaliau turėsiu liautis ant pudelių dantį griežęs.

FON TELHEIMAS *(į šalį).* Kaip ir aš ant jo! Ne, nebūna visiškai blogų žmonių! Justai, mes liekam drauge.

JUSTAS. Na, žinoma! Jūs norėjot apsieiti be tarno? Matyt, pamiršot savo žaizdas ir kad tik vieną ranką tevaldot. Juk vienas jūs nė apsirengti negalit. Aš jums būtinai reikalingas, ir esu,— nesigirdamas, ponas majore, pasakysiu,— esu toks tarnas, kuris,— jeigu jau atsitiktų blogiausia, kas gali atsitikti,— eis dėl savo pono kad ir elgetauti ar vogti.

FON TELHEIMAS. Justai, mes neliekam drauge.

JUSTAS. Na gerai jau, gerai!

Devintoji scena

Tarnas, fon Telheimas, Justas

TARNAS. Tss! Draugužį!

JUSTAS. Ko pačiam reikia?

TARNAS. Gal malonėtum pasakyti, kur aš galėčiau rasti tą karininką, kuris dar vakar gyveno šiame kambaryje? *(Rodo į tą pusę, iš kurios atėjo)*

JUSTAS. Kodėl gi ne. O ką pats jam atnešei?

TARNAS. Nagi tai, ką mes visada atnešam, kai neatnešam nieko,— meilų žodį. Mano ponia nugirdo, kad jūsiškis dėl jos iškeldintas iš kambario. Mano ponia žino, kaip reikia elgtis, ir todėl pasiuntė mane jo atsiprašyti.

JUSTAS. Na tai ir atsiprašyk. Štai jis.

TARNAS. O kas jis toks? Kaip jis vadinasi?

FON TELHEIMAS. Draugužį, aš jau girdėjau, ko jūs čia atėjot. Tai nereikalingas jūsų ponios mandagumas, už kurį aš jai, kaip ir dera, esu dėkingas. Perduokit jai nuo manęs labų dienų. Beje, kaip jūsų ponia vadinasi?

TARNAS. Kaip ji vadinasi? Man tai ji — gerbiamoji panelė.

FON TELHEIMAS. O kaip jos pavardė?

TARNAS. Nežinau, dar negirdėjau, o klausinėti tokių dalykų — ne mano reikalas. Aš taip sukuosi, kad dažniausiai kas še-

šios savaitės tarnauju vis kitiems. Kur čia jų visų pavardes prisiminsi!

JUSTAS. Puiku, draugužį!

TARNAS. Pas šitą pristojau tik prieš keletą dienų Drezdene. Ji atvažiavo čia, man regis, ieškodama savo jaunikio...

FON TELHEIMAS. Užteks, draugužį. Norėjau sužinoti jūsų ponios pavardę, bet ne jos paslaptis. Drožkit sau sveikas!

TARNAS *(Justui)*. Žinai, brolau, toks ponas tai jau ne man!

Dešimtoji scena

Fon Telheimas, Justas

FON TELHEIMAS. Sukis, Justai, sukis, kad kuo greičiau dingtume iš šių namų! Tos nepažįstamos damos mandagumas man skaudesnis už viešbutininko storžieviškumą. Imk štai šį žiedą, vienintelę brangenybę, kuri man dar liko,— nemaniau, kad kada nors teks šitaip ja pasinaudoti! Užstatyk jį! Ne mažiau kaip už aštuoniasdešimt Fridricho auksinių. Šeimininko sąskaita nesieks nė trisdešimties. Apmokėk ją ir iškraustyk mano daiktus. Tiktai kur? Kur tau patinka. Kuo pigesnį viešbutį parinksi, tuo geriau. Tu rasi mane gretimoj kavinėj. Einu, o tu čia tvarkykis kaip pridera!

JUSTAS. Nesirūpinkit, ponas majore!

FON TELHEIMAS *(grįžta)*. Svarbiausia, nepamiršk pistoletų, kabojusių už mano lovos.

JUSTAS. Nieko nepamiršiu.

FON TELHEIMAS *(grįžta dar sykį)*. Dar vienas dalykas: pasiimk ir savo pudelį. Girdi, Justai?..

Vienuoliktoji scena

Justas

JUSTAS. Pudelis ir pats nepasiliks. Tai jau jo reikalas. Hm! Tai dar ir šį brangų žiedą ponas tebeturėjo? Ir nešiojo jį kišenėj, o ne ant piršto? Na, šeimininke, mes dar ne tokie pliki, kaip tau

atrodo. Tai jam, jam pačiam ir užstatysiu tave, gražusis žiedeli! Žinau, krimsis jis, kad mes tavęs viso nepravalgysim jo vieš-butyje!

Dvyliktoji scena

Paulis Verneris, Justas

JUSTAS. Žiūrėk, Verneris! Laba diena, Verneri! Sveikas atvykęs į miestą!

VERNERIS. Tegu jį galas, tą kaimą! Niekaip nebegaliu prie jo vėl priprasti. Džiaukitės, vyručiai, džiaukitės! Atvežiau šviežių pinigų! Kur majoras?

JUSTAS. Turėjai jį sutikti. Jis ką tik nulipo laiptais.

VERNERIS. Aš užlipau užpakaliniais laiptais. Na, kaip jam sekasi? Būčiau jau pereitą savaitę pas jus atvykęs, bet...

JUSTAS. Tai kas tau sukliudė?

VERNERIS. Justai, ar tu ką nors girdėjai apie princą Heraklijų?

JUSTAS. Heraklijų? Tartum ne.

VERNERIS. Tai tu nieko nežinai apie tą didįjį Rytų šalies didvyrį?

JUSTAS. Iš Rytų šalies žinau tik tuos tris išminčius, kurie apie Naujuosius Metus su žvaigžde po namus vaikščioja...

VERNERIS. Kaip matau, brolau, tu ir laikraščius tiek teskaitai, kiek ir biblijąl Vadinas, tu tikrai nežinai to princo Heraklijaus! To šaunuolio, kuris visą Persiją užėmė, o po dienos kitos ir Otomanų Vartus išgriaus? Ačiū dievui, kad žemėje dar kur nors vyksta karas! Aš vis tikėjausi, kad galiausiai ir pas mus vėl prasidės. O jie tik sėdi sau ir gydosi žaizdas. Ne, buvau aš kareivis ir vėl būsiu! Žodžiu *(atsargiai apsidairo, ar kas jo nesiklauso)*, kaip tau pasakysiu, Justai: aš iškeliauju į Persiją ir ten, jo karališkosios didenybės princo Heraklijaus vadovaujamas, dalyvausiu viename kitame žygyje prieš turkus.

JUSTAS. Tu?

VERNERIS. Aš, kaip mane gyvą matai! Mūsų protėviai narsiai kariavo su turkais, tą patį turime daryti ir mes, jei esame tikri vyrai ir geri krikščionys? Žinoma, aš labai gerai suprantu, kad žygis prieš turkus nežada nė pusės tų malonumų, kurie

tavęs laukia, patraukus, sakysim, prieš prancūzus; bet užtat nesulyginsi ir naudos, kurios gali susilaukti tiek šiame, tiek aname pasaulyje. Juk turkų kardai vienais deimantais nusagstyti...

JUSTAS. Neturiu noro nė mylios keliauti, kad man kas tokiu kardu galvą perskeltų. Bet juk ir tu nebūsi toks paikas, kad paliktum savo dvarelį ir tokią puikią viršaičio vietą?..

VERNERIS. Ne, ne! Aš ją su savim pasiimsiu!.. Dar nesupranti? Dvariukas jau parduotas...

JUSTAS. Parduotas?

VERNERIS. Tsss! Štai čia šimtas dukatų, kuriuos aš vakar gavau rankpinigių; juos aš atnešiau majorui...

JUSTAS. O ką jam su jais veikti?

VERNERIS. Ką jam su jais veikti? Tegu praūžia, prageria, pralošia, pra...— ką tik nori. Pinigų tai jam reikia, o atgauti savųjų negali. Tikra kiaulystė! Bet aš, juo dėtas, žinočiau ką daryti! Tarčiau: „Suk jus visus velniai"— ir patraukčiau su Pauliu Verneriu į Persiją! O! Princas Heraklijus tikriausiai yra apie majorą Telheimą girdėjęs, o gal kartais ir apie buvusį jo vachmistrą. Ta mūsų istorija prie Kacenhoizerio...

JUSTAS. Nori, kad aš tau ją papasakočiau?..

VERNERIS. Tu man? Matau, brolyti, kad ne tavo galvelei suprasti, kas yra kare gera dispozicija. Neaušinsiu tuščiai burnos su kvailu daiktu. Imk štai tą šimtą dukatų ir atiduok majorui. Sakyk, kad ir šiuos prašau jį pasaugoti. Man reikia nueit į turgų: nusiunčiau ten du vežimus rugių. Ką už juos gausiu, irgi jam tuoj atnešiu...

JUSTAS. Verneri, tu nuoširdžiai stengiesi padėti, bet mums nereikia tavo pinigų. Pasilaikyk tuos dukatus sau, o ir tą šimtą pistolių gali atsiimti, kada tik panorėsi.

VERNERIS. Taip? Argi majoras dar turi pinigų?

JUSTAS. Ne.

VERNERIS. Tai gal kur pasiskolino?

JUSTAS. Ne.

VERNERIS. Tai iš ko jūs gyvenat?

JUSTAS. Mes imam skolon, o kai jau nebenori duoti ir dar iš viešbučio varo, ką nors užstatom ir persikeliam kitur. Klausyk, Pauli, šio viešbučio šeimininkui reikia iškrėsti kokį pokštą.

VERNERIS. Ar jis majorui kuo užkliuvo? Aš sutinku!..

JUSTAS. Kažin, kad taip patykotume vakare jo, grįžtančio iš smuklės, ir kaip reikiant iškarštume jam kailį?..

VERNERIS. Vakare? Tykoti? Mums dviem jį vieną? Niekai.

JUSTAS. Tai gal užtupdyti jam ant stogo raudoną gaidį?

VERNERIS. Padegti, kad viskas supleškėtų? Iš karto matyti, kad tu, vyruti, buvai gurguolininkas, o ne kareivis. Tfū!

JUSTAS. Tai gal nuplėšti garbę jo dukteriai? Nors, tiesą pasakius, ji velniškai biauri...

VERNERIS. Ė brolyti, jinai jau seniai ją praradusi! Antra vertus, tokiam darbui tau padėjėjas nereikalingas. Bet ko tu taip ant jo dantį grieži? Kas atsitiko?

JUSTAS. Eime. Išgirsi, ko negirdėjai!

VERNERIS. Tai čia tikrai jau kokia velniava?

JUSTAS. Ir dar ne bet kokia. Eime!

VERNERIS. Tuo geriau! Vadinas, į Persiją, į Persiją!

ANTRASIS VEIKSMAS

Minos fon Barnhelm kambarys

Pirmoji scena

Mina fon Barnhelm, Franciska

MINA *(apsivilkusi rytiniu chalatu, žiūrėdama į laikrodį).* Tai kad mudvi, Franciska, šiandien labai anksti atsikėlėm. Diena prailgs.

FRANCISKA. Kas gi gali tuose nelemtuose didmiesčiuose miegoti? Čia karietos, čia panaktiniai, čia būgnai, čia katės, čia kapralai — tik darda, rėkia, trata, miauksi, keikiasi, tartum naktis būtų ne tam, kad žmogus galėtum pailsėti. Gal puodelį arbatos, gerbiamoji panele?

MINA. Nepatinka man ta arbata.

FRANCISKA. Tai liepsiu išvirti šokolado, kurį mes atsivežėm.

MINA. Liepk, bet tik sau!

FRANCISKA. Tik sau? Gerti vienai šokoladą — man tas pats kaip ir pačiai su savim plepėti. Iš tikrųjų pabos mums šiandien vakaro laukti. Kad greičiau laikas praeitų, reikės išsipuošti ir išmėginti sukneles, su kuriomis ketinom stoti į pirmą mūšį.

MINA. Ką tu čia apie mūšius kalbi, jei aš atvykau tik reikalauti, kad būtų laikomasi kapituliacijos sąlygų!

FRANCISKA. O tas ponas karininkas, kurį mes iš čia išgyvendinom ir kurį liepėm už tai atsiprašyti, matyt, ne per geriau-

sių manierų, jei nemeldžia, kad mes suteiktume jam garbę mus aplankyti...

MINA. Ne visi karininkai — Telheimai. Tiesą sakant, aš tik tam ir liepiau jį atsiprašyti, kad galėčiau pasiteirauti jo apie Telheimą. Franciska, širdis man sako, kad mano kelionė baigsis laimingai, kad aš jį surasiu.

FRANCISKA. Širdis, gerbiamoji panele? Geriau ja per daug nepasikliauti. Širdis labai mielai kartoja tai, ką lūpos sako. O jei lūpos būtų lygiai tiek pat linkusios kalbėti, kaip joms širdis liepia, tai jau seniai būtų įėję į madą vaikščioti su spyna lūpose.

MINA. Cha-cha-cha! Su spyna lūpose! Ne pro šalį būtų man tokia mada!

FRANCISKA. Geriau jau slėpti ir gražiausius dantis, negu kas minutę rodyti savo širdį.

MINA. Ką? Tu tokia santūri?

FRANCISKA. Ne, gerbiamoji panele, aš tik norėčiau būti santūresnė. Retai kada mes kalbam apie tą dorybę, kurią turim, bet užtat kur kas dažniau minim tą, kurios mums trūksta.

MINA. Žinai ką, Franciska? Čia labai teisinga mintis.

FRANCISKA. Mintis? Man tik taip ant seilės užėjo.

MINA. Ar žinai, kodėl tie tavo žodžiai man atrodo tokie išmintingi? Jie tinka manajam Telheimui.

FRANCISKA. O ar yra tokių dalykų, kurių jūs jam netaikytumėt?

MINA. Ir priešai, ir draugai sako, kad jis narsiausias vyras pasaulyje. O ar girdėjo kas kada jį kalbant apie narsumą? Teisingesnės širdies už jo nė su žiburiu nesurasi, o teisingumas ir kilnumas yra tie žodžiai, kurių iš jo nė su kabliu neištrauksi.

FRANCISKA. O apie kokias dorybes jis kalba?

MINA. Nekalba nė apie vieną, nes nė vienos jam netrūksta.

FRANCISKA. Tą aš ir norėjau išgirsti.

MINA. Palauk, Franciska, prisiminiau. Jis labai dažnai kalba apie taupumą. Tarp mūsų šnekant, Franciska, bene bus tas žmogus švaistūnas.

FRANCISKA. Ir dar vienas dalykas, panele. Aš labai dažnai girdėjau jį kartojant, kad jis esąs jums labai ištikimas. O jei tas ponas dar ir lengvabūdis, vėjavaikis?

MINA. Ką tu? Bet ar tu rimtai, Franciska?

FRANCISKA. O kiek laiko jau praėjo, kai jis jums neberašo?

MINA. Ak, nuo to laiko, kai baigėsi karas, jis teparašė man vos vieną laišką.

FRANCISKA. Vadinasi, kalta taika! Keista! Taika turėtų atitaisyti tą blogį, kurį sukėlė karas, o ji griauna ir tą truputėlį gėrio, kuris atsirado per karą. Taika neturėtų būti tokia įnoringa! O ar seniai pas mus taika? Laikas baisiai prailgsta, kai tiek mažai naujienų. Štai paštas vėl eina reguliariai, bet kas iš to, jei niekas neberašo; mat, žmonės nebeturi ko rašyti.

MINA. „Taika — ir mano svajonės netrukus išsipildys",— rašė jis man. Bet kad jis man tik sykį tai teparašė, tik vieną vienintelį sykį...

FRANCISKA. Ir kad verčia mus pačias skubėti to jo svajonių išsipildymo pasitikti... Tegu tik mes jį surasim, tada jis iš mūsų atsiims! Na, o jeigu jo svajonės jau išsipildė, ir mes čia sužinom...

MINA *(persigandusi, karštai).* Kad jis miręs?

FRANCISKA. Jums, gerbiamoji panele,— kitos glėbyje...

MINA. Tu tikra beširdė! Palauk, Franciska, jis tau tai primins! Bet ką čia, plepėk sau toliau, kitaip mes vėl užmigsim. Jo pulkas buvo išformuotas, sudarius taiką. Kas žino, kokių jis dėl to turi rūpesčių ir keblumų? Kas žino, į kurį kitą pulką, į kurią tolimą provinciją jis perkeltas? Kas žino, kokios aplinkybės... Kažkas beldžiasi.

FRANCISKA. Prašom!

Antroji scena

Šeimininkas, tos pačios

ŠEIMININKAS *(įkišęs galvą).* Ar galima, gerbiamosios ponios?..

FRANCISKA. Ponas šeimininkas? Prašom vidun, nesivaržykit!

ŠEIMININKAS *(su plunksna už ausies, popieriaus lapu ir rašaline ranko).* Atėjau, gerbiamoji panele, palinkėti jums labo ryto... *(Franciskai)* Ir jums, meilute...

FRANCISKA. Koks mandagus žmogus!

MINA. Dėkojam, dėkojam.

FRANCISKA. Ir jums linkim labo ryto.

ŠEIMININKAS. Ar galiu paklausti, kaip jūsų malonybė teikėtės pailsėti šią pirmąją naktį po menkute mano pastoge?

FRANCISKA. Pastogė ne tokia jau bloga, ponas šeimininke; bet lovos tai galėtų būti geresnės.

ŠEIMININKAS. Ką aš girdžiu? Nepailsėjot kaip reikiant? O gal jus, gerbiamoji panele, kelionė per daug išvargino?

MINA. Galimas daiktas.

ŠEIMININKAS. Žinoma, žinoma, ne kitaip... Beje, jei tik kas čia jūsų malonybei nepatinka, tai teikitės, jūsų malonybe, tik paliepti...

FRANCISKA. Gerai, ponas šeimininke, gerai! Mes nesam jau tokios nedrąsios. Kur kur, o jau viešbutyje tai nėra ko per daug varžytis. Mes pasakysim, kaip mums patiktų čia įsitaisyti.

ŠEIMININKAS. Be to, aš atėjau dar ir pasikalbėti. *(Išsiima plunksną iš už ausies)*

FRANCISKA. Na?

ŠEMININKAS. Be abejo, jūsų malonybė jau esate girdėjusi apie išmintingus mūsų policijos potvarkius.

MINA. Anaiptol ne, ponas šeimininke.

ŠEIMININKAS. Mums, šeimininkams, įsakyta nė dvidešimt keturių valandų nelaikyti viešbutyje jokio svetimšalio, vis tiek kokio jis luomo ir kokios lyties, raštu nepranešus kam reikia jo pavardės, gyvenamosios vietos, rango, titulo, kokiu reikalu atvykęs, kaip ilgai čia mano užtrukti ir taip toliau.

MINA. Prašom, mes mielai.

ŠEIMININKAS. Tai, vadinasi, jūsų malonybė sutinkat... *(Prieina prie stalo ir sėdasi rašyti)*

MINA. Su malonumu. Mano pavardė...

ŠEIMININKAS. Minutėlę kantrybės! *(Rašo)* „Šių metų rugpiūčio dvidešimt antrą dieną čia, į „Ispanijos karaliaus" viešbutį, atvyko..." Dabar jūsų malonybės pavardė, gerbiamoji panele?

MINA. Panelė fon Barnhelm.

ŠEIMININKAS *(rašo)*. „Fon Barnhelm". Atvykot? Iš kur, gerbiamoji panele?

MINA. Iš savo dvarų Saksonijoj.

ŠEIMININKAS *(rašo)*. „Iš dvarų Saksonijoj". Iš Saksonijos! Ai-ai! Iš Saksonijos, gerbiamoji panele? Iš Saksonijos?

FRANCISKA. Na tai kas? Argi čia laikoma nuodėme, kad esi iš Saksonijos?

ŠEIMININKAS. Nuodėme? Apsaugok dieve! Juk tai būtų visiškai nauja nuodėmė! Vadinas, iš Saksonijos? Ai-ai-ai! Iš Saksonijos! Mieloji Saksonija! Bet, jeigu aš neklystu, gerbiamoji panele, Saksonija nemaža, ji turi keletą, kaip jie ten, distriktų, provincijų. Mat, mūsų policija reikalauja didelio tikslumo, gerbiamoji panele...

MINA. Suprantu, vadinas, iš savo dvarų Tiuringijoj.

ŠEIMININKAS. Iš Tiuringijos! Taip, šitaip bus geriau, gerbiamoji panele, šitaip tiksliau. *(Rašo ir skaito)* „Panelė fon Barnhelm, atvykusi iš savo dvarų Tiuringijoj su viena moteriške ir dviem tarnais..."

FRANCISKA. Su viena moteriške? Tikriausiai tai būsiu aš?

ŠEIMININKAS. Taip, meilute...

FRANCISKA. Jei taip, ponas šeimininke, tai vietoj moteriškės parašykit „mergaitė". Aš ką tik girdėjau, kad policija mėgsta tikslumą. Dar išeis paskui koks nesusipratimas, ir man reikės aiškintis, paduodant užsakus. Juk aš iš tikrųjų tebesu mergaitė, vardu Franciska. Mano pavardė — Vilig. Taigi — Franciska Vilig. Aš taip pat iš Tiuringijos. Mano tėvas buvo malūnininkas viename iš panelės dvarų. Tas dvaras vadinasi Klein-Ramsdorfas. Malūną dabar valdo mano brolis. Į rūmus aš patekau labai jauna ir esu auklėta drauge su gerbiamąja panele. Mes vienmetės, per ateinančias grabnyčias turėsim po dvidešimt vienerius metus. Aš mokiausi visko, ko mokėsi panelė. Man bus labai malonu, jei policija tiksliai viską apie mane žinos.

ŠEIMININKAS. Gerai, meilute, visa tai aš paskui pažymėsiu. O dabar, gerbiamoji panele, gal malonėsit pasakyti, kokiais reikalais teikėtės čia atvykti?

MINA. Kokiais reikalais?

ŠEIMININKAS. Gal jūsų malonybė atvykot ko nors pas jo karališkąją didenybę?

MINA. O ne!

ŠEIMININKAS. Tai gal ketinate kreiptis į mūsų aukštąsias teisingumo kolegijas?

MINA. Taip pat ne.

ŠEIMININKAS. Tai gal...

MINA. Ne, ne. Aš čia atvažiavau tik savo reikalais.

ŠEIMININKAS. Tai puiku, gerbiamoji panele, bet kaip tie jūsų reikalai vadinasi?

MINA. Jie vadinasi... Franciska, man atrodo, kad jis mus tardo...

FRANCISKA. Ponas šeimininke, nejau policijai rūpi mūsų moteriškos paslaptys?

ŠEIMININKAS. Žinoma, gerbiamoji panele. Policija nori žinoti viską, o ypač paslaptis.

FRANCISKA. Jei taip, tai ką mes darysim, gerbiamoji panele? Na gerai, klausykit, ponas šeimininke... bet žiūrėkit, kad tai liktų tik tarp mūsų ir policijos!

MINA. Ką čia ta išdaigininkė jam dabar išdrošė?

FRANCISKA. Mes atvykom pagrobti iš karaliaus vieną karininką...

ŠEIMININKAS. Kaip? Ką? Vaikuti! Vaikuti!

FRANCISKA. Arba kad tas karininkas mus pagrobtų. Tai tas pats.

MINA. Franciska, ar tau galvoj negerai? Ponas šeimininke, ta išdykėlė tik šaiposi iš jūsų.

ŠEIMININKAS. Sunku patikėti! Taip, iš manęs, menko žmogelio, ji gali juoktis, kiek tik jai patinka, bet iš gerbiamosios policijos...

MINA. Žinot ką, ponas šeimininke? Apie tokius dalykus aš nieko nenutuokiu. Manyčiau, jog būtų geriau, jeigu jūs visą tą užrašinėjimą atidėtumėt, iki atvyks mano dėdė. Aš jau vakar jums sakiau, kodėl jis neatvažiavo kartu su manim. Kažkas negera nutiko jo karietai, likus dviem myliom kelio ligi čia, ir jis nenorėjo, kad dėl to atsitikimo aš dar vieną naktį vargčiau kelyje. Taigi aš turėjau leistis toliau viena. Jis atvažiuos čia ne vėliau, kaip po dvidešimt keturių valandų.

ŠEIMININKAS. Gerai, gerbiamoji panele, palaukim jo.

MINA. Jis geriau už mane sugebės atsakyti į jūsų klausimus. Jis žinos, kiek ir kam savo paslaptis galima patikėti, ko negalima apie savo reikalus nesakyti ir ką galima apie juos nutylėti.

ŠEIMININKAS. Tuo geriau! Žinoma, žinoma, negali gi iš jaunos mergaitės *(reikšmingai žiūri į Franciską)* reikalauti, kad su rimtais žmonėmis ji rimtai kalbėtų apie rimtą dalyką...

MINA. O kambariai jam ar jau paruošti, ponas šeimininke?

ŠEIMININKAS. Visiškai paruošti, gerbiamoji panele, visiškai, tik vienas dar ne...

FRANCISKA. Iš jo jūs tikriausiai taip pat turit išvaryti kokį garbingą žmogų?

ŠEIMININKAS. Kaip matau, gerbiamoji panele, kambarinės iš Saksonijos labai gailestingos?

MINA. Ir vis dėlto, ponas šeimininke, jūs negerai pasielgėt. Geriau būtumėt mūsų nepriėmęs.

ŠEIMININKAS. Kaip, kaip? Nepriėmęs, gerbiamoji panele?

MINA. Girdėjau, kad karininkas, kuris dėl mūsų buvo iš čia išstumtas...

ŠEIMININKAS. Yra tik atleistas į atsargą karininkas, gerbiamoji panele...

MINA. Tegu sau ir taip!

ŠEIMININKAS. Jis jau priėjo liepto galą.

MINA. Tuo blogiau. Girdėjau, kad jis labai nusipelnęs žmogus.

ŠEIMININKAS. Aš gi sakau jums, kad jis atleistas į atsargą.

MINA. Karalius negali visų nusipelniusių žmonių žinoti.

ŠEIMININKAS. Ir dar kaip žino, visus juos žino.

MINA. Tai negali visų jų apdovanoti.

ŠEIMININKAS. Visi jie būtų apdovanoti, jei tik būtų šito nusipelnę. Bet šitie ponai karo metu gyveno taip, tarsi karas būtų amžinas, tarsi riba tarp „tavo" ir „mano" būtų visiems laikams panaikinta. Štai dabar visi viešbučiai jų kimšte prikimšti, ir kiekvienas šeimininkas turi būti su jais atsargus. Man tai su tuo dar gana laimingai baigėsi. Nors jo pinigėliai ir išseko, vis dėlto jis dar turėjo šiokių tokių vertybių, ir kokius du tris mėnesius aš dar galėjau ramiai jį laikyti. Bet kas geriau, tai geriau. Beje, gerbiamoji panele, jūs tikriausiai nusimanot apie brangenybes?

MINA. Ne per geriausiai.

ŠEIMININKAS. Na kur čia jūsų malonybė nenusimanysit! Turiu parodyti jums vieną žiedą, brangų žiedelį. Gerbiamoji

panelė ant savo piršto taip pat mūvit labai gražų žiedą, ir kuo ilgiau aš į jį žiūriu, tuo labiau stebiuos, kad jis toks panašus į manąjį. O, tik malonėkit pažvelgti, tik pažvelkit! *(Išima žiedą iš futliaro ir duoda Minai)* Kaip jis žėri! Vienas tik vidurinis briliantas sveria daugiau kaip penkis karatus.

MINA *(pažvelgusi į žiedą)*. Kur aš atsidūriau? Ką aš matau? Tas žiedas...

ŠEIMININKAS. Mažų mažiausiai vertas pusantro tūkstančio talerių...

MINA. Franciska, tik tu pasižiūrėk!

ŠEIMININKAS. Ir aš nė nemirktelėjęs paskolinau už jį aštuoniasdešimt pistolių.

MINA. Ar tu jo neatpažįsti, Franciska?

FRANCISKA. Tas pats! Ponas šeimininke, iš kur jūs tą žiedą gavot?

ŠEIMININKAS. O kas, mano mielas vaike? Juk jūs neturit į jį jokių teisių?

FRANCISKA. Mes neturim jokių teisių į šį žiedą? Dėžutėj iš vidaus pusės įrašyta panelės monograma. Parodykit jam, panele.

MINA. Tai tas pats, tas pats! Kaip jūs tą žiedą gavot, ponas šeimininke?

ŠEIMININKAS. Aš? Padorių padoriausiu būdu. Gerbiamoji panele, gerbiamoji panele, juk jūs neketinat įstumti manęs į bėdą, pridaryti man nuostolių? Ką aš galiu žinoti, iš kur tas žiedas atklydęs? Juk per karą daug kas iš vienų rankų perėjo į kitas net be savininko sutikimo. Karas yra karas. Ir ne vien tas žiedas bus iškeliavęs iš Saksonijos per sieną. Atiduokit jį man, gerbiamoji panele, atiduokit!

FRANCISKA. Pirma atsakykit: iš ko jūs jį gavot?

ŠEIMININKAS. Iš žmogaus, kuriam aš nieko panašaus negalėčiau prikišti, iš vieno šiaip jau gero žmogaus...

MINA. Iš paties geriausio žmogaus pasauly, jei tik žiedas pateko pas jus tiesiai iš jo savininko rankų. Tuojau pat pašaukit jį pas mane! Tai jis pats arba bent jau tas, kuris turi jį pažinti.

ŠEIMININKAS. Ką tokį? Ką gi pašaukti, gerbiamoji panele?

FRANCISKA. Argi jūs negirdit? Mūsų majorą.

ŠEIMININKAS. Majorą? Iš tiesų, iki jums atvykstant, šiame kambaryje gyveno majoras, iš jo aš ir gavau tą žiedą.

MINA. Majoras fon Telheimas?

ŠEIMININKAS. Taip, taip, fon Telheimas! Jūs jį pažįstat?

MINA. Ar aš jį pažįstu? Ar jis čia? Ar Telheimas čia? Tai jis, jis gyveno šiame kambaryje? Jis! Ir jis užstatė jums šį žiedą? Kaipgi tas žmogus galėjo prisigyventi ligi tokios bėdos? Kur jis? Ar jis jums skolingas? Franciska, paduok dėžutę! Atidaryk!

Franciska stato dėžutę ant stalo ir atrakina ją

Kiek jis jums skolingas? Atveskit pas mane visus jo skolininkus. Štai pinigai. Štai vekseliai. Visa tai — jo!

ŠEIMININKAS. Ką aš girdžiu?

MINA. Kur jis? Kur jis?

ŠEIMININKAS. Dar prieš valandą buvo čia.

MINA. Biaurusis žmogau, kaip jūs galėjot būti jam toks nepaslaugus, toks kietaširdis, toks žiaurus?

ŠEIMININKAS. Atleiskit, jūsų malonybe...

MINA. Tuojau pat pristatykit jį man čia!

ŠEIMININKAS. Jo tarnas tikriausiai dar tebėra čia. Ar jūsų malonybė norit, kad jis majoro paieškotų?

MINA. Ar aš noriu?.. Bėkit, skubėkit! Vien už tą paslaugą sutinku pamiršti visas tas kiaulystes, kurių jūs jam pridarėt.

FRANCISKA. Gyviau, ponas šeimininke, gyviau, skubėkit. *(Išstumia jį lauk)*

Trečioji scena

Mina, Franciska

MINA. Pagaliau aš jį vėl suradau, Franciska! Matai, suradau! Nė pati nebežinau, ką man daryti iš džiaugsmo! Džiaukis ir tu su manim, mieloji Franciska. Bet, žinoma, kuo tu čia dėta? Vis dėlto turi ir tu, privalai su manim drauge džiaugtis. Eikš, brangioji, aš tave apdovanosiu, kad ir tau būtų linksma. Sakyk, Franciska, ko tu norėtum? Kas tau iš mano daiktų patinka? Ką iš jų norėtum turėti? Imk, ką nori, kad tik galėtum ir tu džiaugtis. Matau, kad pati tu nieko nepaimsi. Palauk! *(Ima*

kažką iš dėžutės) Štai, mieloji Franciska *(duoda pinigų),* nusipirk, kas tau prie širdies. Jei tų neužteks, sakyk. Tik džiaukis drauge su manim! Juk taip liūdna džiaugtis vienam. Na imk, imk...

FRANCISKA. Imdama aš apvogsiu jus, panele. Juk jūs dabar girta, girta iš džiaugsmo...

MINA. Aš girta ir pikta, mergaite. Imk, o jei ne... *(Bruka pinigus į ranką)* Ir kad man be padėkų! Palauk, gerai, kad prisiminiau. *(Dar sykį kiša ranką į dėžutę)* Įsidėk tai, mieloji Franciska, skyrium ir atiduok sužeistam kareiviui, kuris mus pirmas paprašys pagalbos.

Ketvirtoji scena

Šeimininkas, Mina, Franciska

MINA. Na? Ar jis ateis?

ŠEIMININKAS. Užsispyręs, netašytas bernas!

MINA. Kas?

ŠEIMININKAS. Jo tarnas. Atsisako eiti savo pono ieškoti.

FRANCISKA. Tai atveskit tą niekšą čia. Juk aš gerai pažįstu visus majoro tarnus. Kuris gi tai galėtų būti?

MINA. Atveskit jį greitai čia. Kai tik mus pamatys, eis nedelsdamas.

Šeimininkas išeina

Penktoji scena

Mina, Franciska

MINA. Kaip man tos minutės sulaukti? Bet tu, Franciska, vis dar tokia pat šalta? Tu vis dar nenori su manim džiaugtis?

FRANCISKA. Iš visos širdies norėčiau, jei tik...

MINA. Jei tik kas?

FRANCISKA. Surasti mes tą žmogų suradom. Bet kokį mes jį suradom? Sprendžiant iš viso to, ką apie jį girdim, jį bus ištikę kažkas negera. Matyt, jis labai nelaimingas. Užtat man ir gaila jo.

MINA. Tau gaila? Leisk man tave priglausti prie širdies, brangioji drauguže! To aš niekada nepamiršiu! Aš tik įsimylėjus, o tu gerutė.

Šeštoji scena

Šeimininkas, Justas, Mina, Franciska

ŠEIMININKAS. Vargais negalais atitempiau.

FRANCISKA. Nepažįstamas veidas! Aš to žmogaus nesu matiusi.

MINA. Drauguži, pats tarnauji pas majorą fon Telheimą?

JUSTAS. Taip.

MINA. Kur dabar paties ponas?

JUSTAS. Ne čia.

MINA. Bet pats gali jį surasti?

JUSTAS. Taip.

MINA. Ar nesutiktum jį tuoj pašaukti?

JUSTAS. Ne.

MINA. Padarytum man didelę malonę.

JUSTAS. Tai man!

MINA. Ir gerą paslaugą savo ponui.

JUSTAS. Kažin.

MINA. Kodėl pats taip manai?

JUSTAS. Juk jūs esate ta pati ponia, kuri šį rytą atsiuntė žmogų jo atsiprašyti?

MINA. Taip.

JUSTAS. Na, mat.

MINA. Ar paties ponas žino mano pavardę?

JUSTAS. Ne, bet jis lygiai taip pat nepakenčia perdaug mandagių damų, kaip ir perdaug storžieviškų šeimininkų.

ŠEIMININKAS. Tai tikriausiai ir man taikoma?

JUSTAS. Taip.

ŠEIMININKAS. Tai nekeršyk už tai gerbiamajai panelei ir bėk kuo greičiausiai atvesti čia savo pono.

MINA *(Franciskai).* Franciska, duok jam ką nors...

FRANCISKA *(mėgindama įbrukti Justui į ranką pinigų).* Mes neprašom paties paslaugų veltui.

JUSTAS. O aš nenoriu jūsų pinigų, nepadaręs paslaugos.

FRANCISKA. Ranka ranką mazgoja.

JUSTAS. Aš negaliu. Ponas įsakė man iš čia išsikraustyti. Tą aš ir darau ir prašau man netrukdyti. Kai baigsiu, tai mielai pasakysiu, kad majoras čia ateitų. Jis čia pat, gretimoj kavinėj. Ir jeigu jis neras nieko geresnio, tai gal kartais ir ateis... *(Nori išeiti)*

FRANCISKA. Palauk truputį. Panelė — tai pono majoro sesuo...

MINA. Taip, taip, aš jo sesuo.

JUSTAS. Aš geriau žinau, kad majoras seserų neturi. Per šešis mėnesius jis du kartus buvo nusiuntęs mane pas savo šeimą Kurše. Tiesa, būna visokių seserų...

FRANCISKA. Tai begėdis!

JUSTAS. O ką žmogus darysi, jei kitaip negali atsikratyti? *(Išeina)*

FRANCISKA. Tai nenaudėlis!

ŠEIMININKAS. Aš taip ir sakiau. Bet tegu jis sau eina! Juk dabar ir aš žinau, kur jo ponas. Aš pats jį tuoj atvesiu. Tik, gerbiamoji panele, nuolankiausiai prašau tada atsiprašyti už mane poną majorą, kad aš buvau toks nelaimingas ir prieš savo valią išdrįsau žmogų su tokiais nuopelnais...

MINA. Tik greičiau, ponas šeimininke. Aš viską sutvarkysiu.

Šeimininkas išeina

Franciska, vykis jį, tegu nesako majorui mano pavardės!

Franciska išskuba paskui šeimininką

Septintoji scena

Mina, paskui Franciska

MINA. Pagaliau aš jį suradau! Ar aš čia viena? Reikia tuo pasinaudoti. *(Sudeda rankas maldai)* Bet aš ir ne viena! *(Pakelia akis į viršų)* Vienas vienintelis dėkingumo žvilgsnis į dangų atstoja geriausią maldą! Aš suradau jį, suradau! *(Išskečia rankas)*

Aš laiminga! Aš džiaugiuos! Kas gali būti kūrėjui mieliau, jei ne matyti savo kūrinį džiaugiantis?

Įeina Franciska

Tu jau grįžai, Franciska? Tai, sakai, tau jo gaila? O man ne. Kartais ir nelaimė ne pro šalį. Gal dangus tik tam iš jo viską ir atėmė, kad visa tai grąžintų per mane!

FRANCISKA. Jis gali tuoj čia ateiti. Jūs tebesat su rytiniu chalatu, brangioji panele. Ar nevertėtų greit apsirengti?

MINA. Eik jau, eik! Nuo dabar jis dažniau matys mane šitokią, negu išsipuščiusią.

FRANCISKA. O, jūs pažįstat save, panele.

MINA *(kiek pagalvojusi).* Iš tiesų, mergaite, tu vėl kaip piršty į akį patalkei.

FRANCISKA. Jeigu mes gražios, tai gražiausios nesipuošusios.

MINA. O ar reikia, kad mes būtume gražios? Kad manytume esančios gražios, tas, matyt, būtina. Ne, kad tik aš jam, jam būčiau graži! Franciska, jeigu visos merginos yra tokios, kokia aš dabar jaučiuos, tai mes — nuostabios būtybės. Švelnios ir išdidžios, dorybingos ir tuščios, greit susižavinčios ir pamaldžios. Tu manęs nesuprasi. Aš ir pati savęs gerai nesuprantu. Iš džiaugsmo man galva sukasi.

FRANCISKA. Tvardykitės, panele. Kažkas ateina.

MINA. Tvardytis? Tai aš turėčiau sutikti jį rami?

Aštuntoji scena

Fon Telheimas, šeimininkas, Mina, Franciska

FON TELHEIMAS *(įeina ir, vos pamatęs panelę, puola prie jos).* O mano Mina!

MINA *(bėgdama jo pasitikti).* O mano Telheimai!

FON TELHEIMAS *(staiga sustoja ir žingteli atgal).* Atleiskit, gerbiamoji... bet rasti čia panelę fon Barnhelm...

MINA. Negali būti jums taip jau netikėta? *(Žengia artyn prie majoro, o šis traukiasi nuo jos)* Atleisti jums už tai, kad

dar tebesu jūsų Mina? Tegu dangus jums atleidžia, kad aš vis dar panelė fon Barnhelm!

FON TELHEIMAS. Gerbiamoji... *(Žiūri į šeimininką ir trauko pečiais)*

MINA *(pastebi šeimininką ir mosteli Franciskai).* Gerbiamasis...

FON TELHEIMAS. Jei mes abu neklystam...

FRANCISKA. Na, ponas šeimininke, ką gi jūs mums čia atvedėt? Eime greičiau, liepkit suieškoti tą, kuris mums reikalingas.

ŠEIMININKAS. Argi čia ne tas? Juk tai tas pats!

FRANCISKA. Tai jau ne! Eime greičiau. Aš dar nepalinkėjau jūsų gerbiamajai dukrai labo ryto.

ŠEIMININKAS. O! Ką jūs! Tiek garbės... *(Bet nejuda iš vietos)*

FRANCISKA *(ima jį po ranka).* Eime, pažiūrėsim, kas šiandien bus pietų. Parodykit, ką gi jūs šiandien mums patieksit...

ŠEIMININKAS. Visų pirma...

FRANCISKA. Tss, tyliau! Jei tik panelė nugirs, ką valgys pietų, jai beregint prapuls apetitas. Eime, eime, pasakysit man vienai. *(Tempte ištempia šeimininką lauk)*

Devintoji scena

Fon Telheimas, Mina

MINA. Na? Vis dar tebeklystam?

FON TELHEIMAS. O, kad tokia būtų dangaus valia! Bet Mina yra tik viena, ir tai esat jūs.

MINA. Kokios ceremonijos! Juk tai, ką mes turim vienas kitam pasakyti, gali girdėti kiekvienas.

FON TELHEIMAS. Jūs čia. Ko gi jūs čia ieškot, gerbiamoji?

MINA. Nieko nebeieškau. *(Išskėtus rankas eina prie jo)* Radau viską, ko ieškojau.

FON TELHEIMAS *(traukdamasis atgal).* Jūs ieškojot laimingo vyro, verto jūsų meilės, o radot vargetą.

MINA. Tai jūs manęs nebemylit? Pamilot kitą?

FON TELHEIMAS. O! Kas po jūsų gali pamilti kitą, tas niekada jūsų nemylėjo.

MINA. Jūs ištraukėt tik v i e n ą dyglį man iš krūtinės. Jei aš netekau jūsų širdies, tai ar ne vis tiek, dėl ko taip atsitiko: dėl jūsų abejingumo ar didesnio kitos patrauklumo? Manęs jūs nebemylit ir nemylite jokios kitos? Nelaimingas jūs žmogus, jeigu jau visai nieko nebemylit!

FON TELHEIMAS. Teisybė, gerbiamoji panele. Nelaimingas žmogus turi nieko nemylėti. Jeigu jis nepajėgia pats savęs įveikti, jeigu jis gali pakęsti, kad tie, kuriuos jis myli, taptų jo nelaimės dalininkais, jis nusipelno savo nelaimės. Kaip sunku save įveikti! Kiek pastangų aš padėjau nuo to laiko, kai protas ir būtinumas liepė man pamiršti Miną fon Barnhelm! Buvau bepradedąs tikėtis, kad tos pastangos nebus amžinai tuščios — ir štai pasirodot jūs, gerbiamoji panele!

MINA. Ar gerai aš jus suprantu? Liaukitės, gerbiamasis; apsidairykim, kur atsidūrėm, kol dar visai nesam nuklydę. Gal atsakysit man į vieną vienintelį klausimą?

FON TELHEIMAS. Į bet kokį, panele...

MINA. Ir atsakysit tiesiai, be jokių išsisukinėjimų? Atsakysit trumpai: „taip" arba „ne"?

FON TELHEIMAS. Pabandysiu... jei tik galėsiu.

MINA. Galėsit, neabejoju. Tad sakykit: kad ir kaip stengėtės mane pamiršti, vis dėlto dar tebemylit mane, Telheimai?

FON TELHEIMAS. Gerbiamoji panele, tas klausimas...

MINA. Jūs pažadėjot atsakyti man tik „taip" arba „ne".

FON TELHEIMAS. Ir pridūriau: jei galėsiu.

MINA. Jūs galit; jūs turit žinoti, kas jūsų širdy dedasi. Ar tebemylit mane, Telheimai? Taip ar ne?

FON TELHEIMAS. Jei mano širdis...

MINA. Taip ar ne?

FON TELHEIMAS. Na taip!

MINA. Taip?

FON TELHEIMAS. Taip, taip! Bet...

MINA. Kantrybės. Jūs mane tebemylit, ir man to užtenka. Ir kokiu tonu aš su jumis prašnekau! Atgrasiu, melancholišku, priekabiu. Kalbėsiu vėl kaip kadaise kalbėdavau. Na, mielas nelaimingasai, jūs mane tebemylit, tebeturit savo Miną ir esate

nelaimingas? Tad paklausykit, kokia ta jūsų Mina užsispyrėlė, kokia ji paikšė — buvo ir tebėra. Ji vis dar tariasi tebesanti visa jūsų laimė. Todėl malonėkit tuojau pat iškloti čia tą savo nelaimę. Ji nori pamatyti, kiek ji tos nelaimės atsveria. Na?

FON TELHEIMAS. Gerbiamoji panele, aš nepratęs skųstis.

MINA. Puiku. Aš taip pat nežinau biauresnio dalyko, kaip kareivio aimanos, žinoma, nekalbant jau apie pagyras. Bet juk galima ramiai, šaltai pakalbėti ir apie savo narsą, ir apie savo nelaimes.

FON TELHEIMAS. O iš tikrųjų tai vis tiek bus pagyros ir aimanos.

MINA. O, koks jūs nesukalbamas! Bet tada nevertėjo nė sakytis, kad esat nelaimingas. Arba visai tylėti, arba viską išsakyti. Kas verčia jus mane pamiršti? Protas? Būtinumas? Aš labai vertinu protą; ir būtinumui jaučiu didelę pagarbą. Bet leiskit man pačiai išgirsti, koks tas protas protingas, koks tas būtinumas būtinas.

FON TELHEIMAS. Gerai. Tad klausykit, gerbiamoji. Jūs vadinat mane Telheimu. Taip, tai mano pavardė. Bet jūs įsivaizduojate, kad aš esu tas Telheimas, kurį pažinojot savo tėvynėj — sveikata trykštantis vyras, pilnas vilčių, trokštantis garbės, tvirtas kūnu ir dvasia, toks, kuriam atviri visi keliai į garbę ir laimę, kuris kasdien tikėjosi tapti vis vertesnis jūsų širdies ir rankos, jei dar jų ir nebuvo vertas. Anas Telheimas aš esu tik tiek, kiek ir savo paties tėvas. Abu juos nusinešė praeitis. Aš — tas Telheimas, kurį atleido iš tarnybos, kuriam nuplėšė šlovę, luošys, elgeta. Jūs, gerbiamoji, pažadėjot save anam, negi norit tesėti savo žodį šitam?

MINA. Kaip tragiškai skamba! Tačiau, gerbiamasis, kol aš surasiu aną Telheimą,— o dėl tų Telheimų aš einu iš galvos,— šitas turės padėti man išsikrapštyti iš bėdos. Duok ranką, brangusis elgeta! *(Stveria jį už rankos)*

FON TELHEIMAS *(užsidengia veidą kita ranka, kuria laiko skrybėlę).* Tai jau per daug! Kurgi aš? Paleiskit mane, panele! Savo gerumu jūs draskot man širdį... Paleiskit!

MINA. Kas jums? Kur jūs ketinat eiti?

FON TELHEIMAS. Bėgti nuo jūsų!

MINA. Nuo manęs? *(Traukia jo ranką sau prie krūtinės)* Tuščios svajonės!

FON TELHEIMAS. Iš nevilties krisiu negyvas jums po kojų.

MINA. Bėgti nuo manęs?

FON TELHEIMAS. Nuo jūsų... Niekada, niekada daugiau jūsų nebematyti. Esu pasiryžęs, tvirtai pasiryžęs nedaryti jokios niekšybės... Ir neduoti jums žengti neapdairaus žingsnio... Paleiskit mane, Mina! *(Ištraukia ranką ir išbėga)*

MINA *(jam įkandin)*. Kad aš, Mina, jus paleisčiau? Telheimai! Telheimai!

TREČIASIS VEIKSMAS

Viešbučio salė

Pirmoji scena

Justas

JUSTAS *(su laišku rankoje).* Ir vėl aš į tuos prakeiktus namus koją įkėliau! Mano pono laiškutis gerbiamajai panelei, kuri esanti jo sesuo... Kad tik čia kas neužsimegztų! Tada ir galo nebebus tam laiškų nešiojimui... Gera būtų greičiau juo atsikratyti, bet ir į kambarį nenoréčiau eiti... Tos moterys mėgsta tiek daug klausinėti, o aš taip nemėgstu joms atsakinėti!.. Žiūrėk, durys atsidaro. Lyg žinodamos! Mieloji kambarinė!

Antroji scena

Franciska, Justas

FRANCISKA *(atsisukusi atgal į duris).* Nesirūpinkit, aš jau pasistengsiu. *(Pamato Justą)* Še! Iš karto ant kažko ir užšokau. Bet iš to galvijo ne daug ką peši.

JUSTAS. Jūsų tarnas...

FRANCISKA. Apsaugok viešpatie nuo tokio tarno.

JUSTAS. Na, na, nepykit, jei žodžio nepataikiau!.. Štai atnešiau savo pono laiškutį jūsų šeimininkei, gerbiamajai panelei — pono seseriai... Argi ne taip? Juk ji sesuo.

FRANCISKA. Duok šen! *(Ištraukia laišką Justui iš rankos)*

JUSTAS. Būkit tokia gera,— liepė paprašyti mano ponas,— malonėkit jį perduoti. Ir dar: būkit tokia gera,— liepė paprašyti mano ponas,— tik nepamanykit, kad aš pats ko prašau!..

FRANCISKA. Nagi, nagi?

JUSTAS. Mano ponas ne iš kelmo spirtas. Jis žino, kad kelias pas paneles eina per jų kambarines,— bent man taip atrodo! Taigi, mergaitė turėtų būti tokia gera,— taip mano ponas liepė ją paprašyti,— ir per mane jam pranešti, ar ji nesuteiktų jam, mano ponui, malonumo kokį ketvirtį valandos su ja pasišnekėti.

FRANCISKA. Su manim?

JUSTAS. Atleiskit man, jei aš jus ne taip pavadinau. Taip, su jumis! Tik trumpą valandėlę, bet su jumis viena, visiškai viena, slapta, akis į akį. Jis turįs jums pasakyti kažkokį labai svarbų dalyką.

FRANCISKA. Gerai! Ir aš jam turiu daug ką pasakyti. Tegu ateina, aš lauksiu.

JUSTAS. O kada jam ateiti? Kada jums patogiausia, mergaite? Gal pritemus?

FRANCISKA. Ką čia dabar paistai? Paties ponas gali ateiti, kada tik nori. Nešdinkis sau sveikas!

JUSTAS. Mielu mieliausiu noru! *(Rengiasi eiti)*

FRANCISKA. Palauk! Dar vieną žodį. Kurgi kiti majoro tarnai?

JUSTAS. Kiti? Ir šen, ir ten, visur.

FRANCISKA. Kur Vilhelmas?

JUSTAS. Ar tas kamerdineris? Jį majoras išleido kelionėn.

FRANCISKA. Ak šitaip? O Pilypas? Kur tas?

JUSTAS. Jegeris? Jį ponas laikinai atidavė kitiems.

FRANCISKA. Na, žinoma, juk jis dabar nemedžioja. O Martinas?

JUSTAS. Ar vežėjas? Išjojo.

FRANCISKA. O Fricas?

JUSTAS. Ar žygūnas? Tas pakeltas.

FRANCISKA. O pats kur buvai, kai majoras pas mus Tiuringijoj žiemojo? Matyt, pas jį tada dar netarnavai?

JUSTAS. Tarnavau! Buvau jo arklininkas, bet gulėjau ligoninėj.

FRANCISKA. Arklininkas? O dabar?

JUSTAS. Dabar kas tik norit: ir kamerdineris, ir jegeris, ir žygūnas, ir arklininkas.

FRANCISKA. Tai man! Tiek puikių, šaunių žmonių atleido, o patį blogiausią pasiliko! Įdomu, kuo gi pats taip patikai ponui majorui?

JUSTAS. Gal būt, tuo, kad aš doras vaikinas.

FRANCISKA. O, būti vien tik doram — tai dar labai maža. Vilhelmas buvo visai kitoks žmogus! Ir ponas jį išleido į kelionę?

JUSTAS. Taip, išleido... nes negalėjo sulaikyti.

FRANCISKA. Kaip tai?

JUSTAS. O, Vilhelmui kelionėje visur bus rodoma pagarba. *Mat, jis pasiėmė visą pono garderobą.*

FRANCISKA. Ką? Negi jis su drabužiais paspruko?

JUSTAS. Tiesiai šitaip pasakyti negalima. Tik kai mes išvažiavom iš Niurnbergo, jis nepasekė paskui mus su bagažu.

FRANCISKA. Tai sukčius!

JUSTAS. O vyras buvo ne bet koks. Mokėjo ir kirpti, ir skusti, ir paplepėti... ir mergeles žavėti. Ar ne tiesa?

FRANCISKA. Na, bet jegerio tai jau aš, majoru dėta, nebūčiau atleidus. Jeigu jau tas žmogus jam nebebuvo reikalingas kaip jegeris, tai jis ir kitur buvo tinkamas. Kam jį majoras atidavė?

JUSTAS. Špandau komendantui.

FRANCISKA. Tvirtovės komendantui? Bet juk ant tvirtovės pylimų irgi ne ką tesumedžiosi.

JUSTAS. Pilypas ten ir nemedžioja.

FRANCISKA. Tai ką jis ten veikia?

JUSTAS. Karutį stumdo.

FRANCISKA. Karutį?

JUSTAS. Bet stumdys tik trejus metus. Jis pono kuopoj surezgė kažkokį sąmoksliuką ir bandė pratempti pro forpostus šešis vyrus.

FRANCISKA. Į galvą netelpa! Tai piktadarys!

JUSTAS. O, jis šaunus vaikinas, puikus jegeris, per penkiasdešimt mylių aplinkui miškuose ir pelkėse žino kiekvieną šunkelį, kiekvieną takelį. O kaip jis šaudo!

FRANCISKA. Gerai dar, kad majorui liko nors tas šaunus vežėjas!

JUSTAS. Liko?

FRANCISKA. Rodos, pats sakei, kad Martinas kažkur išjojęs? Jei išjojo, tai tikriausiai ir parjos?

JUSTAS. Jūs taip manote?

FRANCISKA. Tai kurgi jis išjojo?

JUSTAS. Va jau dešimta savaitė, kai jis išjojo vienintelį ir paskutinį majoro žirgą maudyti.

FRANCISKA. Ir dar nesugrįžo? Na ir nenaudėlis!

JUSTAS. Ką gali žinoti? Gal šaunusis vežėjas nuskendo maudykloj. O koks buvo vežėjas! Dešimt metų Vienoj važinėjo. Kito tokio ponas niekada nebegaus! Būdavo, lekia arkliai kiek įkabindami, o jis tik trrr — ir visi iš karto sustoja lyg nudiegti. O dar mokėjo ir arklius gerai gydyti.

FRANCISKA. Dabar man jau baugu ir dėl žygūno pakėlimo.

JUSTAS. Ne, ne, taip iš tikrųjų ir yra. Jis tapo vieno pulko būgnininku.

FRANCISKA. Še tau.

JUSTAS. Mat, Fricas susidėjo su kažkokia pasileidusia mergše, naktimis niekada nepareidavo namo, visur skolindavosi savo pono vardu ir prikrėtė daugybę visokiausių kitų šunybių. Žodžiu, majoras pamatė, kad tas vaikinas kaip įmanydamas stengiasi pakilti *(mostais rodo korimą).* Užtat jis ir užvedė žmogų ant teisingo kelio.

FRANCISKA. Na ir nenaudėlis!

JUSTAS. Bet kad jis puikus žygūnas, čia tai tikra tiesa. Kai, būdavo, ponas išleidžia jį per penkiasdešimt žingsnių į priekį, tai ir geriausiu žirgu nebepaveja. Būdamas toks greitas,— kertu lažybų — Fricas greitai pribėgs kartuves... Tai ką, mergaite, visi jie buvo jūsų draugai? Ir Vilhelmas, ir Pilypas, ir Martinas, ir Fricas? Na, o dabar Justas turi garbę atsisveikinti! *(Išeina)*

Trečioji scena

Franciska, paskui šeimininkas

FRANCISKA *(rimtai žiūrėdama Justui įkandin).* Aš nusipelniau to priekaišto. Dėkoju, Justai. Per mažai vertinau dorumą.

Nepamiršiu tos pamokos. Ak, koks nelaimingas žmogus! *(Atsigręžia ir nori eiti panelės kambarin)*

Įeina šeimininkas

ŠEIMININKAS. Palaukit, palaukit, meilute.

FRANCISKA. Aš dabar neturiu kada, ponas šeimininke...

ŠEIMININKAS. Tik minutėlę!.. Dar vis nėra žinios iš pono majoro? Juk negalimas daiktas, kad šitaip jis būtų atsisveikinęs!

FRANCISKA. Kaip „šitaip"?

ŠEIMININKAS. Argi gerbiamoji panelė jums nepasakojo? Kai aš jus, meilute, palikau virtuvėj, tai netyčia vėl užėjau čia, į salę...

FRANCISKA. Netyčia, tikėdamasis šį tą nugirsti...

ŠEIMININKAS. Vaikeli, kaip jūs galit šitaip apie mane galvoti? Juk smalsumas viešbučio šeimininkui — nedovanotinas dalykas. Vos tik įėjau, tuoj triukšmingai atsidarė panelės kambario durys, žiūriu, lėkte išlekia majoras, o paskui jį — panelė. Abudu baisiai susijaudinę, žaižaruojančiom akim. Sunku ir apsakyti, kaip jie atrodė. Panelė čiumpa jį, šis ištrūksta iš jos rankų; ji čiumpa vėl. „Telheimai!" — „Paleiskit mane, panele!" — „Kur jūs dabar?"— Šitaip jis nutempė ją iki pat laiptų. Aš jau išsigandau, kad nenutemptų jos žemyn. Bet jis ištrūko iš jos rankų. Panelė liko bestovinti ant viršutinės pakopos: žiūri jam įkandin, šaukia jį, rankas grąžo. Staiga apsisuka, nubėga prie lango, iš ten vėl prie laiptų, nuo laiptų į salę ir ima ten lakstyti iš vieno galo į kitą. Čia aš stovėjau; ji tris kartus praėjo pro mane ir nė sykio nepastebėjo. Pagaliau tartum pamatė, bet, kaip dievą myliu, palaikė mane jumis, vaikuti. „Franciska,— sušuko ji, įsistebeilijusi į mane,— ar aš dabar laiminga?" Paskui nusišluostė ašaras, šyptelėjo ir vėl paklausė: „Franciska, ar aš dabar laiminga..." O man — nors skradžiai žemę prasmek. Pagaliau ji nubėgo prie savo durų; bet ten dar kartą atsigręžė į mane ir sušuko: „Eik šen, Franciska. Sakyk, ko dabar tau gaila?" Ir įėjo vidun.

FRANCISKA. O ponas šeimininke, jums tai prisisapnavo.

ŠEIMININKAS. Prisisapnavo? Ne, ne, meilute. Šitaip aiškiai niekada nesusapnuosi. Taip, aš nežinau, kiek duočiau,— nors

anaiptol nesu smalsus,— bet nežinau, kiek duočiau, jei tik gaučiau raktą...

FRANCISKA. Raktą? Nuo mūsų durų, ponas šeimininke? Jis kyšo duryse iš vidaus. Nakčiai mes jį pasiėmėm vidun. Mes baikščios.

ŠEIMININKAS. Aš ne apie tą raktą. Kalbu, meilute, apie raktą, kuris atvertų, taip sakant, paslaptį, padėtų susigaudyti tuose dalykuose, kuriuos aš mačiau...

FRANCISKA. Ak šitaip! Na tad sudie, ponas šeimininke. Ar greit valgysim, ponas šeimininke?

ŠEIMININKAS. Meilute, kad nepamirščiau, ko iš tiesų atėjau.

FRANCISKA. Na? Bet tik trumpai.

ŠEIMININKAS. Gerbiamoji panelė tebeturi mano žiedą; aš sakau — mano...

FRANCISKA. Nepames, nesirūpinkit.

ŠEIMININKAS. Dėl to tai aš ir nesirūpinu. Tik taip sau pasakiau, primindamas. Aš, mat, nė nenoriu jo atgauti. Juk dabar man kaip dieną aišku, kodėl ji tą žiedą pažino ir kodėl jis toks panašus į jos pačios žiedą. Jos rankose tam daikčiukui bus saugiausia. Aš visai jo nebetrokštu, tik norėčiau perrašyti tą šimtą pistolių, kurį išdaviau už jį, perrašyti gerbiamosios panelės sąskaiton. Kaip jūs manote, meilute?

Ketvirtoji scena

Paulis Verneris, šeimininkas, Franciska

VERNERIS. Štai kur jis!

FRANCISKA. Šimtą pistolių? Man rodos, tik aštuoniasdešimt.

ŠEIMININKAS. Tiesa, tiesa, tik devyniasdešimt, tik devyniasdešimt. Tai taip ir padarysiu, meilute, taip ir padarysiu.

FRANCISKA. Apie tai dar pakalbėsim, ponas šeimininke.

VERNERIS *(prieina prie jų iš užpakalio ir staiga patapšnoja Franciskai per petį).* Mergužėle! Mergužėle!

FRANCISKA *(krūpteli).* Oi!

VERNERIS. Neišsigąskit! Mergužėle, mergužėle, matau, kad jūs graži ir nečionykštė... Na, o gražius ir iš svetur atvažiavu-

sius žmones reikia įspėti... Pasisaugokit, pasisaugokit, mergužėle, šito žmogaus! *(Parodo į šeimininką)*

ŠEIMININKAS. A, koks netikėtas džiaugsmas! Ponas Paulis Verneris! Sveiki atvykę, sveiki! O, jūs vis tas pats pokštininkas, linksmasis, dorasis Verneris! Jums manęs pasisaugoti, meilute! Cha-cha-cha!

VERNERIS. Venkit jo kaip tik galėdama!

ŠEIMININKAS. Manęs? Manęs? Argi aš toks pavojingas? Cha-cha-cha! Klausykit, meilute? Kaip jums patinka tas juokas?

VERNERIS. Tokie, kaip jūs, visada stengiasi tikrą tiesą paversti juokais.

ŠEIMININKAS. Tiesą! Cha-cha-cha! Kuo toliau, tuo gražiau! Ar ne, meilute? Tai juokdarys tas žmogus! Aš pavojingas? Aš? Prieš kokius dvidešimt metų gal ir buvo kiek pagrindo taip sakyti. Taip, taip, meilute, tada buvau pavojingas. Tada kai kas galėjo taip sakyti. Bet dabar...

VERNERIS. Senu kvaileliu dedasi!

ŠEIMININKAS. Tas ir yra! Kai tik pasenstam, tai ir po viso mūsų pavojingumo. Ir jums ne kitaip bus, ponas Verneri!

VERNERIS. Tai dievo duotas pusgalvis! Jūs, mergužėle, tikriausiai nemanot, jog aš toks paikas ir kalbu apie š i t o k į jo pavojingumą. Vienas velnias nuo jo atstojo, užtat septyni kiti apsėdo.

ŠEIMININKAS. Tik paklausykit, tik paklausykit, kaip gražiai jis čia vėl surietė! Vienas juokas po kito, ir vis kas nors nauja! Šaunuolis tas ponas Paulis Verneris! *(Franciskai, tartum į ausį)* Tai pasiturintis vyras ir dar nevedęs. Už trijų mylių nuo čia jis turi gražų dvarelį. O kiek dar pasipelnė per karą! Tai buvęs mūsų pono majoro vachmistras. O koks jis pono majoro draugas! Tikras draugas — galvą dėtų už majorą!

VERNERIS. Taip! O tas, mat, irgi mano majoro draugas! Nieko sau draugas! Nežinau, kaip dar majoras neliepia jam galvos nuimti!

ŠEIMININKAS. Ką? Ką? Ne, ponas Verneri, tai jau negeras juokas. Argi aš nesu pono majoro draugas? Kaip sau norit, bet šito juoko tai aš nesuprantu.

VERNERIS. Justas man papasakojo gražių dalykų.

ŠEIMININKAS. Justas? Taip ir maniau, kad jūsų lūpomis šneka Justas. Tai piktas, biaurus žmogus. Bet štai prieš mus ši meilutė, tegu ji pasako — draugas aš majorui ar ne. Ar aš jam nesu padaręs paslaugų? Ir kodėl man nebūti jo draugu? Ar jis nenusipelnęs žmogus? Tiesa, jam teko nelaimė būti atleistam iš tarnybos, bet argi tai svarbu? Juk karalius negali visų nusipelniusių žmonių žinoti; o jeigu jis juos ir žinotų, tai negali visų apdovanoti.

VERNERIS. Pats dievas davė jums proto šitaip prašnekti. Vis dėlto Justas... žinoma, Justas ne kažin kas, bet Justas ir ne melagis. Ir jei tik tiesa, ką jis man papasakojo...

ŠEIMININKAS. Apie tą Justą aš nė girdėti nenoriu! Kaip sakiau, ši meilutė gali patvirtinti! *(Franciskai į ausį)* Žinote, vaikuti, tą žiedą! Papasakok tai ponui Verneriui. Tada jis geriau mane pažins. O kad neatrodytų, jog ji taip kalba man įsiteikdama, aš geriau pasitrauksiu; bet paskui jūs, ponas Verneri, paskui jūs turėsit man pasakyti, ar Justas — ne biaurus šmeižikas.

Penktoji scena

Paulis Verneris, Franciska

VERNERIS. Tai pati, mergužėle, pažįsti mano majorą?

FRANCISKA. Majorą fon Telheimą? Taip, aš pažįstu tą nuostabų žmogų.

VERNERIS. Argi nenuostabus jis žmogus? Matau, kad pati jam linkit gero?

FRANCISKA. Iš visos širdies.

VERNERIS. Iš tiesų? Matai, mergužėle, dabar pati atrodai man dar gražesnė. Bet, sakyk, kas tai per paslaugos, kurias šeimininkas sakosi mūsų majorui padaręs?

FRANCISKA. Šito tai nežinau; nebent jis priskiria sau už nuopelną tą gerą, kuris laimingo atsitiktinumo dėka išplaukė iš jo niekingo elgesio.

VERNERIS. Vadinas, teisybė, ką man Justas pasakojo. *(Pasisukęs į tą pusę, kur išėjo šeimininkas)* Tavo laimė, kad išsinešdinai! Tai jis iš tikrųjų iškraustė majorą iš kambario? Padaryti tokią šunybę šitokiam žmogui! Ir vien dėl to, kad tas

avigalvis įsikalė sau į galvą, jog majoras nebeturįs pinigų! Majoras neturės pinigų!

FRANCISKA. Taip? Tai majoras turi pinigų?

VERNERIS. Kaip šieno! Jis nė pats nežino, kiek jų turi. Nežino, kas jam skolingas. Aš pats esu jo skolininkas ir atnešu jam likutį senos skolos. Žiūrėk, mergužėle, štai šioje piniginėje *(traukia piniginę iš vienos kišenės)* šimtas luidorų, o tame ryšuliuke *(traukia iš kitos kišenės)* šimtas dukatų. Visa tai — jo pinigai!

FRANCISKA. Iš tikrųjų? Bet kodėl majoras užstatinėja savo daiktus? Juk jis užstatė žiedą...

VERNERIS. Užstatė!? Netikėk tokiais niekais. Nebent tik norėdamas nusikratyti kokio šlamšto.

FRANCISKA. Tai anaiptol ne šlamštas! Tai labai brangus žiedas, ir dar gautas iš labai mielų rankų.

VERNERIS. Taip ir bus. Sakai, iš mielų rankų? Taip, taip! Tokie dalykėliai kartais primena tai, ko žmogus nenorėtų prisiminti. Užtat jis ir pasistengia jų atsikratyti, kad nesimaišytų po akių.

FRANCISKA. Kaip tai?

VERNERIS. Ir ko tik nepasitaiko tam kareiviui, žiemojančiam pas žmones. Jis neturi ko veikti, pradeda gražintis, iš nuobodulio ieškoti pažinčių ir užmezga jas tik tai žiemai prastumti, o atviraširdė mergina mano sutikusi draugą visam gyvenimui. Vyras nė pats nepasijunta, kaip ant jo piršto sužiba žiedelis. Ir neretai pasitaiko taip, jog žmogus mielai ryžtųsi ir piršto netekti, kad tik kaip nors to blizgučio atsikratytų.

FRANCISKA. Ai-ai. Nejau ir majorui bus šitaip atsitikę?

VERNERIS. Aišku. O ypač Saksonijoj! Jeigu jis ir po dešimt pirštų ant kiekvienos rankos būtų turėjęs, tai visus dvidešimt būtų parsinešęs žiedais apmaustytus.

FRANCISKA *(į šalį)*. Keista... Reikėtų patikrinti. Ponas viršaiti, arba ponas vachmistre...

VERNERIS. Jeigu jums vis tiek, mergužėle, tai man labiau prie širdies „ponas vachmistras".

FRANCISKA. Taigi, ponas vachmistre, aš čia turiu laiškutį, rašytą pono majoro manajai šeimininkei. Aš jį greit nunešiu

jai ir tuoj vėl grįšiu. Ar nemalonėtum čia manęs palaukti? Labai mielai dar kiek su jumis paplepėčiau.

VERNERIS. Tai pačiai patinka plepėti, mergužėle? Aš nieko prieš; eik, eik. Aš taip pat mėgstu paplepėti. Palauksiu.

FRANCISKA. Na tai palauk! *(Išeina)*

Šeštoji scena

Paulis Verneris

VERNERIS. Nieko sau mergužėlė! Bet vis dėlto be reikalo pažadėjau jos čia laukti. Juk svarbiausia dabar — susirasti majorą. Jis nenori mano pinigų, geriau užstatinėja savo daiktus? Žinau aš jį. Man atėjo į galvą viena gudrybė. Kai prieš dvi savaites buvau mieste, aplankiau rotmistro Marlofo našlę. Vargšė moterėlė gulėjo ligos parblokšta ir skundėsi, kad jos vyras likęs majorui skolingas keturis šimtus talerių ir kad ji dabar nežinanti, kaip tą skolą sumokėti. Šiandien aš norėjau ją vėl aplankyti; ketinau pasakyti, kad, kai gausiu pinigus už parduotą savo dvarelį, galėsiu paskolinti jai penkis šimtus talerių. Juk man reikia bent dalį tų pinigų palikti patikimose rankose, kad bent šį tą turėčiau, jei Persijoj nepasisektų. Bet ji jau seniai kažkur išsidanginusi. Ir tikriausiai nesumokėjo majorui skolos. Taip ir padarysiu, ir kuo greičiau, tuo geriau. Tegu mergužėlė ant manęs nepyksta: negaliu aš jos daugiau laukti. *(Susimąstęs apsisuka eiti ir kone susiduria su majoru, įeinančiu salėn)*

Septintoji scena

Fon Telheimas, Paulis Verneris

FON TELHEIMAS. Ko tu toks susimąstęs, Verneri?

VERNERIS. Štai ir jūs. Aš kaip tik buvau beeinąs aplankyti jūsų naujajame bute, ponas majore.

FON TELHEIMAS. Kad išūžtum man ausis, bekeikdamas senąjį mano buto šeimininką. Ir negalvok apie tai.

VERNERIS. Būčiau, žinoma, neiškentęs. Bet iš tikrųjų aš norėjau tik atsidėkoti, kad malonėjot pasaugoti man tą šimtą

luidorų. Justas man juos grąžino. Žinoma, man būtų kur kas maloniau, jeigu jūs galėtumėt juos dar ilgiau pas save palaikyti. Bet jūs išsikėlėt į naują butą, kurio nei jūs, nei aš dar nepažįstam. Ką gali žinoti, kaip jums ten seksis. Ten gali juos kas ir pavogti, ir tada jums tektų man už juos atlyginti. Ir nieko čia negalėtum padaryti. Užtat aš nebegaliu jūsų šito prašyti.

FON TELHEIMAS *(šypsodamas).* Nuo kada tu toks atsargus, Verneri?

VERNERIS. Gyvenimas visko išmoko. Juk šiais laikais žmogus niekada negali būti tikras, kad elgiesi su savo pinigais pakankamai atsargiai. Be to, aš dar turiu jums, ponas majore, šį tą perduoti, rotmistro Marlofo našlės pavestas. Juk jos vyras liko jums skolingas keturis šimtus talerių. Štai ji ir siunčia dalį tos skolos — šimtą dukatų. Likusią dalį žada atsiųsti kitą savaitę. Tiesą pasakius, gal kaip tik aš ir kaltas, kad ji ne visą sumą atsiuntė. Mat, ji ir man buvo skolinga talerį aštuoniasdešimt; ji pamanė, kad aš atėjau priminti jai savo skolos — iš tiesų taip ir buvo,— ir atidavė ją, paėmusi kaip tik iš to ritinėlio, kurį jau buvo atidėjusi jums. Beje, jums ir lengviau dar savaitę palaukti šimto talerių, negu man tų poros skatikų. Taigi prašom, imkit! *(Duoda majorui ritinėlį dukatų)*

FON TELHEIMAS. Verneri!

VERNERIS. Na? Ko jūs taip į mane žiūrit? Imkit gi, ponas majore!

FON TELHEIMAS. Verneri!

VERNERIS. Kas jums? Ko jūs pykstate?

FON TELHEIMAS *(apmaudžiai, stukteldamas delnu sau į kaktą ir trepteldamas).* Kad... kad čia ne visi tie keturi šimtai talerių!

VERNERIS. Taip, taip, ponas majore! Bet argi jūs manęs nesupratot?

FON TELHEIMAS. Tas ir yra, kad supratau!.. Kad šiandien patys geriausi žmonės mane labiausiai kankina!

VERNERIS. Ką jūs sakot?

FON TELHEIMAS. Tave tas liečia tik pusiau! Eik sau, Verneri! *(Atstumia Vernerio ranką su dukatais)*

VERNERIS. Tuojau pat, kai tik šituo nusikratysiu!

FON TELHEIMAS. Verneri, o jei tu iš manęs išgirsi, kad ponia Marlof šiandien anksti rytą pati pas mane buvo atėjus?

VERNERIS. Ką?

FON TELHEIMAS. Kad ji man nieko nebeskolinga?

VERNERIS. Iš tiesų?

FON TELHEIMAS. Kad ji man viską ligi paskutinio skatiko sumokėjo? Ką tu tada sakysi?

VERNERIS *(valandėlę pagalvojęs).* Ogi pasakysiu, kad sumelavau ir kad melas tuo ir kvailas, kad su juo visada gali įkliūti.

FON TELHEIMAS. Ir gal susigėsi?

VERNERIS. O ką turėtų daryti tas, kas mane verčia šitaip meluoti? Ar nederėtų ir jam kiek parausti? Matot, ponas majore: jei aš pasakyčiau, kad jūsų elgesys manęs neerzina, tai vėl sumeluočiau, o meluoti aš daugiau nebenoriu.

FON TELHEIMAS. Nepyk, Verneri! Pažįstu aš tavo gerą širdį ir tavo meilę man. Bet tavo pinigų man nereikia.

VERNERIS. Nereikia? Ir jums geriau pardavinėti, užstatinėti savo daiktus, kad paskui žmonės maltų apie jus liežuviais?

FON TELHEIMAS. Tegu žmonės žino, kad aš nieko daugiau nebeturiu. Nereikia stengtis atrodyti turtingesniam, negu iš tikrųjų esi.

VERNERIS. O kam stengtis atrodyti neturtingesniam, negu esi? Mes turim, kol turi mūsų draugai.

FON TELHEIMAS. Netinka man būti tavo skolininku.

VERNERIS. Netinka? Prisimenat, kai vieną karštą dieną, kada karšta buvo ne tik nuo saulės, bet ir nuo priešo, o jūsų tarnas su maisto ir vandens atsargomis kažkur dingo, ar jūs tada nepriėjot prie manęs ir nepasakėt: „Verneri, ar neturi ko atsigerti?" Ir aš jums padaviau tada savo gertuvę. O jūs paėmėt ją ir atsigėrėt? Prisimenat? Tada tiko? O juk, kaip dievą myliu, gurkšnis pašvinkusio vandens tada buvo daugiau vertas už visą tą šlamštą. *(Išsitraukia dar ir piniginę su luidorais ir viską duoda majorui)* Imkit, brangusis majore! Įsivaizduokit, jog tai vanduo. Ir tai dievas davė visiems.

FON TELHEIMAS. Tu mane kankini. Juk girdėjai, kad aš nenoriu būti tavo skolininkas.

VERNERIS. Iš pradžių netiko; dabar jau nebenorit. Na, tai jau kas kita. *(Kiek įsižeidęs)* Jūs nenorit būti mano skolininkas? Bet jeigu jūs jau esat, ponas majore? O gal jūs nieko neskolingas tam žmogui, kuris kartą atmušė kirtį, vos nepraskėlusį jums galvos, o kitą sykį nukirto ranką, bespaudžiančią gaiduką, kad kulka pervertų jums krūtinę? Kuo gi jūs tam žmogui galėtumėt daugiau įsiskolinti? O gal mano galva mažiau verta už mano piniginę? Tegu jūs ir kilniai galvojate, bet vis dėlto, po šimts, galvojate labai banaliai!

FON TELHEIMAS. Su kuo tu šitaip kalbi, Verneri? Mes čia vieni; bet jei tu šitaip, tai ir aš pasakysiu. Jeigu mus girdėtų kas nors trečias, tai būtų pagyrūniškumas. Aš mielai pripažįstu, kad tu du kartus išgelbėjai man gyvybę. Bet sakyk, drauge, ar aš nebūčiau ten atsimokėjęs tau tuo pačiu, jei tik būtų pasitaikiusi proga? A?

VERNERIS. Žinoma, būtumėt, tik nepasitaikė progos! Kas gali dėl to abejoti, ponas majore? Argi aš nemačiau, kad jūs šimtus kartų rizikavot savo gyvybe, gelbėdamas kad ir paprasčiausią kareivį, atsidūrusį pavojuje?

FON TELHEIMAS. Na mat!

VERNERIS. Bet vis dėlto...

FON TELHEIMAS. Kodėl tu nenori manęs suprasti? Aš sakau: netinka man būti tavo skolininku; aš nenoriu būti tavo skolininkas. Ir nenoriu kaip tik dėl tų aplinkybių, kuriose aš dabar atsidūriau.

VERNERIS. Taip, taip! Jūs norit palikti tai geresniems laikams; kitaip sakant, jūs ketinat skolintis iš manęs pinigų kada nors kitą kartą, kada jums jų nereikės, kada jūs jų pats turėsit, o aš, gal būt, ne.

FON TELHEIMAS. Nereikia skolintis, kai nežinai, kaip atiduosi.

VERNERIS. Tokiam žmogui, kaip jūs, negali amžinai jų trūkti.

FON TELHEIMAS. Tu juk pažįsti gyvenimą! Tai negi tau neaišku, kad mažiausiai tinka skolintis pinigų iš to, kam jie pačiam reikalingi.

VERNERIS. Kurgi ne? Toks aš ir esu! O kuriam galui man

jie reikalingi? Kam prireiks vachmistro, tas ir jo pragyvenimu pasirūpins.

FON TELHEIMAS. Tau reikalingi pinigai, kad galėtum tapti kuo nors didesniu už vachmistrą; tau reikia prasimušti, o be pinigų ir didžiausios pagarbos vertas žmogus netoli tenuvažiuos.

VERNERIS. Kuo nors didesniu už vachmistrą? Nė nemanau. Vachmistras aš geras, o rotmistras iš manęs išeitų blogas, dar blogesnis generolas. Tokių pavyzdžių netrūksta.

FON TELHEIMAS. Žiūrėk, Verneri, kad man nereikėtų apie tave blogai galvoti! Nemalonu man buvo girdėti, ką Justas apie tave pasakojo. Tu pardavei savo dvarą ir vėl ketini po pasaulį trankytis. Neduok man pagrindo manyti, kad tau patinka ne pats kario amatas, o tas palaidumas, kuris, deja, neatskiriamas nuo kareivio gyvenimo. Į kareivius einama, kai prireikia ginti savo šalį arba iš meilės tam dalykui, dėl kurio kovoji. O tarnauti be tikslo, šiandien čia, rytoj kitur, tai tas pats, kaip būti kokiu mėsininko parankiniu, daugiau nieko.

VERNERIS. Kas tiesa, tai tiesa, ponas majore. Aš darysiu taip, kaip jūs sakot. Jūs geriau žinot, kaip reikia elgtis. Liksiu pas jus. Bet, brangusis majore, priimkit tuo tarpu mano pinigus. Juk ne šiandien, tai rytoj jūsų reikalai susitvarkys. Tada jūs gausit begales pinigų. Tada ir manuosius grąžinsit su procentais. Juk tik dėl procentų aš ir noriu juos dabar jums įbrukti.

FON TELHEIMAS. Nekalbėk apie tai!

VERNERIS. Kaip dievą myliu — tik dėl procentų! Kartais aš galvodavau: „O kas bus, kai tu pasensi? Arba jei tapsi luošiu? Ir būsi plikas kaip tilvikas? Ko tada nusitversi? Elgetauti eisi?" Ir tada sakydavau sau: „Ne, elgetauti tai tu neisi. Tu eisi pas majorą Telheimą. Jis dalysis su tavim kad ir paskutiniu skatiku. Jis iki mirties tave maitins. Pas jį tu galėsi numirti kaip garbingas žmogus."

FON TELHEIMAS *(čiupdamas Vernerį už rankos).* O dabar, mielas drauge, tu taip nebegalvoji?

VERNERIS. Ne, šitaip aš jau nebegalvoju. Kas iš manęs nenori nieko priimti, nors jam ir reikia, o aš turiu ką duoti, tas ir man nieko neduos, kad ir kaip man reikės, o jis bus visko pertekęs. Tiek to! *(Nori išeiti)*

FON TELHEIMAS. Žmogau, nesiutink manęs! Kur tu eini?

(Neleidžia išeiti) Jei aš tau savo garbe užtikrinsiu, kad pinigų aš dar turiu, jei garbės žodžiu prižadėsiu pats pasisakyti, kai jų nebeturėsiu, kad tu būsi pirmas ir vienintelis, iš kurio aš ką nors skolinsiuos,— ar tu tada būsi patenkintas?

VERNERIS. Na, žinoma! Duokit ranką, ponas majore.

FON TELHEIMAS. Gerai, Pauli! Ir daugiau apie tai nė žodžio. Aš atėjau čia pasikalbėti su viena tokia mergina...

Aštuntoji scena

Franciska (iš Minos kambario), fon Telheimas, Paulis Verneris

FRANCISKA *(įeidama).* Jūs dar čia, ponas vachmistre? *(Pamato Telheimą)* Ir jūs čia, ponas majore. Aš tuoj pat. *(Greitai vėl nueina į kambarį)*

Devintoji scena

Fon Telheimas, Paulis Verneris

FON TELHEIMAS. Tai ji! Bet, kiek nugirdau, tu ją pažįsti, Verneri?

VERNERIS. Taip, aš tą mergužėlę pažįstu.

FON TELHEIMAS. Bet, jei aš gerai prisimenu, man žiemojant Tiuringijoj, tu pas mane netarnavai?

VERNERIS. Ne, aš tada rūpinausi amunicija Leipcige.

FON TELHEIMAS. Tai iš kur tu ją pažįsti?

VERNERIS. Mūsų pažintis dar visai trumpa. Ji prasidėjo tik šiandien. Bet juo trumpesnė pažintis, tuo karštesnė draugystė.

FON TELHEIMAS. Tai tu jau būsi ir jos panelę matęs?

VERNERIS. Ar jos šeimininkė — panelė? Ji man sakė, kad jūs pažįstat jos šeimininkę.

FON TELHEIMAS. Argi nesakiau? Susipažinom Tiuringijoj.

VERNERIS. Ar ta panelė jauna?

FON TELHEIMAS. Taip.

VERNERIS. Graži?

FON TELHEIMAS. Labai graži.

VERNERIS. Turtinga?

FON TELHEIMAS. Labai turtinga.

VERNERIS. Ar ir panelė jums tokia gera, kaip jos tarnaitė? Tai būtų puiku!

FON TELHEIMAS. Ką tu nori pasakyti?

Dešimtoji scena

Franciska (vėl išeina iš Minos kambario su laišku ranko), fon Telheimas, Paulis Verneris

FRANCISKA. Ponas majore...

FON TELHEIMAS. Mieloji Franciska, aš dar nė pasisveikinti su tavim nespėjau.

FRANCISKA. Mintyse tikriausiai būsit tai jau padarę. Žinau, kad jūs man palankus. Aš jums taip pat. Bet nemalonu, kad jūs taip gąsdinat žmones, kurie jums yra palankūs.

VERNERIS *(sau pačiam)*. Na, dabar jau aišku. Tikrai!

FON TELHEIMAS. Tokia jau mano dalia, Franciska! Ar tu perdavei jai mano laišką?

FRANCISKA. Taip, o dabar štai perduodu jums. *(Įteikia laišką)*

FON TELHEIMAS. Atsakymas?

FRANCISKA. Ne, tai jūsų paties laiškas.

FON TELHEIMAS. Ką? Ji nenori jo skaityti?

FRANCISKA. Ji norėtų... bet mes rankos raštą nelabai įskaitom.

FON TELHEIMAS. Juokdarė!

FRANCISKA. Ir mes manom, kad laiškų rašinėjimas išrastas ne tiems, kurie gali gyvu žodžiu viską išsiaiškinti, jei tik nori.

FON TELHEIMAS. Kokia dingstis! Ji turi jį perskaityti. Ten mano pasiteisinimas — visi mano elgesio motyvai ir priežastys.

FRANCISKA. Apie tai panelė nori išgirsti iš jūsų paties lūpų, o ne sužinoti iš laiško...

FON TELHEIMAS. Iš manęs paties išgirsti? Kad mane jaudintų kiekvienas jos žodis, kiekviena jos veido permaina, kad aš kiekviename jos žvilgsnyje jusčiau, kiek daug netenku?

FRANCISKA. Jokio pasigailėjimo! Imkit! *(Duoda majorui laišką)* Ji lauks jūsų trečią valandą. Nori važiuoti po miestą pasidairyti. Jūs turėsit važiuoti drauge.

FON TELHEIMAS. Važiuoti su ja drauge?

FRANCISKA. O ką jūs man duosit, kad aš išleisčiau jus vienus? Aš noriu likti namie.

FON TELHEIMAS. Visiškai vienus?

FRANCISKA. Ir dar gražioj uždaroj karietoj.

FON TELHEIMAS. Neįmanomas dalykas!

FRANCISKA. Taip, taip. Karietoj ponas majoras bus prirėmtas prie sienos! Tada tai jau jis nuo mūsų nebepaspruks. Tam ir pasivažinėjimas sumanytas. Žodžiu, jūs ateinat, ponas majore, ir ateinat lygiai trijomis. Na? Juk jūs norėjot ir su manim akis į akį pasikalbėti. Ką gi jūs man pasakysit? Ak taip, mes čia ne vieni. *(Pasižiūri į Vernerį)*

FON TELHEIMAS. Mes būtume kaip ir vieni, Franciska. Bet kadangi panelė mano laiško neperskaitė, tai aš tuo tarpu neturiu ko sakyti.

FRANCISKA. Būtume kaip ir vieni? Vadinas, jūs neturit nieko, ką reikėtų nuo pono vachmistro slėpti?

FON TELHEIMAS. Ne, nieko.

FRANCISKA. Vis dėlto, man rodos, šį tą turėtumėt turėti.

FON TELHEIMAS. Kaip tai?

VERNERIS. Kodėl jums taip rodos, mergužėle?

FRANCISKA. Ypač tam tikrų paslapčių — „visas dvidešimt, ponas vachmistre"? *(Pakelia į viršų ir rodo Verneriui abi rankas su išskėstais pirštais)*

VERNERIS. Tss! Tss! Mergužėle, mergužėle!

FON TELHEIMAS. Ką tai reiškia?

FRANCISKA. Šmurkšt — ir ant piršto, ponas vachmistre? *(Lyg greitai maudamasi žiedą)*

FON TELHEIMAS. Ką jūs čia?

VERNERIS. Mergužėle, mergužėle, negi jūs juokų nesuprantat?

FON TELHEIMAS. Verneri, tu tikriausiai nebūsi pamiršęs, ką aš tau ne kartą esu sakęs — dėl tam tikrų dalykų su moterim negalima juokauti.

VERNERIS. Kaip dievą myliu, matyt, būsiu tai pamiršęs! Mergužėle, prašau...

FRANCISKA. Ką gi. Jeigu tai buvo tik juokai, šį sykį aš jums atleisiu.

FON TELHEIMAS. Na, jeigu jau aš būtinai turiu ateiti, tai tu, Franciska, vis dėlto pasistenk, kad panelė prieš tai perskaitytų mano laišką. Tas mane apsaugotų nuo kančių dar kartą galvoti, dar kartą kalbėti apie tokius dalykus, kuriuos aš norėčiau pamiršti. Štai, paduok jį jai! *(Apverčia laišką ir nori jį duoti Franciskai, bet pastebi, kad jis atplėštas)* Bet ką aš matau? Juk laiškas, Franciska, atplėštas.

FRANCISKA. Galimas daiktas. *(Apžiūrinėja laišką)* Iš tikrųjų atplėštas. Kas gi jį bus atplėšęs? Bet mes iš tiesų jo neskaitėm, ponas majore, tikrai neskaitėm. Mes ir nenorim jo skaityti, nes jo autorius pats pas mus ateis. Juk ateisit. Ir žinot ką, ponas majore? Ateikit ne toks, kaip dabar — su auliniais batais, nesišukavęs... Dabar jums galima atleisti, jūs nesitikėjot mūsų čia sutikti. Ateikit apsiavęs išeiginiais batais, prieš tai apsilankęs kirpykloje. Šitaip jūs man atrodot perdaug kareiviškai, perdaug jau prūsiškai!

FON TELHEIMAS. Ačiū tau, Franciska.

FRANCISKA. Iš tiesų jūs atrodot tarsi būtumėt pereitą naktį kur kokioj stovykloj po atviru dangum praleidęs.

FON TELHEIMAS. Beveik taip ir buvo.

FRANCISKA. Mes irgi tuoj pasipuošim, o paskui pavalgysim. Mielai pakviestume jus drauge su mumis papietauti, bet, jums dalyvaujant, mes varžytumės ir liktume nevalgiusios. Matot, mes nesame tokios įsimylėjusios, kad nebejaustume alkio.

FON TELHEIMAS. Einu! O tu, Franciska, tuo tarpu ją šiek tiek paruošk, kad aš nei jai, nei sau pačiam neatrodyčiau niekingas. Eime, Verneri, papietausi drauge su manim.

VERNERIS. Čia, viešbutyje, prie bendro stalo? Čia aš nė kąsnio negalėsiu praryti.

FON TELHEIMAS. Pas mane, mano kambary.

VERNERIS. Aš tuoj ateisiu. Tik noriu dar šnektelėti su šia mergužėle.

FON TELHEIMAS. Šnekėk, šnekėk, jei tik nori! *(Išeina)*

Vienuoliktoji scena

Paulis Verneris, Franciska

FRANCISKA. Na, ponas vachmistre?

VERNERIS. Mergužėle, ar ir man ateiti pasipuošusiam?

FRANCISKA. Ateikit, kaip norit, ponas vachmistre, mano akims bus vis tiek. Bet mano ausys bus juo labiau įtemptos. Dvidešimt pirštų, ir visi apmaustyti žiedais! Ai-ai, ponas vachmistre!

VERNERIS. Ne, ne, mergužėle. Kaip tik tai ir norėjau jums pasakyti: nė pats nežinau, kaip tie žodžiai man išsprūdo! Juose nė krislelio teisybės. Juk ir v i e n o žiedo per akis užtenka. Šimtus kartų aš girdėjau majorą sakant: „Niekšas tas kareivis, kuris suvedžioja mergaitę!" Ir aš taip manau, mergužėle. Būk tikra! Na, reikia vytis majorą. Gero apetito, mergužėle! *(Išeina)*

FRANCISKA. Jums irgi, ponas vachmistre! Atrodo, kad šis vyras man patinka! *(Eina į kambarį ir susitinka Miną)*

Dvyliktoji scena

Mina, Franciska

MINA. Ar majoras vėl išėjo? Franciska, man atrodo, kad dabar aš vėl aprimau ir galėčiau jį priimti.

FRANCISKA. O aš noriu, kad jūs dar labiau aprimtumėt.

MINA. Tuo geriau! O jo laiškas, jo laiškas! Iš kiekvienos eilutės jauti, kad tai garbingas, kilnus žmogus. Kiekvienas žodis, kur jis atsisako manęs, tik dar labiau rodo, kaip karštai jis mane myli. Tikriausiai jis pastebėjo, kad laišką mes perskaitėm. Tegu sau. Kad tik ateitų. Juk jis tikrai ateis? Man tik atrodo, Franciska, kad jis perdaug išdidus. Jeigu žmogus nenori mylimajai būti dėkingas už savo laimę — tai jau išdidumas, nedovanotinas išdidumas! Jeigu jis perdaug aiškiai man tai parodys, Franciska...

FRANCISKA. Tai jūs jo atsisakysit?

MINA. Žiūrėk tu man! Ar tik tau jo vėl nepagailo? Ne, mieloji kvailute, dėl vienos ydos niekas žmogaus neatsisako.

Ne. Bet man dingtelėjo iškrėsti jam pokštą — už tą išdidumą pakankinti jį tokiu pat išdidumu.

FRANCISKA. Na, gerbiamoji panele, jeigu jau vėl pokštai į galvą lenda, tai jūs tikrai būsit nurimus.

MINA. Aš ir esu nurimus. Eik šen. Ir tau čia reikės suvaidinti savo vaidmenį. *(Sueina į kambarį)*

KETVIRTASIS VEIKSMAS

Minos kambarys

Pirmoji scena

Mina, puošniai, bet skoningai apsirengusi, ir Franciska. Abi pakyla nuo stalo. Tarnas krausto indus

FRANCISKA. Negalimas daiktas, brangioji panele, kad jūs pavalgiusi.

MINA. Tu taip manai, Franciska? O gal aš prie stalo sėdau nealkana.

FRANCISKA. Mes buvom susitarusios per pietus apie jį neužsiminti. Bet mums reikėjo dar užsibrėžti negalvoti apie jį.

MINA. O aš, tiesą sakant, vien apie jį ir tegalvojau.

FRANCISKA. Aš tai mačiau. Mėginau kalbėti ir apie šį, ir apie tą, bet jūs atsakinėjot vis ne į temą.

Kitas tarnas atneša kavą

Na štai ir gėrimas, prie kurio gali svajoti neatsisvajodamas. Mieloji, melancholiškoji kava!

MINA. Svajoti? Ne svajonės man dabar galvoj. Svarstau tą pamoką, kurią turiu jam duoti. Ar tu gerai mane supratai, Franciska?

FRANCISKA. Kur čia nesuprasi! Bet būtų geriau, jeigu mums nereikėtų jo mokyti.

MINA. Tu pamatysi, kaip gerai aš jį pažįstu. Dabar jis kratosi manęs ir visų mano turtų, bet jis šoks dėl manęs į kovą

su visu pasauliu, kai tik išgirs, kad aš netekau turto ir esu visų apleista.

FRANCISKA *(labai rimtai).* O tai, tur būt, labai maloniai kutena ir subtiliausią savimeilę.

MINA. Žiūrėk tu man, kokia griežta teisėja! Neseniai ji sučiupo mane bepasiduodančią tuštybei, dabar — savimeilei. Na, nesuk man galvos, brangioji Franciska. Tu su savo vachmistru taip pat galėsi daryti, ką norėsi.

FRANCISKA. Su savo vachmistru?

MINA. O kaipgi! Jei tu taip giniesi, tai jau tikra teisybė. Aš jo dar nemačiau, bet iš to, kaip tu apie jį kalbėjai, galiu pranašauti, jog tai būsimasis tavo vyras.

Antroji scena

Riko de la Marlinjeras, Mina, Franciska

RIKO *(dar už scenos).* Est-il permis, monsieur le Major?[1]

FRANCISKA. Kas čia dabar? Ar jis pas mus prašosi? *(Eina durų link)*

RIKO. Parbleu![2] Apsirikiau. Mais non, aš neapsirikiau. C'est sa chambre...[3]

FRANCISKA. Matyt, gerbiamoji panele, tas ponas tikisi dar rasiąs čia majorą fon Telheimą.

RIKO. Taip, taip! Le major de Tellheim; juste, ma belle enfant, c'est lui que je cherche. Où est-il?[4]

FRANCISKA. Jis čia nebegyvena.

RIKO. Comment?[5] Dar nė prieš dvidešimt keturios valandos jo kambarys buvo čia. Ir jau nebegyvena? Tai kurgi jis gyvena?

MINA *(eidama prie Riko).* Gerbiamasis...

RIKO. Ah, madame... mademoiselle. Jūsų malonybe, prašom atleist...

---

[1] Ar galima vidun, ponas majore?
[2] Velniai rautų!
[3] Bet ne... Tai jo kambarys...
[4] Majoras fon Telheimas; taip, taip, mielas vaikuti, jo aš ir ieškau. Kur jis?
[5] Kaip?

MINA. Gerbiamasis, jūsų apsirikimas visai atleistinas, ir jūsų nuostaba savaime suprantama. Ponas majoras buvo toks geras ir užleido savo kambarį man, svetimšalei, nesugebėjusiai susirasti pastogės kitur.

RIKO. Ah, voilà de ses politesses! C'est un très galant homme que ce Major![1]

MINA. Bet kur jis persikėlė, tai, nors man ir gėda, aš iš tiesų nežinau.

RIKO. Jūsų malonybė nežino? C'est dommage; j'en suis fâché.[2]

MINA. Man, žinoma, reikėjo pasiteirauti. Juk draugai čia jo ieškos.

RIKO. Aš labai jo draugas, jūsų malonybe...

MINA. Gal tu žinai, Franciska?

FRANCISKA. Ne, gerbiamoji panele.

RIKO. Man labai reikia jį pasikalbėt. Aš atnešęs jam vieną nouvelle[3], dėl kurial jis labai apsidžiaugt.

MINA. Tuo labiau gaila. Bet aš tikiuosi netrukus su juo pasimatyti. Jeigu vis tiek, iš kieno lūpų jis tą žinią išgirs, tai malonėkit, gerbiamasis...

RIKO. Suprantu. Mademoiselle parle français? Mais sans doute; telle que je la vois! La demande était bien impolie; vous me pardonnerez, mademoiselle...[4]

MINA. Gerbiamasis...

RIKO. Ne? Jūs nekalbėti prancūziškai, jūsų malonybe?

MINA. Gerbiamasis, Prancūzijoj mėginčiau kalbėti. Bet kurių galų man čia vargintis? Kaip matau, jūs ir taip mane suprantat, gerbiamasis. Ir aš, gerbiamasis, jus tikrai suprasiu. Kalbėkit, kaip jums patinka.

RIKO. Geriai, geriai! Aš galiu ir ant jūsų kalbos eksplikuot. Sachez donc, mademoiselle[5],— taigi jūsų malonybė reikia ži-

[1] Kaip visada jis mandagus. Tai labai galantiškas žmogus, tas majoras!
[2] Gaila; man tai nemalonu.
[3] Naujiena.
[4] Gerbiamoji panelė kalba prancūziškai? Bet kokios čia gali būti abejonės! Iš karto matyti. Ir klausti buvo nemandagu. Atleiskit man, gerbiamoji panele.
[5] Tad žinokit, gerbiamoji panele.

not, kad aš tiesiai nuo stalo pas ministrą... ministrą... ministrą... na kaip vadina tas ministras ten... ilga gatvė... prie didelė aikštė?

MINA. Aš čia dar visai neseniai, nieko nepažįstu.

RIKO. Na, tas ministras iš karo departament. Ten aš maitinaus pietų; aš maitinuos à l'ordinaire[1] pas jį... ir ten išėjo kalba ant majoro Telheimo; et le ministre m'a dit en confidence, car Son Excellence est de mes amis, et il n'y a point de mystères entre nous.[2] Jo ekscelencija, noriu pasakyt, man patikėjo, kad mūsų majoro byla yra ant point pasibaigti, ir pasibaigti gerai. Jis padaryti karaliui pranešimą, ir karalius ant to pranešimo parašyti rezoliuciją, tout-à-fait en faveur du major[3]. Monsieur, m'a dit Son Excellence, vous comprenez bien, que tout dépend de la monière, dont on fait envisager les choses au roi, et vous me connaissez. Cela fait un très joli garçon que ce Tellheim, et ne sais-je pas que vous l'aimez? Les amis de mes amis sont aussi les miens. Il coûte un peu cher au roi ce Tellheim, mais est-ce que l'on sert les rois pour rien? Il faut s'entr'aider en ce monde; et quand il s'agit de pertes, que ce soit le roi, qui en fasse, et non pas un honnête homme de nous autres. Voilà le principe, dont je ne me départs jamais[4]. Ką į tai sakyti jūsų malonybe? Tai šaunus žmogus, ar ne? Ah, que Son Excellence a le coeur bien placé![5] Jis man au reste[6] užtikrinti, kad jei majoras dar negavo une lettre de la main[7] — karaliaus rašytas laiškas, tai šiandie infailliblement[8] jam tokį atneš.

---

[1] Paprastai.

[2] Ir ministras man konfidencialiai pasakė,— juk jo ekscelencija yra mano draugas, ir mes vienas nuo kito nieko neslepiam.

[3] Visiškai palankią majorui.

[4] Gerbiamasis, pasakė man jo ekscelencija, juk jūs suprantat, kad viskas priklauso nuo to, kaip reikalas karaliui nušviečiamas, o jūs mane pažįstat. Telheimas labai puikus žmogus; be to, žinau, kad jūs mylit jį. O mano draugų draugai yra ir mano draugai. Karaliui tas Telheimas trupučį kainuos, bet ar veltui karaliams tarnaujama? Šiame pasaulyje reikia vienas kitam padėti; ir jeigu tai susiję su nuostoliais, tegu jie tenka karaliui, o ne padoriam mūsų aplinkos žmogui. Tai principas, kuriuo aš visada vadovaujuos.

[5] O! Jo ekscelencija tikrai geros širdies!

[6] Galiausiai.

[7] Paties karaliaus ranka rašytas laiškas.

[8] Tikrai, būtinai.

MINA. Iš tikrųjų, gerbiamasis, ši žinia majorui fon Telheimui bus labai maloni. Aš tik norėčiau kartu pranešti jam ir pavardę jo draugo, kuris taip rūpinasi jo reikalais.

RIKO. Mano pavardė pageidauja jūsų malonybė? Vous voyez en moi...[1] Jūsų malonybė mato mano asmeny le chevallier Riccaut de la Marlinjère, Seigneur de Pret-au-Val, de la branche de Prens-d'or...[2] Jūsų malonybė stovi nustebęs, kad aš iš tokia aukšta, aukšta giminė, qui est véritablement du sang royal. Il faut le dire; je suis sans doute le cadet le plus aventureux, que la maison a jamais eu[3]. Aš tarnauji nuo vienuoliktas metas. Viena affaire d'honneur[4] vertė mane bėgt. Paskui aš tarnauti jo popiežiškai šventenybei, respublikai Saint Marino, Lenkijos karūnai ir Generaliniam Štatam, ant galas atkeliauti čia. Ah, mademoiselle, que je voudrais n'avoir jamais vu ce paysla![5] Jeigu aš likti tarnauti Generaliniam Štatam, tai dabar būti mažų mažiausia pulkininkas. O čia amžinai capitaine, o dabar jau net ir atleistas iš tarnybos capitaine...

MINA. Jums labai nesiseka, tikrai nesiseka...

RIKO. Oui, mademoiselle, me voilà réformé, et par là mis sur le pavé![6]

MINA. Man labai gaila.

RIKO. Vous êtes bien bonne, mademoiselle[7]. Ne, čia nemoka vertint nuopelnai. Atleist tokį žmogų, kaip aš! Tokį žmogų, kuris dėl tarnybos nusigyvena!.. Aš padėti daugiau kaip dvidešimt tūkstančiai livres. O ką aš dabar turi? Tranchons le mot; je n'ai pas le sou, et me voilà exactement vis-à-vis du rien...[8]

---

[1] Priešais jus.

[2] Kavalierius Riko de la Marlinjeras, Pret-o-Valio siuzerenas, Prandoro atžala.

[3] Tikrai yra karališkos kilmės. Žinoma, reikia pasakyti, kad aš esu didžiausias nutrūktgalvis, kokį tik kada nors mūsų giminė yra turėjusi.

[4] Dvikova.

[5] Ak gerbiamoji panele, geriau aš būčiau niekuomet šios šalies nematęs!

[6] Taip, gerbiamoji panele, ir štai aš atleistas į atsargą, be jokių perspektyvų.

[7] Jūs labai geros širdies, gerbiamoji panele.

[8] Atvirai sakant, aš nebeturiu nė sudilusio skatiko ir nežinau nė ko griebtis...

MINA. Man neapsakomai skaudu.

RIKO. Vous êtes bien bonne, mademoiselle. Bet, kaip paprastai kad sakyt: vienas bėdas ne bėdas; qu'un malheur ne vient jamais seul[1]: taip ir man atsitikti. Kokį kitą resursą un honnête homme[2], toks, kaip mano extraction[3], gali turėt, jei ne lošimą? Ir štai aš visada lošė su laime, kol man tas laimė nebuvo reikalingas. O dabar man jis būt reikalingas, mademoiselle, je joue avec un guignon, qui surpasse toute croyance[4]. Štai jau penkiolika dienų, kaip aš vis niekas neišlošt. Dar ir vakar jie mane aplošti tris kartas. Je sais bien, qu'il y avait quelque chose de plus que le jeu. Car parmi mes pontes se trouvaient certaines dames...[5] nedrįstu daugiau sakyt. Juk reikia būt galant prieš damos. Jos ir šiandien mane yra invité[6], kad aš galėt atsiimti revanche, mais — vous m'entendez, mademoiselle[7]. Reikia pirmas žinot, iš ko gyvent, tik paskui žiūrėt, iš ko lošt.

MINA. Ar negalėčiau aš jums, gerbiamasis...

RIKO. Vous êtes bien bonne, mademoiselle...

MINA *(pasiveda Franciską į šalį).* Franciska, man šio žmogaus iš tikrųjų gaila. Ar jis neįsižeistų, jei aš jam kiek pasiūlyčiau?

FRANCISKA. Neatrodo, kad jis būtų iš tokių.

MINA. Gerai! Gerbiamasis, jei gerai supratau, tai jūs lošiat, laikot banką, žinoma, tik ten, kur galima ką nors išlošti. Turiu jums prisipažinti, kad aš... irgi labai mėgstu lošti...

RIKO. Tant mieux, mademoiselle, tant mieux! Tous les gens d'esprit aiment le jeu à la fureur[8].

MINA. Man labai malonu išlošti, ir aš labai mielai rizikuoju savo pinigais su žmogum, kuris moka lošti. Ar nesiteiktumėt,

---

[1] Viena bėda ne bėda.

[2] Garbingas žmogus.

[3] Mano kilmės.

[4] Gerbiamoji panele, man taip nebesiseka lošti, kad sunku ir patikėti.

[5] Aš žinau, kad tai ne vien lošimas, nes mano partnerių tarpe buvo ir damų...

[6] Pakvietė.

[7] Revanšą... Bet... jūs suprantat, gerbiamoji panele.

[8] Tuo geriau. Gerbiamoji panele, tuo geriau! Visi protingi žmonės neapsakomai mėgsta lošti.

gerbiamasis, priimti mane į kompaniją? Skirti man dalį savo banko?

RIKO. Comment, mademoiselle, vous voulez être de moitié avec moi? De tout mon coeur[1].

MINA. Pradžiai įnešiu tik nedidelę sumelę... *(Eina prie dėžutės ir ima iš jos pinigų)*

RIKO. Ah, mademoiselle, que vous êtes charmante![2]

MINA. Čia tik dešimt pistolių, kurias aš visai neseniai išlošiau... Man stačiai nepatogu, kad tiek maža...

RIKO. Donnez toujours, mademoiselle, donnez.[3] *(Ima pinigus)*

MINA. Be abejo, gerbiamasis, jūsų bankas labai didelis...

RIKO. Taip, taip, labai didelis. Dešimt pistolės? Jūsų malonybė už tai turit būt suinteresuoti trečdaliu manęs banko, pour le tiers[4]. Tiesa, vienam trečdaliui turėt būt... kiek daugiau. Bet su tokia graži dama netinka skaičiuoti kiekviena pistolė. Aš sveikinu save, kad per tai užmezgu liaison[5] su jūsų malonybė, et de ce moment je recommence à bien augurer de ma fortune.[6]

MINA. Bet aš negalėsiu būti su jumis drauge, kai jūs lošit, gerbiamasis.

RIKO. O kam jūsų malonybė būt drauge? Mes, lošėjai, sąžiningi žmonės savam tarpe.

MINA. Jeigu mums seksis lošti, tai jūs, gerbiamasis, atnešit man mano dalį. Bet jeigu jums nepasiseks...

RIKO. Tai aš ateis naujo indėlio. Ar ne, jūsų malonybė?

MINA. Bet šitaip ilgainiui nebeliktų ko į banką dėti. Užtat geriau jau pasistenkit, gerbiamasis, mūsų pinigus kaip reikiant ginti.

RIKO. Kuo jūsų malonybė mane laikot? Žiopliu? Paiku žmogu?

MINA. Atleiskit, gerbiamasis...

RIKO. Je suis de bons, mademoiselle. Savez-vous ce que cela veut dire?[7] Mane mokyti nereikia...

---

[1] Kaip, gerbiamoji panele, jūs norit dalyvauti lošime iš pusės? Baisiai džiaugiuos!

[2] O gerbiamoji panele, kokia jūs šauni!

[3] Duokit tik, gerbiamoji panele, duokit.

[4] Trečdaliui.

[5] Pažintis.

[6] Nujaučiu, kad nuo šios minutės man vėl ims sektis.

[7] Kertu ne ant dveja. Ar žinot, ką tai reiškia?

MINA. Bet vis dėlto, gerbiamasis...

RIKO. Je sais monter un coup...[1]

MINA *(nustebusi).* Tai nejaugi jūs...

RIKO. Je file la carte avec une adresse...[2]

MINA. Niekados!

RIKO. Je fais sauter la coupe avec une dextérité...[3]

MINA. Bet vis dėlto jūs taip nedarysit, gerbiamasis?

RIKO. Ko nedarysit? Ko nedarysit, jūsų malonybe? Donnez-moi un pigeonneau à plumer, et...[4]

MINA. Neteisingai lošti? Apgaudinėti?

RIKO. Comment, mademoiselle? Vous appellez cela apgaudinėti? Corriger la fortune, l'enchaîner sous ses doigts, être sûr de son fait[5] — ar tai vokiečiai vadina apgaudinėt? Apgaudinėt! O, koks tas vokiečių kalba skurdus! Koks nevykęs jis, tas vokiečių kalba!

MINA. Ne, gerbiamasis, jeigu jūs taip manot...

RIKO. Laissez-moi faire, mademoiselle[6], ir būkit rami! Kas jums, kaip aš loš? Gana, rytoj jūsų malonybė pamatyt mane arba su šimtas pistolės, arba iš viso nepamatyt! Votre très-humble, mademoiselle, votre très-humble...[7] *(Skubiai išeina)*

MINA *(nustebusi, pasipiktinusi žiūri jam įkandin).* Norėčiau, gerbiamasis, kad nereikėtų man iš viso jūsų čia matyti!

Trečioji scena

Mina, Franciska

FRANCISKA *(įnirtusi).* Stačiai žodžių trūksta. Tai gražu! Tai gražu!

MINA. Šaipykis, šaipykis; aš to nusipelniau. *(Kiek pagalvojusi, ramiau)* Nesišaipyk, Franciska; aš to nenusipelniau.

---

[1] Moku reikalą pakreipti...

[2] Taip mikliai sukeičiu kortas...

[3] Sugebu meistriškai dalyti kortas, nepamiršdamas savęs...

[4] Tik duokit man naujoką — aš jį kaip mat apdorosiu...

[5] Kaip, gerbiamoji panele? Jūs tai vadinat apgaudinėti? Pagelbėti laimei, čiupti ją saujon, neleisti jai išsprūsti pro pirštus, lošti ne ant dvejа...

[6] Leiskit man veikti...

[7] Jūsų nuolankiausias tarnas, panele, jūsų nuolankiausias tarnas...

FRANCISKA. Puiku! Padarėt gerą darbą — padėjot sukčiui vėl atsistoti ant kojų.

MINA. Bet norėjau padėti nelaimingam žmogui.

FRANCISKA. Ir gražiausia tai, kad tas tipas laiko jus sau lygia. Ne, aš turiu jį pasivyt ir atimti tuos pinigus. *(Nori bėgti)*

MINA. Franciska, kava atauš! Greičiau pilk.

FRANCISKA. Jis turi grąžinti jums pinigus. Jūs apsigalvojot. Jūs nebenorit su juo drauge lošti. Dešimt pistolių! Juk jūs girdėjot, panele, kad tai elgeta!

Mina pati įsipila kavos

Kas gi elgetai tiek daug duoda? Ir dar stengiasi, kad jis nesijaustų išmaldos gavęs? Jeigu jūs iš geros širdies nelaikote elgetos elgeta, tai ir jis nelaiko jūsų kilnumo kilnumu. Jūs pati pamatysit, panele, ar jis į jūsų išmaldą nežiūri kaip į... nė pati nebežinau, kaip čia pasakyti.

Mina paduoda puodelį Franciskai

Jūs norit dar labiau mane sudirginti? Nenoriu gerti.

Mina pastato puodelį atgal į vietą

„Parbleu, jūsų malonybe, nuopelnai čia nemoka vertint." *(Mėgdžioja prancūzą)* Aišku, kad nemoka, jei visų apgavikų dar neiškorė.

MINA *(šaltai, ramiai, toliau gerdama kavą).* Mergaite, tu taip puikiai moki atskirti gerus žmones. Bet kada tu išmoksi būti pakantesnė blogiesiems? Jie juk irgi žmonės. Ir dažniausiai toli gražu ne tokie jau blogi, kaip kad atrodo. Reikia tik sugebėti įžiūrėti gerąsias jų savybes. Man regis, kad tas prancūzas tik tuščias, ir daugiau nieko. Tik dėl tuščios garbės jis dedasi esąs lošėjas; nenori atrodyti man skolingas; nenori būti man dėkingas. Galimas daiktas, kad jis dabar eina apsimokėti smulkių savo skolų, o iš to, kas liks, ramiai ir taupiai gyvens, nė neprisimindamas lošimo. O jeigu iš tiesų taip, mieloji Franciska, tai tegu sau ir vėl ateina pas mane naujo indėlio, jei tik norės... *(Duoda Franciskai puodelį)* Še, nunešk! Bet, sakyk, ar dar ne laikas Telheimui būti čia?

FRANCISKA. Ne, gerbiamoji panele, nei to, nei kito aš nemoku: nei blogame žmoguje įžiūrėti gera, nei gerame — bloga.

MINA. Bet juk jis tikrai ateis?

FRANCISKA. Geriau jau neateitų! Jūs pastebėjot, kad jis, kad jis, tas puikusis žmogus, truputį išdidokas, ir už tai rengiatės jį taip žiauriai kankinti?

MINA. Tu vėl apie tą patį? Nutilk; taip noriu, taip ir padarysiu. Ir jeigu tu sugadinsi man tą malonumą, jeigu tu nesielgsi ir nekalbėsi taip, kaip mudvi susitarėm, tai aš paliksiu tave su juo vieną! Ir tada... Tur būt, jis ateina.

Ketvirtoji scena

Paulis Verneris (įeina išsitempęs, tarsi tarnyboj), Mina, Franciska

FRANCISKA. Ne, ne jis, o tik mielasis mūsų vachmistras.

MINA. Mielasis vachmistras? Kuriai iš mudviejų jis mielasis?

FRANCISKA. Gerbiamoji panele, nedarykit sarmatos žmogui. Aš pasiruošusi jums patarnauti, ponas vachmistre. Ką gero mums pasakysit?

VERNERIS *(nekreipdamas dėmesio į Franciską, eina prie Minos).* Majoras fon Telheimas liepė man, vachmistrui Verneriui, perduoti panelei fon Barnhelm savo nuolankiausią pagarbą ir pasakyti, kad jis tuojau ateis.

MINA. O kur jis užtruko?

VERNERIS. Jūsų malonybė teiksitės atleisti; mes išėjom iš buto, dar neišmušus trečiai, bet pakeliui poną majorą užkalbino karo iždininkas. Kadangi kalboms su tokiais ponais niekada nebūna galo, ponas majoras davė man ženklą pranešti tai jūsų malonybei.

MINA. Labai gerai, ponas vachmistre. Aš tik norėčiau, kad karo iždininkas pasakytų majorui ką nors malonaus.

VERNERIS. Šitie ponai karininkus retai kada tepradžiugina. Gal jūsų malonybė turit man ką paliepti? *(Ruošiasi išeiti)*

FRANCISKA. Na, kurgi dabar vėl išeinat, ponas vachmistre? Argi mes neturime apie ką paplepėti?

VERNERIS *(Franciskai, tyliai ir rimtai).* Ne čia, mergužėle. Tai būtų nepagarbu aukštesniųjų atžvilgiu. Gerbiamoji panele...

MINA. Ačiū už pastangas, ponas vachmistre. Man buvo malonu su jumis susipažinti. Franciska man daug ką gera apie jus pasakojo.

Verneris ceremoningai nusilenkia ir išeina

Penktoji scena

Mina, Franciska

MINA. Tai tavasis vachmistras, Franciska?

FRANCISKA. Dabar ne laikas man priekaištauti jums, nors jūs taip pašaipiai ištarėt tą žodį „tavasis"... Taip, gerbiamoji panele, tai manasis vachmistras. Jums, be abejo, jis atrodo kiek sukaustytas ir medinis. Dabar ir man jis padarė beveik tokį pat įspūdį. Bet aš jaučiu, kad jis tariasi turįs priešais jūsų malonybę laikytis kaip per paradą. O kai kareiviai paraduoja, jie, žinoma, atrodo daugiau panašūs į medines lėles, negu į vyrus. Bet pamatytumėt, kaip jis kalba ir laikosi, kada nieko nesivaržo.

MINA. Reikėtų pamatyti.

FRANCISKA. Tikriausiai jis tebėra salėj. Ar negalėčiau aš išeiti ir trupučiuką su juo paplepėti?

MINA. Man labai gaila, kad negaliu tau to malonumo padaryti. Tu turi likti čia, Franciska. Reikia, kad tu būtum su manim, kai mes kalbėsimės! Man dingtelėjo į galvą dar štai kas. *(Nusimauna žiedą nuo piršto)* Še, imk mano žiedą, paslėpk ir paduok man majoro žiedą.

FRANCISKA. Kodėl?

MINA *(Franciskai imant kitą žiedą).* Ir pati gerai nežinau, bet atrodo, kad jo man gali prireikti... Beldžiasi... Duok šen greičiau! *(Užsimauna žiedą)* Tai jis!

Šeštoji scena

Fon Telheimas (tais pačiais drabužiais, bet šiaip jau susitvarkęs, kaip Franciska pageidavo), Mina, Franciska

FON TELHEIMAS. Atleiskit, gerbiamoji panele, už pavėlavimą.

MINA. O ponas majore, nereikalausim mes vienas iš kito tokio kariško punktualumo. Juk jūs atvykot! O laukti malonumo — taip pat malonumas. Na? *(Šypsodama žiūri jam į akis)* Brangusis Telheimai, argi prieš tai mes nesielgėm kaip vaikai?

FON TELHEIMAS. Taip, gerbiamoji panele, kaip vaikai, kurie spyriojasi ten, kur turėtų ramiai paklusti.

MINA. Važiuojam pasivažinėti, brangusis majore; pasidairysim truputį po miestą, o paskui patrauksim mano dėdės pasitikti.

FON TELHEIMAS. Ką?

MINA. Matot, net ir svarbiausių dalykų mes dar nespėjom vienas kitam pasakyti. Taip, jis dar šiandien atvažiuos čia. Tik atsitiktinumas kaltas, kad aš atvažiavau čia diena anksčiau ir be jo.

FON TELHEIMAS. Grafas von Bruchzalis? Argi jis grįžo?

MINA. Karo neramumai nuginė jį Italijon; taika vėl grąžino. Bet jums nėra ko nerimauti, Telheimai. Jeigu pirma baiminomės, kad svarbiausia kliūtis mūsų sąjungai gali kilti iš jo pusės...

FON TELHEIMAS. Mūsų sąjungai?

MINA. Jis jūsų draugas. Jis iš labai daug žmonių girdėjo tiek gera apie jus, kad nebegali būti jums nepalankus. Jis nekantrauja, nori kuo greičiau savo akimis pamatyti tą žmogų, kurį išsirinko vienintelė jo įpėdinė. Jis atvyksta kaip dėdė, kaip globėjas, kaip tėvas perduoti manęs jums.

FON TELHEIMAS. Ak panele, ko jūs neperskaitėt mano laiško? Kodėl nepanorėjot jo skaityti?

MINA. Jūsų laiško? Taip, taip, prisimenu: jūs man atsiuntėt laišką. Kaip ten buvo su tuo laišku, Franciska? Skaitėm jį mes ar ne? O ką jūs ten man rašėt, brangusis Telheimai?

FON TELHEIMAS. Vien tai, ką liepė man garbė.

MINA. Vadinas, rašėt, kad nemesit doros mergaitės, kuri jus myli. Juk kaip tik tai ir liepia jums garbė. Aišku, man reikėjo laišką perskaityti. Bet ko laiške neperskaičiau, dabar išgirsiu.

FON TELHEIMAS. Taip, jūs turit tai išgirsti...

MINA. Ne, nėra jokio reikalo man to girdėti. Tai savaime suprantama. Nejaugi jūs galėtumėt iškrėsti tokį pokštą — atsisakyti manęs? Ar nežinot, kad tada aš visam gyvenimui būčiau apjuokta? Visos mano krašto moterys pirštais mane badytų: „Štai ji,— sakytų jos,— štai ta panelė fon Barnhelm, kuri tarėsi pasigausianti šaunųjį Telheimą savo turtais, tarytum tokie vyrai būtų už pinigus gaunami." Štai kaip jos šnekėtų, nes visos mano krašto moterys man pavydi. Jos negali neigti, kad aš turtinga, bet nė girdėti nenori, kad aš dar ir šiaip esu nieko sau mergina, verta gero vyro. Ar ne tiesa, Telheimai?

FON TELHEIMAS. Taip, taip, gerbiamoji panele, suprantu aš tas jūsų krašto moteris. Jos baisiai pavydėtų jums atleisto karininko, luošio, elgetos, žmogaus, kuriam nuplėšta šlovė.

MINA. Ir tokiu žmogum jūs laikot save? Jei neklystu, tai kažką panašaus jau esu girdėjusi šiandien prieš pietus. Čia yra ir gero, ir blogo. Imkim ir nuodugniau panagrinėkim tiek viena, tiek antra. Jūs atleistas į atsargą? Taip aš nugirdau. Maniau, kad tik jūsų pulkas išformuotas. Kaipgi taip atsitiko, kad jūsų nuopelnų žmogus pasidarė nebereikalingas?

FON TELHEIMAS. Atsitiko, kaip ir turėjo atsitikti. Didieji įsitikino, kad kareivis labai maža ką daro iš palankumo jiems, ne ką daugiau iš pareigos, bet viską dėl savo paties garbės. Tad kuo gi jie galėtų jaustis tam kareiviui kalti? Atėjus taikai, daug kas iš tokių, kaip aš, pasidarė jiems nebereikalingi; pagaliau nėra tokio žmogaus, be kurio jie negalėtų išsiversti.

MINA. Jūs kalbat taip, kaip turi kalbėti žmogus, savo ruožtu galįs kuo puikiausiai išsiversti be tų didžiųjų. Ir niekada jūs dar nebuvot toks nepriklausomas, kaip dabar. Aš labai dėkinga tiems didiesiems, kad jie atsisakė savo pretenzijų į žmogų, kuriuo aš su jais baisiai nenorėčiau dalytis. Aš jūsų valdovė, Telheimai; ir joks kitas ponas jums nebereikalingas. Rasti jus atleistą atsargon — apie tokią laimę aš net nė svajoti nedrįsau! Bet jūs ne tik atleistas, jūs dar ir kažkas daugiau. Kas gi

jūs dar? Luošys, sakot? Na... *(Peržvelgia jį nuo galvos iki kojų)* Tas luošys dar vyras kaip reikiant, atrodo dar visai sveikas ir stiprus. Brangusis Telheimai, jeigu jums šaus į galvą su tokia sveikata pasielgetauti, tai aš jums pranašauju, kad labai maža teužeisit tokių durų, kur gautumėt išmaldos, nebent tik prie tų durų, kur gyvena tokia geraširdė mergina, kaip aš.

FON TELHEIMAS. Dabar aš girdžiu kalbant tik išdykėlę merginą, brangioji Mina.

MINA. O aš iš to jūsų priekaišto tegirdžiu vien „brangioji Mina". Daugiau nebeišdykausiu, nes prisiminiau, kad jūs iš tikrųjų truputį sužalotas. Kulka suluošino jums dešinę ranką. Bet, gerai pagalvojus, ir tai nėra jau taip bloga. Galėsiu būti tikra, kad negausiu nuo jūsų į kailį.

FON TELHEIMAS. Panele!

MINA. Norit pasakyti, jog negalėsit būti tikras, kad negausit nuo manęs. Ką jūs, brangusis Telheimai, tikiuosi, kad iki to jūs manęs neprivesit.

FON TELHEIMAS. Jus ima juokas, gerbiamoji panele. Gaila tik, kad aš negaliu su jumis drauge juoktis.

MINA. O kodėl negalit? Kodėl jums nepatinka juokas? Argi juokdamasis negali kartu būti ir labai rimtas? Brangusis majore, juokas mažiau *temdo* protą, negu apmaudas. Čia pat ir įrodymas: juokaudama jūsų draugė sprendžia kur kas teisingiau apie jūsų padėtį, negu jūs pats. Iš to, kad jus atleido, jau išvedat, kad jums ir šlovę nuplėšė. Kulka sužeidė jums ranką — ir jau laikot save luošiu. Bet argi iš tiesų taip yra? Ar jūs čia neperdedat? Ir argi aš kalta, kad kiekvienas perdėjimas kelia juoką? Kertu lažybų, kad lygiai taip pat galėčiau sukirsti jus ir dėl jūsų tariamos elgetystės. Tegu jūs vieną, du, tris kartus netekot savo turto; žlungant vienam ar kitam bankininkui, praradot tam tikrą kapitalą; nebeturit vilties atgauti vienokių ar kitokių išlaidų, jūsų padarytų tarnaujant. Bet argi dėl to jūs jau elgeta? Ir net jeigu jums teliko tik tai, ką mano dėdė jums atveža...

FON TELHEIMAS. Jūsų dėdė, gerbiamoji panele, neatveš man nieko.

MINA. Nieko, išskyrus tuos du tūkstančius pistolių, kuriuos jūs taip kilniaširdiškai paskolinot mūsų luomų atstovams.

FON TELHEIMAS. O gerbiamoji panele, kad jūs būtumėt perskaičiusi mano laišką!

MINA. Na gerai, aš jį perskaičiau. Bet tai, kas jame šiuo reikalu parašyta, man tikra mįslė. Neįmanomas dalykas, kad tą kilnų jūsų žingsnį kas laikytų nusikaltimu. Paaiškinkit, brangusis majore.

FON TELHEIMAS. Prisimenat, gerbiamoji panele, kad man buvo įsakyta kuo griežčiausiai išreikalauti iš jūsų apylinkės žinybų kontribuciją grynais pinigais. Norėdamas to griežtumo išvengti, aš pats uždėjau trūkstamą sumą.

MINA. Taip, taip, prisimenu. Dėl šito aš jus ir pamilau, jūsų dar nė nemačiusi.

FON TELHEIMAS. Luomų atstovai išdavė man vekselį, ir aš, pasirašant taiką, norėjau pateikti jį, kad jame pažymėtoji suma būtų įtraukta į vyriausybės pripažįstamą skolą. Vekselio tikrumo niekas neginčijo, bet iškilo abejonė, ar jis man priklauso. O kai užtikrinau, kad aš jame pažymėtą sumą įnešiau grynais, iš manęs pradėjo šaipytis. Buvo pareikšta, jog tai esąs luomų atstovų kyšis ar jų atsidėkojimo dovana, kurią aš gavęs už tai, kad taip greitai sutikęs su žemiausia kontribucijos suma, kuria turėjęs teisę pasitenkinti tik blogiausiu atveju. Šiais sumetimais vekselis iš manęs buvo atimtas, ir jeigu jis bus apmokėtas, tai pinigai tikrai teks ne man. Dėl to, gerbiamoji, aš ir jaučiuosi įžeistas, o ne dėl to, kad mane atleido į atsargą,— šito aš pats būčiau pareikalavęs, jeigu mane būtų palikę tarnyboj. Susimąstėt, gerbiamoji? Ko nesijuokiat? Cha-cha-cha! O aš juokiuos.

MINA. Liaukitės šitaip juokęsis, Telheimai! Maldauju! Tai baisus juokas — neapykantos juokas! Ne, jūs ne toks žmogus, kuris gali krimstis dėl savo gero darbo, kad per tai jis pats nukentėjo. Šitaip ilgai negali būti. Tiesa turi paaiškėti. Mano dėdė ir visi mūsų luomų atstovai paliudys...

FON TELHEIMAS. Jūsų dėdė! Jūsų luomų atstovai! Cha-cha-cha!

MINA. Jūsų juokas žudo mane, Telheimai! Jeigu jūs dar tikit dora ir dangaus apvaizda, tai liaukitės šitaip kvatojęs! Nesu girdėjusi baisesnių prakeiksmų už tą jūsų juoką. Imkim kad ir patį blogiausią atvejį! Jeigu čia nenori jūsų įvertinti pagal nuo-

pelnus, tai jūs būsit įvertintas pas mus. Ne, Telheimai, mes negalim jūsų neįvertinti. Ir jeigu mūsų luomų atstovai turi nors truputį garbės jausmo, tai aš žinau, ką jiems reikia daryti. Bet ką aš čia niekus kalbu? Kam to reikia? Įsivaizduokit, Telheimai, kad vieną gražų vakarą jūs tuos du tūkstančius pistolių pralošėt. Karalius jums buvo nelaiminga korta, užtat dama *(rodo į save)* bus jums tuo laimingesnė. Apvaizda, tikėkit manim, visada atlygina doram žmogui, ir dažniausiai atlygina iš anksto. Ir tuo poelgiu, kuris paskui kainavo jums du tūkstančius pistolių, jūs įsigijot mane. Jei ne tas, aš niekada nebūčiau panorusi susipažinti su jumis. Jūs žinot, kad aš nekviesta atvykau į pirmą balių, kuriame tikėjausi sutikti jus. Aš ten atėjau tik dėl jūsų. Ir atėjau tvirtai nusistačiusi jus pamilti — aš jau mylėjau jus,— tvirtai pasiryžusi laimėti jus, net jeigu ir pamatyčiau, kad jūs toks pat juodas ir negražus, kaip tas Venecijos mauras. O jūs nei toks juodas, nei toks biaurus; tikriausiai nebūsit ir toks pavydus. Bet, Telheimai, Telheimai, jūs vis dėlto turit ir daug ką bendra su juo! Tegu juos, tuos kietus, nepalenkiamus vyrus! Tik spokso įsmeigę pastiras akis į tą savo garbės vaiduoklį ir veja lauk iš savo širdies bet kokį kitą jausmą! Atkreipkit savo akis čia! Į mane, Telheimai!

Telheimas susimąstęs žiūri kažkur pro šalį

Ką jūs galvojat? Nė negirdit, ką aš sakau?

FON TELHEIMAS *(išsiblaškęs)*. O, taip! Bet pasakykit man, gerbiamoji, kaip tas mauras įsikinkė į venecijiečių vežimą? Gal neturėjo savo tėvynės? Kodėl jis atidavė savo ranką ir kraują svetimai valstybei?

MINA *(persigandusi)*. Kur jūs, Telheimai? Mums laikas baigti. Eime! *(Griebia jį už rankos)* Franciska, liepk privažiuoti karietą.

FON TELHEIMAS *(ištrūksta iš Minos ir eina paskui Franciską)*. Ne, Franciska, aš nevertas garbės lydėti panelę. Gerbiamoji panele, dar palikit man šiandien sveiką nuovoką ir leiskit išeiti. Jūs pasirinkot geriausią būdą išvesti mane iš proto. Aš ginuosi kiek tik galiu. Bet kadangi dar esu sveiko proto, tai paklausykit, gerbiamoji, ką esu tvirtai nusprendęs, nuo ko manęs niekas pasaulyje neatkalbės. Jeigu laimingas atsitiktinumas

nepakreips visko mano naudai, jeigu mano dalia iš pagrindų nepasikeis, jeigu...

MINA. Turiu jus pertraukti, ponas majore. Mums reikėjo iš pat pradžių tai jam pasakyti, Franciska. Ir tu man visai nieko neprimeni. Mūsų pasikalbėjimas būtų visai kitaip pakrypęs, Telheimai, jeigu aš būčiau pradėjusi nuo tos geros žinios, kurią jums ką tik atnešė kavalierius de la Marlinjeras.

FON TELHEIMAS. Kavalierius de la Marlinjeras? Kas jis toks?

FRANCISKA. Gal ir labai geras žmogus, ponas majore, tik kad...

MINA. Nutilk, Franciska! Irgi atsargos karininkas, prieš tai tarnavęs Olandijoj...

FON TELHEIMAS. A! Leitenantas Rikol

MINA. Jis įtikinėjo mane esąs jūsų draugas.

FON TELHEIMAS. Aš užtikrinu, kad nesu jo draugas.

MINA. Ir kad jam kažkoks ministras kaip paslaptį pasakęs, jog jūsų byla artėjanti prie labai laimingo galo. Jums jau esąs išsiųstas tuo reikalu paties karaliaus ranka rašytas laiškas...

FON TELHEIMAS. Kaip tas Riko galėjo susitikti su ministru? Tiesa, kažkas toj mano byloj iš tikrųjų atsitiko, nes ką tik karo iždininkas man sakė, kad karalius visus prieš mane iškeltus skundus atmetęs ir kad aš galįs atsiimti raštu duotą savo garbės žodį neišvykti iš čia tol, kol būsiu visiškai išteisintas. Bet greičiausiai ir bus viskas. Jie norėtų, kad aš iš čia išsinešdinčiau. Bet jie klysta. Aš niekur nebėgsiu. Geriau jau kentėsiu didžiausią skurdą čia, mano šmeižikų akyse, negu...

MINA. Koks jūs užsispyręs žmogus!

FON TELHEIMAS. Malonės man nereikia. Noriu tik teisingumo. Mano garbė...

MINA. Garbė tokio žmogaus, kaip jūs...

FON TELHEIMAS *(įsikarščiavęs).* Ne, gerbiamoji, apie visus kitus dalykus jūs galit spręsti teisingai, tik ne apie tai. Garbė — tai ne mūsų sąžinės balsas, ne kelių sąžiningų žmonių paliudijimas...

MINA. Ne, ne, žinau, žinau labai gerai. Garbė yra garbė.

FON TELHEIMAS. Žodžiu, gerbiamoji... Jūs neleidot man pabaigti. Aš norėjau pasakyti: jeigu man nebus grąžinta tai, kas

taip niekingai buvo iš manęs atimta, jeigu mano garbė nebus visiškai atstatyta, tai aš, gerbiamoji panele, negalėsiu būti jūsų, nes žmonės manys, kad aš nesu jūsų vertas. Panelė fon Barnhelm nusipelnė garbingo vyro. Kas iš tokios meilės, jeigu ji leidžia išstatyti paniekai savo objektą! Kas iš tokio vyro, jeigu jis nesigėdi už visą savo laimę būti dėkingas moteriai, kuri savo aklu švelnumu...

MINA. Ir jūs tai sakot rimtai, ponas majore? *(Staiga atsuka jam nugarą)* Franciska!

FON TELHEIMAS. Nesupykit ant manęs, gerbiamoji panele...

MINA *(į šalį, Franciskai).* Dabar būtų laikas! Kaip tu man patari, Franciska?

FRANCISKA. Nieko nepatariu. Bet, žinoma, jis truputį per daug prišnekėjo...

FON TELHEIMAS *(pertraukia jų kalbą).* Jūs pykstat ant manęs...

MINA *(šaipiai).* Aš? Nė kiek.

FON TELHEIMAS. Jeigu aš jus mažiau mylėčiau, gerbiamoji panele...

MINA *(dar tuo pačiu tonu).* O, tikrai, tai būtų man didelė nelaimė! Matote, ponas majore, jūsų nelaimės aš taip pat nenoriu. Mylėti reikia nesavanaudiškai. Gerai, kad nebuvau dar atviresnė! Gal būt, tada užuojauta būtų paskatinusi jus žengti tokį žingsnį, kurio nesiryžot žengti iš meilės. *(Palengva maunasi žiedą nuo piršto)*

FON TELHEIMAS. Ką jūs norit tuo pasakyti, panele?

MINA. Gi kad niekas neturi kito daryti nei laimingesnio, nei nelaimingesnio. Juk to reikalauja tikroji meilė! Aš tikiu jumis, ponas majore; ir jūs perdaug garbingas, kad galėtumėt neteisingai spręsti apie meilę.

FON TELHEIMAS. Jūs tyčiojatės iš manęs, panele?

MINA. Štai! Atsiimkit savo žiedą, kuriuo buvot įsipareigojęs būti man ištikimas. *(Duoda jam žiedą)* Viskas baigta! Nuo šiol mes nepažįstami...

FON TELHEIMAS. Ką aš girdžiu?

MINA. Ir tai jus stebina? Imkit, ponas majore. Juk jūsų žodžiai nebuvo vien tuščias maivymasis?

FON TELHEIMAS *(imdamas žiedą iš jos rankų).* O dieve! Ir taip gali kalbėti Mina!

MINA. Jūs negalit būti manuoju tik v i e n u atveju. Aš negaliu būti jūsų n ė v i e n u atveju. Jūsų nelaimė tėra galimas dalykas, o mano — tikras. Likit sveikas! *(Nori išeiti)*

FON TELHEIMAS. Kur jūs, brangioji Mina?

MINA. Dabar, gerbiamasis, jūs tik skaudinat mane tuo maloniu kreipiniu.

FON TELHEIMAS. Kas jums, gerbiamoji panele? Kur jūs einat?

MINA. Atstokit nuo manęs. Einu slėpti nuo jūsų savo ašarų, išdavike! *(Išeina)*

Septintoji scena

F o n T e l h e i m a s, F r a n c i s k a

FON TELHEIMAS. Savo ašarų? Ir aš turėčiau nuo jūsų atstoti? *(Nori eiti paskui Miną)*

FRANCISKA *(pastodama jam kelią).* Ne, ne, ponas majore! Negi seksit paskui ją į miegamąjį?

FON TELHEIMAS. Jos nelaimė? Argi ji neminėjo nelaimės?

FRANCISKA. Žinoma, nelaimė netekti jūsų, netekus...

FON TELHEIMAS. Netekus? Ko netekus? Čia dar kas slypi? Kas gi tai, Franciska? Kalbėk, sakyk...

FRANCISKA. Norėjau pasakyti, netekus dėl jūsų visko.

FON TELHEIMAS. Dėl manęs?

FRANCISKA. Jūs tik paklausykit. Tiesą sakant, ponas majore, iš tiesų neblogai jums išėjo, kad šitaip nuo jos atsikratėt. O kodėl man jums nepasakyti? Daugiau to vis tiek slėpti nebegalima. Mes pabėgom! Grafas fon Bruchzalis atėmė iš panelės paveldėjimo teisę už tai, kad ji nenorėjo tekėti už jo siūlomų jaunikių. Po to visi ją apleido, žiūrėjo į ją su panieka. Tad kas gi mums liko daryti? Leidomės kelionėn, ieškodamos to, kuriam mes...

FON TELHEIMAS. Užteks! Eime, turiu pulti jai po kojų.

FRANCISKA. Ką jūs! Geriau eikit ir padėkokit gerajam savo likimui.

FON TELHEIMAS. Nelaimingoji! Kuo gi tu mane laikai? Ne, brangioji Franciska, tas tavo patarimas nenuoširdus. Atleisk, kad pasikaršČiavau!

FRANCISKA. Negaišinkit ilgiau manęs. Turiu pažiūrėti, ką ji ten veikia. Kad tik jai ko neatsitiktų. Eikit sau! Geriau užsukit kitą sykį, jeigu dar teiksitės. *(Nueina ten, kur nuėjo Mina)*

Aštuntoji scena

Fon Telheimas

FON TELHEIMAS. Paklausyk, Franciska! Bet geriau čia jūsų palauksiu! Ne, negalima laukti! Kai pamatys, kad aš rimtai susirūpinęs, negalės man neatleisti. Na, dabar tai tikrai man tavęs prireikė, sąžiningasis Verneri! Ne, Mina, aš nesu išdavikas! *(Skubiai išeina)*

PENKTASIS VEIKSMAS

Viešbučio salė

Pirmoji scena

Įeina fon Telheimas iš vienos, Verneris iš kitos pusės

FON TELHEIMAS. A, Verneris! Aš visur tavęs ieškau. Kur tu buvai?

VERNERIS. Ieškojau jūsų, ponas majore. Visada taip, kai ko nors ieškai. Atnešu jums labai gerą žinią.

FON TELHEIMAS. Ak, man dabar ne gerų žinių, o tavo pinigų reikia. Duok greičiau, Verneri, kiek turi, o paskui paieškok kiek galėsi daugiau.

VERNERIS. Ką, ponas majore? Na, dievaži, ar aš nesakiau: jis skolinsis iš manęs pinigų, kai tik pats turės jų kitiems skolinti.

FON TELHEIMAS. Juk tu kalbi ne tam, kad išsisuktum?

VERNERIS. Kad aš nebegalėčiau jam nieko prikišti, jis dešine ima, o kaire vėl grąžina.

FON TELHEIMAS. Negaišink manęs, Verneri! Aš tikrai ketinu tuos pinigus tau grąžinti, bet kada ir kaip — dievas geras žino!

VERNERIS. Vadinas, jūs dar nežinot, kad rūmų kasai įsakyta išmokėti jums visus jūsų pinigus? Aš tai ką tik sužinojau iš...

FON TELHEIMAS. Ką tu čia plepi? Kam leidiesi vedžiojamas už nosies? Negi nesupranti, kad jeigu tai būtų tiesa, tai aš pirmas ją sužinočiau? Žodžiu, Verneri, duok pinigus! Pinigus!

VERNERIS. Jeigu jau taip, tai mielu mieliausiu noru! Štai čia šis tas! Štai šimtas luidorų, o čia šimtas dukatų. *(Duoda ir viena, ir kita)*

FON TELHEIMAS. Tą šimtą luidorų, Verneri, nunešk Justui. Tegu tuojau pat išperka žiedą, kurį šiandien anksti rytą užstatė. Bet iš kur tu gausi man daugiau, Verneri? Man reikia daug daugiau.

VERNERIS. Tai jau mano dalykas. Žmogus, kuris nupirko mano dvarą, gyvena čia pat mieste. Tiesa, mokėti jis turi tik po dviejų savaičių, bet pinigus jau turi atidėjęs. Ir už kokį pusę procento nuolaidos...

FON TELHEIMAS. Taip, taip, brangusis Verneri! Kaip matai, aš tik tave vieną prašau man pagelbėti. Tad turiu tau pasakyti visą teisybę. Šitą panelę,— tu ją matei,— ištiko nelaimė...

VERNERIS. O, vargas!

FON TELHEIMAS. Bet rytoj ji bus mano žmona...

VERNERIS. O, džiaugsmas!

FON TELHEIMAS. O poryt aš su ja išvažiuoju. Turiu teisę išvažiuoti, noriu išvažiuoti. Paliksiu čia viską dievo valiai! Kas žino, kur manęs laimė laukia. Jeigu nori, Verneri, tai važiuojam drauge. Vėl stosim tarnybon.

VERNERIS. Iš tikrųjų? Bet važiuosim ten, kur dabar karas, ponas majore?

FON TELHEIMAS. O kurgi kitur? Eik, mielasis Verneri, apie tai dar pakalbėsim.

VERNERIS. O širdingasis majore! Poryt? O kodėl ne ryt? Aš viską spėsiu sutvarkyti. Persijoj dabar, ponas majore, karas kaip reikiant. Kaip jūs manot?

FON TELHEIMAS. Pagalvosim apie tai, tik eik, Verneri!

VERNERIS. Valio! Tegyvuoja princas Heraklijus! *(Išeina)*

Antroji scena

Fon Telheimas

FON TELHEIMAS. Kas man darosi? Aš vėl jaučiuosi lyg naujai atgimęs. Mano paties nelaimė mane prislėgė, aš pasida-

riau irzlus, trumparegis, baukštus, vangus; jos nelaimė kelia mane aukštyn; aš vėl dairausi aplinkui laisvas, jaučiuosi stiprus ir pasiryžęs dėl jos viskam... Bet ko aš gaištu? *(Nori eiti į Minos kambarį, bet susitinka su išeinančia Franciska)*

Trečioji scena

Franciska, fon Telheimas

FRANCISKA. Vis dėlto tai jūs? Man pasirodė, kad girdžiu jūsų balsą. Ko jums reikia, ponas majore?

FON TELHEIMAS. Ko man reikia? Ką veikia tavo panelė? Eime!

FRANCISKA. Ji ruošiasi važiuoti.

FON TELHEIMAS. Viena? Be manęs? Kur?

FRANCISKA. Negi pamiršot, ponas majore?

FON TELHEIMAS. Nekalbėk nesąmonių, Franciska! Aš ją suerzinau, ji susijaudino. Aš prašysiu, kad ji man atleistų, ir ji atleis.

FRANCISKA. Kaip? Po to, kai jūs atsiėmėt iš jos žiedą, ponas majore?

FON TELHEIMAS. Aa! Aš nė pats nežinau, kaip tai atsitiko, buvau lyg apkvaitęs. Tik dabar tą žiedą ir prisiminiau. Kur aš jį nukišau? *(Ieško žiedo)* Štai jis.

FRANCISKA. Ar tai tas?

Majoras kišasi žiedą atgal į kišenę

Kad jis atidžiau į tą žiedą pažvelgtų!

FON TELHEIMAS. Ji su tokiu kartėliu bruko tą žiedą man į ranką. Kartėlį jau pamiršau. Kada širdis pilna, nėra kada žodžių sverti. Bet ji nedvejodama priims iš manęs tą žiedą atgal. Juk ir aš tebeturiu jos žiedą?

FRANCISKA. Ji laukia, kad jūs jį grąžintumėt. Kur jūs jį laikot, ponas majore? Parodykit jį man.

FON TELHEIMAS *(kiek sutrikęs)*. Aš... aš užmiršau jį užsimauti. Justas tuoj man jį atneš.

FRANCISKA. Rodos, jie abu labai panašūs. Duokit man pasižiūrėti. Man labai patinka tokie daikteliai.

FON TELHEIMAS. Kada nors kitą sykį, Franciska. Dabar eime...

FRANCISKA *(į šalį).* Jis nieku gyvu nenori suprasti, kaip jis klysta.

FON TELHEIMAS. Ką tu ten kalbi? Kas klysta?

FRANCISKA. Sakau, kad jūs klystat, jeigu manot, kad panelė tebėra jums tinkama pora. Jos turtas labai nedidelis; ir jeigu tik jos globėjai pasielgs kiek savanaudiškiau, jai gali nė to nebelikti. Visa jos viltis buvo dėdė, o tas beširdis jos dėdė...

FON TELHEIMAS. Nekalbėk apie jį! Argi man neužteks vyriškumo visa tai padengti?

FRANCISKA. Girdit? Ji skambina. Turiu skubėti pas ją.

FON TELHEIMAS. Aš einu drauge.

FRANCISKA. Dėl dievo meilės, neikit! Ji man griežtai uždraudė su jumis kalbėtis. Bent jau įeikit po manęs. *(Eina į kambarį)*

Ketvirtoji scena

Fon Telheimas

FON TELHEIMAS *(šaukia jai įkandin).* Pasakyk, kad ateisiu! Užtark mane, Franciska! Įeisiu tuoj po tavęs! O ką aš jai sakysiu? Kur galima kalbėti iš širdies, ten nereikia jokio pasiruošimo. Tik vienas dalykas kelia abejonių — tai tas jos santūrumas, tas atsargumas, neleidęs jai, nelaimingajai, pulti man į glėbį; tas stengimasis dėtis laiminga, nors laimės ji neteko per mane. Reikia, kad ji pačiai sau atleistų už tą nepasitikėjimą mano garbe ir savo pačios dorybėmis. Pačiai sau... Aš jai jau atleidau. A! Štai ir ji...

Penktoji scena

Mina, Franciska, fon Telheimas

MINA *(įėjusi, lyg nematydama majoro).* Karieta jau prie durų, Franciska? Paduok vėduoklę!

FON TELHEIMAS *(eidamas artyn).* Kur jūs, gerbiamoji?

MINA *(nenatūraliai šaltai).* Išvažiuoju, ponas majore. A, numanau, ko jūs dar kartą teikėtės atsilankyti: norit grąžinti man žiedą. Gerai, ponas majore, malonėkit įteikti jį Franciskai. Franciska, paimk iš pono majoro žiedą! Aš neturiu kada. *(Nori išeiti)*

FON TELHEIMAS *(pastodamas jai kelią).* Gerbiamoji panele! Ak, ką aš sužinojau! Aš nebuvau vertas tokios didelės meilės.

MINA. Štai kaip, Franciska? Tu ponui majorui viską...

FRANCISKA. Viską išplepėjau.

FON TELHEIMAS. Nepykit ant manęs, gerbiamoji panele. Aš — ne išdavikas. Dėl manęs jūs daug ko netekot kitų žmonių akyse, bet ne mano. Mano akyse per tą savo skriaudą jūs nepaprastai išaugot. Jūs dar nespėjot su ja susigyventi, bijojot, kad ji nepadarytų man per daug blogo įspūdžio; tad iš pradžių norėjot ją nuo manęs nuslėpti. Aš nesiskundžiu dėl to jūsų nepasitikėjimo manim, juk jūs norėjot išsaugoti mane sau. Ir tuo jūsų noru aš didžiuojuos! Jūs aptikot mane patį nelaimingą ir nenorėjot, kad mane prislėgtų dar ir jūsų nelaimė. Jūs negalėjot numanyti, kad jūsų nelaimė padės man užmiršti savąją.

MINA. Visa tai labai puiku, ponas majore! Bet kas atsitiko, tai atsitiko. Aš atleidau jus nuo jūsų įsipareigojimų man, o jūs, atsiimdamas žiedą...

FON TELHEIMAS. Nieko neatsisakiau! Tik pasijutau su jumis surištas dar stipriau, negu kada nors anksčiau. Jūs mano, Mina, amžinai mano. *(Išsitraukia žiedą)* Štai, priimkit jį antrą kartą, tą mano ištikimybės laidą...

MINA. Vėl priimti man šį žiedą? Šitą žiedą?

FON TELHEIMAS. Taip, brangiausioji Mina, taip!

MINA. Ką jūs man siūlot? Šitą žiedą?

FON TELHEIMAS. Pirmą sykį jūs priėmėt iš mano rankų tą žiedą, kai ir jūs, ir aš vienodai buvome laimingi. Dabar ir jums, ir man viskas pakrypo į blogąją pusę, tad ir vėl mes esame lygūs. O lygybė visada yra stipriausias meilės pagrindas. Leiskit man, brangioji Mina! *(Griebia jos ranką, norėdamas užmauti žiedą)*

MINA. Ką? Per prievartą, ponas majore? Ne, nėra pasaulyje tokios jėgos, kuri galėtų priversti mane vėl priimti šį žiedą!

Bene manot, kad man žiedų trūksta? O, tik pažvelkit *(rodo savo žiedą);* aš čia turiu kitą tokį, niekuo ne blogesnį už jūsiškį.

FRANCISKA. Nejau ir dabar dar nepastebės?!

FON TELHEIMAS *(paleisdamas Minos ranką).* Kas gi čia dabar? Štai matau panelę fon Barnhelm, bet nebegirdžiu jos. Jūs maivotės, panele. Atleiskit, kad aš kartoju tą jūsų žodį.

MINA *(nuoširdžiai).* O jus tas žodis užgavo, ponas majore?

FON TELHEIMAS. Skaudu man buvo jį girdėti.

MINA *(sujaudinta).* Skaudinti tai aš jūsų nenorėjau, Telheimai. Atleiskit man, Telheimai.

FON TELHEIMAS. O, tas draugiškas tonas man sako, kad jūs atsipeikėjot, gerbiamoji panele, kad jūs mane tebemylite, Mina.

FRANCISKA *(neiškentusi).* Vos ne per toli nuėjo su savo pokštais...

MINA *(įsakmiai).* Gal malonėtum nesikišti ne į savo reikalus, Franciska!

FRANCISKA *(į šalį, įsižeidus).* Jai dar negana?

MINA. Taip, gerbiamasis, būtų vien moteriška tuštybė elgtis man su jumis šaltai ir pašaipiai. Daugiau taip nebedarysiu! Jūs nusipelnėt, kad aš būčiau su jumis tokia pat tiesi, kaip jūs su manim. Aš jus tebemyliu, Telheimai, aš jus vis dar tebemyliu, bet vis dėlto...

FON TELHEIMAS. Daugiau nieko nebesakykit, brangioji mano Mina, daugiau nieko! *(Dar sykį čiumpa jos ranką, norėdamas užmauti žiedą)*

MINA *(atitraukdama ranką).* Bet vis dėlto... tuo labiau... aš niekada daugiau su tuo nesutiksiu, niekada! Kas jums šovė į galvą, ponas majore? Aš maniau, kad jums pakanka ir savo nelaimės. Jūs būtinai turit likti čia. Turit žūt būt reikalauti visiškos satisfakcijos. Per greitumą nesurandu kaip kitaip pasakyti: žūt būt reikalauti, net jeigu reikėtų kęsti ir baisiausią skurdą savo šmeižikų akyse!

FON TELHEIMAS. Štaip aš galvojau, štaip kalbėjau, kai nežinojau, nei ką galvoju, nei ką sakau. Apmaudas, tramdomas nirtulys temdė man protą. Net ir meilė, žėrėte žėrėdama laime, nepajėgė išblaškyti tos tirštos miglos. Bet štai ji atsiunčia

savo dukrą užuojautą, ir ši, geriau pažindama niūrias sielos kančias, beregint išblaško visus rūkus, vėl atveria mano širdį švelniems įspūdžiams. Pabunda savisaugos instinktas, nes aš turiu išsaugoti kur kas didesnę vertybę už save, išsaugoti ją, išsaugodamas save. Neįsižeiskit, gerbiamoji panele, dėl žodžio užuojauta. Jis negali mūsų žeminti, kai mes jį girdime iš nekalto mūsų nelaimės kaltininko. O tas kaltininkas esu aš: per mane, Mina, jūs netekot draugų ir giminių, turto ir tėvynės. Per mane, manyje jūs turit visa tai vėl atgauti. Neverskit manęs galvoti apie tokią ateitį, kada man reikėtų pačiam savęs nekęsti. Ne, daugiau niekas manęs čia nebelaiko. Nuo šiol aš vien panieka atsakysiu į tą neteisingumą, kurį čia patyriau. Argi ši šalis — jau visas pasaulis? Ar tik čia teka saulė? Argi aš negaliu išvažiuoti kitur? Argi negaliu kitur kur susirasti tarnybos? Ir jeigu man reikėtų ieškotis jos kad ir tolimiausioj šaly, ramiai keliaukit drauge su manim, brangioji Mina; mums nieko ten netrūks. Aš turiu draugą, kuris su mielu noru man padės.

Šeštoji scena

Feldjegeris, fon Telheimas, Mina, Franciska

FRANCISKA *(pastebėjusi feldjegerį).* Tss, ponas majore...

FON TELHEIMAS *(feldjegeriui).* Pas ką jūs?

FELDJEGERIS. Aš ieškau pono majoro fon Telheimo. A, juk tai jūs pats. Ponas majore, šį karaliaus ranka rašytą laišką *(ima jį iš piniginės)* aš turiu įteikti jums.

FON TELHEIMAS. Man?

FELDJEGERIS. Taip ant voko užrašyta...

MINA. Girdi, Franciska? Tas kavalierius vis dėlto nemelavo!

FELDJEGERIS *(duodamas Telheimui laišką).* Prašau man atleisti, ponas majore. Jūs turėjot jį gauti jau vakar, bet man nepavyko jūsų rasti. Tik šiandien per paradą iš leitenanto Riko sužinojau jūsų buto adresą.

FRANCISKA. Girdit, gerbiamoji panele? Tai ir yra to kava-

lieriaus ministras. „Na kaip vadina tas ministras... ten... prie didelė aikštė?"

FON TELHEIMAS. Aš jums labai dėkingas už jūsų pastangas.

FELDJEGERIS. Tai mano pareiga, ponas majore. *(Išeina)*

Septintoji scena

Fon Telheimas, Mina, Franciska

FON TELHEIMAS. Ak gerbiamoji panele, ką aš čia turiu? Kas tame laiške slypi?

MINA. Neturiu teisės leisti taip toli brautis savo smalsumui.

FON TELHEIMAS. Ką? Jūs vis dar tebeskiriat mano likimą nuo savojo? Bet ko aš laukiu, ko neplėšiu? Juk, sužinojęs, kas ten parašyta, aš nepasidarysiu nelaimingesnis, negu esu; ne, brangioji Mina, mes nepasidarysim nelaimingesni, greičiau jau laimingesni! Leiskit man, gerbiamoji panele, jį perskaityti! *(Atplėšia ir skaito laišką)*

Tuo tarpu į sceną atslenka šeimininkas

Aštuntoji scena

Tie patys ir šeimininkas

ŠEIMININKAS *(Franciskai).* Tss, meilute! Vieną žodelį!

FRANCISKA *(eidama prie jo).* Ponas šeimininkas? Iš tiesų, mes ir patys dar nežinom, kas tame laiške parašyta.

ŠEIMININKAS. Kas man darbo tas laiškas! Aš atėjau dėl to žiedo. Gerbiamoji panelė turi jį man tuojau grąžinti. Justas atėjo jo išpirkti.

MINA *(tuo tarpu irgi priėjusi prie šeimininko).* Pasakykit Justui, kad žiedas jau išpirktas. Ir pasakykit dar, kad tai padariau aš.

ŠEIMININKAS. Bet...

MINA. Už viską atsakau aš. Eikit sau!

Šeimininkas išeina

Devintoji scena

Fon Telheimas, Mina, Franciska

FRANCISKA. O dabar, gerbiamoji panele, liaukitės tą vargšą majorą kankinus.

MINA. Ak tu, užtarytoja! Juk ir taip viskas tuoj išsispręs.

FON TELHEIMAS *(baigęs skaityti, baisiai susijaudinęs).* A! Jis ir čia lieka ištikimas sau! O brangioji, koks teisingumas! Kokia malonė! Tai daugiau, negu aš tikėjausi! Daugiau, negu aš nusipelniau! Mano laimė, mano garbė — vėl viskas atstatyta. Juk, rodos, aš nesapnuoju? *(Vėl įsmeigia akis į laišką, lyg norėdamas pasitikrinti)* Ne, tai ne miražas, sukurtas mano abejonių. Štai, paskaitykit, gerbiamoji panele, paskaitykit pati!

MINA. Nesu tokia nekukli, ponas majore.

FON TELHEIMAS. Nekukli? Laiškas rašytas man, jūsų Telheimui, Mina. Jame tai, ko negali iš jūsų atimti jūsų dėdė. Perskaitykit!

MINA. Jeigu jums taip patinka, ponas majore... *(Ima laišką ir skaito)*

„Mano brangusis majore fon Telheimai!

Pranešu jums, kad byla, kuri man buvo sukėlusi susirūpinimą dėl jūsų garbės, išsisprendė jūsų naudai. Mano brolis nuodugniai tą reikalą ištyrė, ir jo gautais duomenimis jūs pasirodėt daugiau, negu nekaltas. Rūmų kasai jau įsakyta grąžinti jums vekselį ir sumokėti pinigus, kuriuos įnešėt, tą vekselį gaudamas. Aš taip pat įsakiau, kad visos pretenzijos, iškeltos jums karo lauko kasų, būtų atmestos. Praneškit man, ar leidžia jums sveikata grįžti tarnybon. Man būtų sunku skirtis su tokiu drąsiu ir protingu žmogum. Jums palankus jūsų karalius ir taip toliau."

FON TELHEIMAS. Na, ką jūs pasakysit, gerbiamoji?

MINA *(lankstydama ir grąžindama laišką).* Aš? Nieko.

FON TELHEIMAS. Nieko?

MINA. Vis dėlto pasakysiu, kad jūsų karalius — ne tik didis vyras, bet, matyt, ir geras žmogus. Bet man nuo to nei šilta, nei šalta. Juk jis ne mano karalius.

FON TELHEIMAS. O šiaip neturit ko pridurti? Nieko, kas būtų svarbu man ir jums?

MINA. Jūs vėl grįšit tarnauti jam. Ponas majoras taps papulkininkiu, o gal ir pulkininku. Sveikinu iš visos širdies.

FON TELHEIMAS. Taip mažai jūs mane tepažįstat? Ne. Kadangi laimė grąžina man tiek, kiek visiškai pakanka patenkinti išmintingo vyro norams, tai tegu tik viena mano Mina nuspręs, ar aš galiu dar kam nors, be jos, priklausyti. Tebūnie visas mano gyvenimas skirtas tarnauti tik jai vienai! Tarnavimas šio pasaulio viešpačiams yra pavojingas ir neatlygina už tas pastangas, tuos suvaržymus, tą pažeminimą, kurių jis reikalauja. Mina ne iš tų garbėtroškų, kurios myli savo vyrus tik dėl jų titulo ar užimamos aukštos vietos. Ji mylės mane dėl manęs paties, o aš dėl jos pamiršiu visą pasaulį. Aš tapau kareiviu iš prielankumo kažkokiems politiniams principams — kokiems, ir aš pats gerai nežinau,— ir iš aklo įsitikinimo, jog kiekvienam padoriam vyrui dera kurį laiką pamėginti karo tarnybos, kad jis galėtų patirti, kas tai yra pavojus, išmokti šaltakraujiškumo bei ryžtingumo. Tik didžiausia bėda būtų galėjusi priversti mane iš to mėginimo pasidaryti pašaukimą, tą laikiną užsiėmimą paversti savo amatu. Bet dabar, kai manęs niekas nebeverčia, dabar aš tetrokštu vėl tapti ramiu ir patenkintu žmogum, daugiau ničnieko. Toks aš, be abejo, tapsiu su jumis, mano mylimiausioji Mina, toks aš ir liksiu visą laiką. Rytoj tesujungia mus šventieji santuokos ryšiai; tuoj po to mes pasidairysim po visą platųjį pasaulį ir pasirinksim jame tykiausią, geriausią, linksmiausią kampelį, kuriam tetrūksta tik laimingos poros, ir jis bus tikras rojus. Ten mes ir apsigyvensim. Ten kiekviena mūsų diena... Kas jums, gerbiamoji?

Mina blaškosi į šalis, stengdamasi neparodyti savo susijaudinimo

MINA *(susitvardžiusi).* Žiauru, Telheimai, vaizduoti tokią žavią tą laimę, nuo kurios aš turiu atsisakyti. Tai, ko aš netekau...

FON TELHEIMAS. Tai, ko jūs netekot? Ko gi jūs netekot? Visa, ko Mina galėjo netekti, yra ne Mina. Jūs tebesat mieliausioji, žaviausioji, geriausioji pasaulio būtybė, įkūnytas gėris ir grožis, gryniausias nekaltumas ir tyriausias džiaugsmas! Retkarčiais linkusi truputį paišdykauti, vienur kitur šiek tiek užsispirti... Juo geriau, juo geriau! Kitaip Mina jau būtų angelas,

kurį aš drebančia širdim turėčiau garbinti, kurio negalėčiau mylėti. *(Griebia jos ranką, nori ją pabučiuoti)*

MINA *(atitraukdama ranką)*. Na jau ne, gerbiamasis! Kaip jūs staiga pasikeitėt! Tas šaltas Telheimas, ir tas saldžialiežuvis, ugningas mano garbintojas! Nejau grįžtanti laimė galėjo jį taip užplieksti? Ir jeigu jus ištiko karštligės priepuolis, tai leiskit bent man nepamesti sveikos nuovokos mūsų abiejų labui. Kol jis pats dar galėjo ramiai galvoti, aš girdėjau jį sakant: kas iš tokios meilės, jeigu ji leidžia išstatyti paniekai savo objektą. Gerai. Bet aš trokštu lygiai tokios pat tyros ir kilnios meilės, kaip ir jis. Tad argi dabar, kada jį vėl šaukia garbė, kai jam peršasi didis monarchas,— argi galiu aš dabar leisti, kad jis atsiduotų meilės svajonėms drauge su manim? Kad garbingas karys išsigimtų į koketuojantį piemenėlį? Ne, ponas majore, eikit ten, kur jus šaukia geresnė dalia...

FON TELHEIMAS. Na, gerai! Jeigu jus vilioja aukštuomenė, Mina, tegu bus taip! Likim aukštuomenėj! Bet kokia susmulkėjusi, kokia skurdi ta aukštuomenė! Jūs pažįstat ją tik iš išorės, matėt tik jos netikrą blizgesį. Bet tebūnie, Mina, taip, kaip jūs norit! Tebūnie taip kol kas! Jūsų tobulybei ir ten netrūks gerbėjų, o mano laimei — pavyduolių.

MINA. Ne, Telheimai, aš ne tai norėjau pasakyti! Aš siunčiu jus aukštuomenėn, grąžinu jus atgal į garbės kelią, bet pati nenoriu paskui jus sekti. Ten Telheimui reikia tokios žmonos, kurios neplaka pikti liežuviai! Ne kažkokios panelės, atbėgusios iš Saksonijos ir pakibusios jam ant kaklo...

FON TELHEIMAS *(pašokęs, piktai dairydamasis aplinkui)*. Kas gali taip kalbėti? Ak Mina, aš pats savęs bijausi, kai įsivaizduoju taip sakant ką nors kitą, o ne jus. Aš nežinau, ką tokiam padaryčiau...

MINA. Na, mat! To aš kaip tik ir bijau. Jūs nepakęstumėt nė mažiausio šaipymosi iš manęs ir vis dėlto turėtumėt kasdien klausytis pikčiausių patyčių. Žodžiu, Telheimai, paklausykit, ką aš esu tvirtai nusprendus ir nuo ko manęs niekas pasaulyje neatkalbės...

FON TELHEIMAS. Prieš pasakydama tai, panele, pagalvokit,— maldauju jus, Mina,— nors akimirką pagalvokit, nes nuo to, ką jūs pasakysit, priklauso mano gyvenimas ar mirtis!

MINA. Nėra čia ko daug galvoti! Kaip tikra tai, kad aš atidaviau jums žiedą, kuriuo kadaise jūs įsipareigojot būti man ištikimas, o jūs jį vėl iš manęs atsiėmėt, taip tikra ir tai, kad nelaimingoji Barnhelm niekada netaps laimingesnio už ją Telheimo žmona!

FON TELHEIMAS. Ir tai paskutinis jūsų žodis, panele?

MINA. Lygybė yra stipriausias meilės laidas. Laimingoji Barnhelm troško gyventi vien laimingajam Telheimui. Ir nelaimingoji Mina galiausiai būtų leidusis perkalbama ir sujungus savo nelaimes su savo draugo nesėkmėm, vis tiek, ar jam nuo to pasunkėtų, ar palengvėtų. Tikriausiai jūs pastebėjot, kad, prieš ateinant šiam laiškui, kuris niekais pavertė mūsų lygybę, aš spyriojausi tik dėl akių.

FON TELHEIMAS. Nejaugi tai tiesa, gerbiamoji panele? Ačiū jums, Mina, kad netariate paskutinio žodžio. Vadinas, jums reikia tik nelaimingojo Telheimo? Tai štai jis. *(Šaltai)* Aš ir pats dabar jaučiu, kad nedera priimti tokio pavėluoto teisingumo, kad bus kur kas geriau, jei aš iš viso nebereikalausiu grąžinti man to, kas sutepta tokiu šmeižikišku įtarimu. Taip, tarkim, kad aš to laiško negavau. Tai ir bus visa, kuo aš į jį atsakysiu! *(Nori laišką suplėšyti)*

MINA *(griebdama laišką jam iš rankų).* Ką jūs norit padaryti, Telheimai?

FON TELHEIMAS. Neprarasti jūsų.

MINA. Palaukit!

FON TELHEIMAS. Aš tikrai jį suplėšysiu, jeigu jūs tuoj pat neatšauksit savo žodžių. Tada pamatysim, ką dar jūs galit man prikišti!

MINA. Ką? Tokiu tonu? Tai jūs norit, kad aš pati savęs nebegalėčiau gerbti? Niekados! Kas iš tokios moteries, jeigu ji nesigėdi už savo visą laimę būti dėkinga aklam vyro meilumui!

FON TELHEIMAS. Neteisybė, visiška neteisybė!

MINA. Kaipgi jūs drįstat šitaip smerkti savo paties žodžius, kada juos taria mano lūpos?

FON TELHEIMAS. Sofistė! Tai, vadinasi, silpnesniajai lyčiai negarbinga viskas, kas nedera stipresniajai? Vadinasi, vyrui viskas leistina, kas tinka moteriai? Kurią gi lytį gamta paskyrė būti atrama antrajai?

MINA. Nusiraminkit, Telheimai! Aš vis dėlto neliksiu be jokios apsaugos, net jeigu ir turėsiu atsisakyti garbės būti jūsų globojama. Jei pateksiu į bėdą, bus kam mane užstoti. Aš jau kreipiausi į mūsų pasiuntinį, ir jis dar šiandien teiksis su manim kalbėtis. Tikiuosi, kad jis mane atjaus. Bet laikas bėga. Atleiskit, ponas majore...

FON TELHEIMAS. Aš jus palydėsiu, gerbiamoji panele.

MINA. Nelydėkit, ponas majore, palikit mane...

FON TELHEIMAS. Greičiau jūsų šešėlis paliks jus! Eikit, gerbiamoji, kur tik norit, pas ką tik norit. Visur, visiems, pažįstamiems ir nepažįstamiems, aš pasakosiu jums pačiai girdint, šimtus kartų per dieną aiškinsiu, kokie ryšiai jus su manim sieja, kaip žiauriai jūs ketinate tuos ryšius nutraukti...

Dešimtoji scena

Justas, tie patys

JUSTAS *(įsiveržęs į kambarį).* Ponas majore! Ponas majore!

FON TELHEIMAS. Na?

JUSTAS. Eikit šen, greičiau, greičiau!

FON TELHEIMAS. Ko gi? Pats eik šen! Sakyk, kas ten atsitiko?

JUSTAS. Jūs tik paklausykit. *(Kužda į ausį)*

MINA *(į šalį, Franciskai).* Na kaip, Franciska?

FRANCISKA. O, kokia jūs kietaširdė! Aš stovėjau lyg ant žarijų.

FON TELHEIMAS *(Justui).* Ką tu sakai? Negalimas dalykas! Ji? *(Dėbteli į Miną)* Sakyk garsiai, sakyk jai į akis! Paklausykit, gerbiamoji panele!

JUSTAS. Šeimininkas sako, kad panelė von Barnhelm pasiėmė žiedą, kurį aš jam užstačiau. Ji atpažinusi, kad tai jos žiedas, ir nebenorinti jo atiduoti.

FON TELHEIMAS. Ar tai tiesa, gerbiamoji panele?.. Ne, to negali būti!

MINA *(šypsodama).* O kodėl ne, Telheimai? Kodėl to negali būti?

FON TELHEIMAS *(piktai).* Na, tebūnie tai tiesa! Koks siaubas man staiga paaiškėjo! Dabar aš jus supratau, veidmaine, neištikimoji!

MINA *(išsigandusi).* Kas? Kas ta neištikimoji?

FON TELHEIMAS. Jūs, aš nebenoriu jūsų nė vardo minėti!

MINA. Telheimai!

FON TELHEIMAS. Pamirškit mano vardą! Jūs atvažiavot čia nutraukti su manim santykių. Aišku! O atsitiktinumas visada palankus neištikimiesiems! Jis padėjo jums atgauti savo žiedą. O manąjį jūs klasta įbrukot man atgal!

MINA. Telheimai, kas jums pasivaideno? Atsikvošėkit ir paklausykit, ką aš pasakysiu.

FRANCISKA *(sau).* Taip jai ir reikia!

Vienuoliktoji scena

Verneris (su pinigų kapšeliu), fon Telheimas, Mina, Franciska, Justas

VERNERIS. Aš jau čia, ponas majore!

FON TELHEIMAS *(nežiūrėdamas į jį).* Kas čia tave šaukė?

VERNERIS. Štai pinigai, tūkstantis pistolių!

FON TELHEIMAS. Man jų nereikia!

VERNERIS. Rytoj, jei liepsit, galėsiu ir daugiau atnešti.

FON TELHEIMAS. Turėkis tuos savo pinigus!

VERNERIS. Bet juk tie pinigai jūsų, o ne mano, ponas majore. Man atrodo, kad jūs nė nematot, su kuo kalbat.

FON TELHEIMAS. Nešdinkis su jais, sakau aš tau!

VERNERIS. Kas jums? Aš — Verneris.

FON TELHEIMAS. Bet koks gerumas — veidmainystė, bet koks paslaugumas — apgaulė.

VERNERIS. Ar tai man taikoma?

FON TELHEIMAS. Kaip sau nori!

VERNERIS. Aš tik įvykdžiau jūsų įsakymą.

VON TELHEIMAS. Tai įvykdyk ir kitą: išsinešdink!

VERNERIS. Ponas majore! *(Įsižeidęs)* Juk aš žmogus...

FON TELHEIMAS. Pats tas tikrasis!..

VERNERIS. Kuris irgi turi tulžies...

FON TELHEIMAS. Puiku! Tulžis — tai dar geriausia, ką mes turim.

VERNERIS. Todėl ir prašau jus, ponas majore...

FON TELHEIMAS. Kiek kartų aš tau dar sakysiu? Man tavo pinigų nereikia!

VERNERIS *(piktai).* Na, tai teima juos kas tik nori! *(Teškia piniginę majorui po kojų ir eina į šalį)*

MINA *(Franciskai).* Ak mieloji Franciska, blogai, kad tavęs nepaklausiau. Per toli nuėjau su savo juokais. Bet tegu tik jis paklauso, ką aš pasakysiu... *(Eina prie Telheimo)*

FRANCISKA *(nieko neatsakiusi Minai, eina prie Vernerio).* Ponas vachmistre!..

VERNERIS *(gaižiai).* Eikit sau!

FRANCISKA. Ai-ai! Jau tie vyrai!

MINA. Telheimai! Telheimai!

Šis kramtosi iš pykčio nagus, nusigręžia nuo jos ir nesiklauso

Tai jau per daug! Tik paklausykit! Jūs klystat! Tai tik nesusipratimas... Telheimai! Nejau nenorit išklausyti savo Minos? Kaip jums ir į galvą atėjo toks įtarimas? Aš noriu nutraukti su jumis santykius?.. Tik tam čia ir atvažiavau?.. Telheimai!

Dvyliktoji scena

Tie patys, du tarnai įbėga vienas paskui kitą iš priešingų pusių

PIRMASIS TARNAS. Gerbiamoji panele, jo ekscelencija grafas!..

ANTRASIS TARNAS. Jis atvažiavo, gerbiamoji panele!..

FRANCISKA *(pribėgusi prie lango).* Tai jis! Tai jis!

MINA. Tai jis? Oi, greičiau, Telheimai!..

FON TELHEIMAS *(staiga atsikvošėjęs).* Kas? Kas atvažiavo? Jūsų dėdė, panele? Tas beširdis dėdė? Tegu tik jis ateina! Tegu tik ateina! Nieko nebijokit! Tegu tik jis pamėgina bent žvilgsniu jus įžeisti! Tada aš su juo kaip reikiant pasišnekėsiu... Nors jūs to ir nenusipelnėt...

MINA. Greičiau apkabinkit mane, Telheimai, ir viską pamirškit...

FON TELHEIMAS. Ak, jeigu aš žinočiau, kad jūs bent apgailestauti galit!..

MINA. Ne, negaliu apgailestauti, kad pažvelgiau į pačias jūsų širdies gelmes! Ak, koks jūs žmogus! Apkabinkit savo Miną, savo laimingąją Miną, laimingą tik dėl jūsų meilės! *(Puola jam į glėbį)* O dabar eime jo pasitikti.

FON TELHEIMAS. Ko pasitikti?

MINA. Geriausio jūsų draugo, nors dar ir nepažįstamo.

FON TELHEIMAS. Ko?

MINA. Grafo, mano dėdės, mano tėvo, jūsų tėvo... Mano pabėgimas, jo apmaudas, paveldėjimo teisės atėmimas... negi nesuprantat, kad visa tai prasimanyta?.. Koks lengvatikis tas mano riteris!

FON TELHEIMAS. Prasimanyta? O žiedas? Žiedas?

MINA. O kur dėjot tą žiedą, kurį aš jums grąžinau?

FON TELHEIMAS. Jūs vėl jį priimsit? O, koks aš laimingas! Štai jis, Mina! *(Išsitraukia žiedą)*

MINA. Bet pirma gerai apžiūrėkit jį! O, tie neregiai, nenorintys praregėti! Katras gi tai žiedas? Tas, kurį aš gavau iš jūsų, ar tas, kurį jūs — iš manęs? Argi tai ne tas pats, kurio aš nenorėjau palikti šeimininko rankose?

FON TELHEIMAS. Viešpatie, ką aš matau! Ką girdžiu!

MINA. Ar man jį atsiimti? Ar atsiimti? Duokit jį šen, duokit! *(Ištraukia žiedą iš rankos ir pati užmauna jam ant piršto)* Na, dabar jau viskas gerai?

FON TELHEIMAS. Kur aš? *(Bučiuoja Minai ranką)* O tu, piktasis angele — šitaip mane kankinti!

MINA. Tai pamoka, brangusis mano vyre: jeigu kada sumanysit iškrėsti man pokštą, tai žinokit, kad tuojau pat ir aš atsilyginsiu jums tuo pačiu... Manot, kad jūs manęs neprikankinot?

FON TELHEIMAS. Tai artistės! Kaip aš jūsų nesupratau!

FRANCISKA. Ne, iš tiesų aš tai menka artistė: visą laiką drebėjau lyg epušės lapas ir vos nulaikiau liežuvį už dantų.

MINA. Nelengvas buvo ir mano vaidmuo... Bet eime pagaliau!

FON TELHEIMAS. Vis dar negaliu atsipeikėti. Kaip man dabar gera ir kaip baisu! Tartum atsibudus po siaubingo sapno!

MINA. Mes užtrukom... Jau girdžiu jį ateinant.

Tryliktoji scena

Tie patys ir grafas fon Bruchzalis, lydimas tarnų ir šeimininko

GRAFAS *(įeidamas).* Tai ji laimingai čia atvyko?

MINA *(puldama jo pasitikti).* Ak tėveli!..

GRAFAS. Štai ir aš, brangioji Mina! *(Apkabina ją)* Bet kas gi čia, mergele? *(Pastebi Telheimą)* Dar tik dvidešimt keturios valandos, kai tu čia, ir jau pažintys, jau svečiai?

MINA. Atspėkit, kas čia toks?

GRAFAS. Negi tavasis Telheimas?

MINA. Kas gi kitas, kad ne jis? Eikit šen, Telheimai! *(Veda jį prie grafo)*

GRAFAS. Gerbiamasis, mes dar nė karto nesimatėm, bet man atrodo, kad atpažinau jus iš pirmo žvilgsnio. Labai norėjau, kad tai būtumėt jūs... Apkabinkit mane... Aš labai gerbiu jus ir prašau būti man draugu. Mano dukterėčia, mano duktė myli jus.

MINA. Jūs tai žinot, tėveli! Na, ar ji akla, mano meilė?

GRAFAS. Ne, Mina, tavo meilė neakla, bet tavo mylimasis nebylys.

FON TELHEIMAS *(puldamas grafui į glėbį).* Leiskit man atsipeikėti, brangusis tėve!

GRAFAS. Gerai, gerai, mano sūnau! Suprantu: jei lūpos tyli, tai kalba širdis. Šiaip jau aš nelabai mėgstu šitokios spalvos *(rodo į Telheimo uniformą)* karininkus. Bet jūs, Telheimai,— doras žmogus, o doro žmogaus, kad ir kažin kuo jis vilkėtų, negali nemylėti.

MINA. O, kad jūs viską žinotumėt!..

GRAFAS. O kas man trukdo viską sužinoti? Kur mano kambariai, ponas šeimininke?

ŠEIMININKAS. Gal jūsų ekscelencija teiktumėtės čia užsukti.

GRAFAS. Eikš, Mina! Eikšekit, ponas majore!

Išeina su šeimininku ir tarnais

MINA. Eime, Telheimai!

FON TELHEIMAS. Aš tuojau, gerbiamoji. Tik pasakysiu žodelį šitam žmogui! *(Atsisuka į Vernerį)*

MINA. Ir gerą žodelį... Man atrodo, kad jis šito nusipelnė. Ar ne tiesa, Franciska? *(Išeina paskui grafą)*

Keturioliktoji scena

Fon Telheimas, Verneris, Justas, Franciska

FON TELHEIMAS *(rodydamas į piniginę, numestą Verneriо).* Šen, Justai! Paimk šią piniginę ir nunešk namo. Na, eik!

Justas išeina, nešinas pinigine

VERNERIS *(visą laiką niūrus stovėjęs kampe ir dėjęsis nieko nesiklausąs, sukruta, šiuos žodžius išgirdęs).* Pagaliau!

FON TELHEIMAS *(eina prie Vernerio, maloniai).* Verneri, o kada galėsiu gauti kitą tūkstantį pistolių?

VERNERIS *(staiga atgavęs gerą nuotaiką).* Rytoj, ponas majore, rytoj...

FON TELHEIMAS. Man nebereikia būti tavo skolininku, bet aš noriu būti tavo iždininku. Jums, tokiems geraširdžiams, ne pro šalį būtų visiems paskirti globą. Juk jūs — savotiški švaistūnai. Aš tave supykdžiau, Verneri.

VERNERIS. Kaip dievą myliu, supykdėt. Bet ir man nereikėjo būti tokiam žiopliui. Dabar tai jau man aišku. Vertas esu viso šimto rykščių. Liepkit jas man įkirsti; tik daugiau nebetūžkit ant manęs, brangusis majore!

FON TELHEIMAS. Tūžti? *(Spausdamas jam ranką)* Išskaityk man iš akių, ko negaliu tau išsakyti. A! Norėčiau pamatyti tą, kas turi geresnę merginą ir ištikimesnį draugą, negu aš. Ar ne taip, Franciska? *(Išeina)*

Penkioliktoji scena

Verneris, Franciska

FRANCISKA *(sau).* Iš tikrųjų, tai labai geras žmogus! Kito tokio aš niekada nesutiksiu. Nėra ko snausti. *(Baukšti, susigėdus eina prie Vernerio)* Ponas vachmistre...

VERNERIS *(šluostydamasis akis).* Ką?

FRANCISKA. Ponas vachmistre...

VERNERIS. Ko gi jums, mergužėle?

FRANCISKA. Nors pažvelkit į mane, ponas vachmistre...

VERNERIS. Dar negaliu. Nežinau, kas man į akį įkrito.

FRANCISKA. Vis tiek pažvelkit!

VERNERIS. Bijau, kad nebūčiau per daug į jus žiūrėjęs mergužėle! Na, štai, jau žiūriu! Ką pasakysit?

FRANCISKA. Ponas vachmistre... ar jums nereikia vachmistrienės?

VERNERIS. Ar jūs rimtai, mergužėle?

FRANCISKA. Rimčių rimčiausiai!

VERNERIS. O ar jūs važiuotumėt su manim ir į Persiją?

FRANCISKA. Kur tik norit!

VERNERIS. Iš tikrųjų? Valio! Ponas majore, per daug nesididžiuokit! Dabar tai ir aš turiu tokią pat gerą merginą ir tokį pat ištikimą draugą, kaip ir jūs. Duokit man savo ranką, mergužėle! Sukertam! Po dešimties metų būsit generolienė arba našlė